చెంచుల భూగోళం

స్థానికంగా బతికే ఏ జాతి జ్ఞానమైనా తెలుసుకోవాలంటే ఎదురుగా కనిపించే స్థలాలపేర్లు వాటి వివరాలతో ప్రారంభించడం సులభమైన పద్ధతి. వాటితో పటం గీస్తూ, వారిని మాటలలోకి దించవచ్చు సమాచారం సేకరించవచ్చు. అటవీహక్కుల గుర్తింపుకు ఈ కొండ గుర్తులవంటి స్థలాలపేర్లు చాలా అవసరం.

MANDALS IN NALLAMALA FOREST DISTRICT WISE

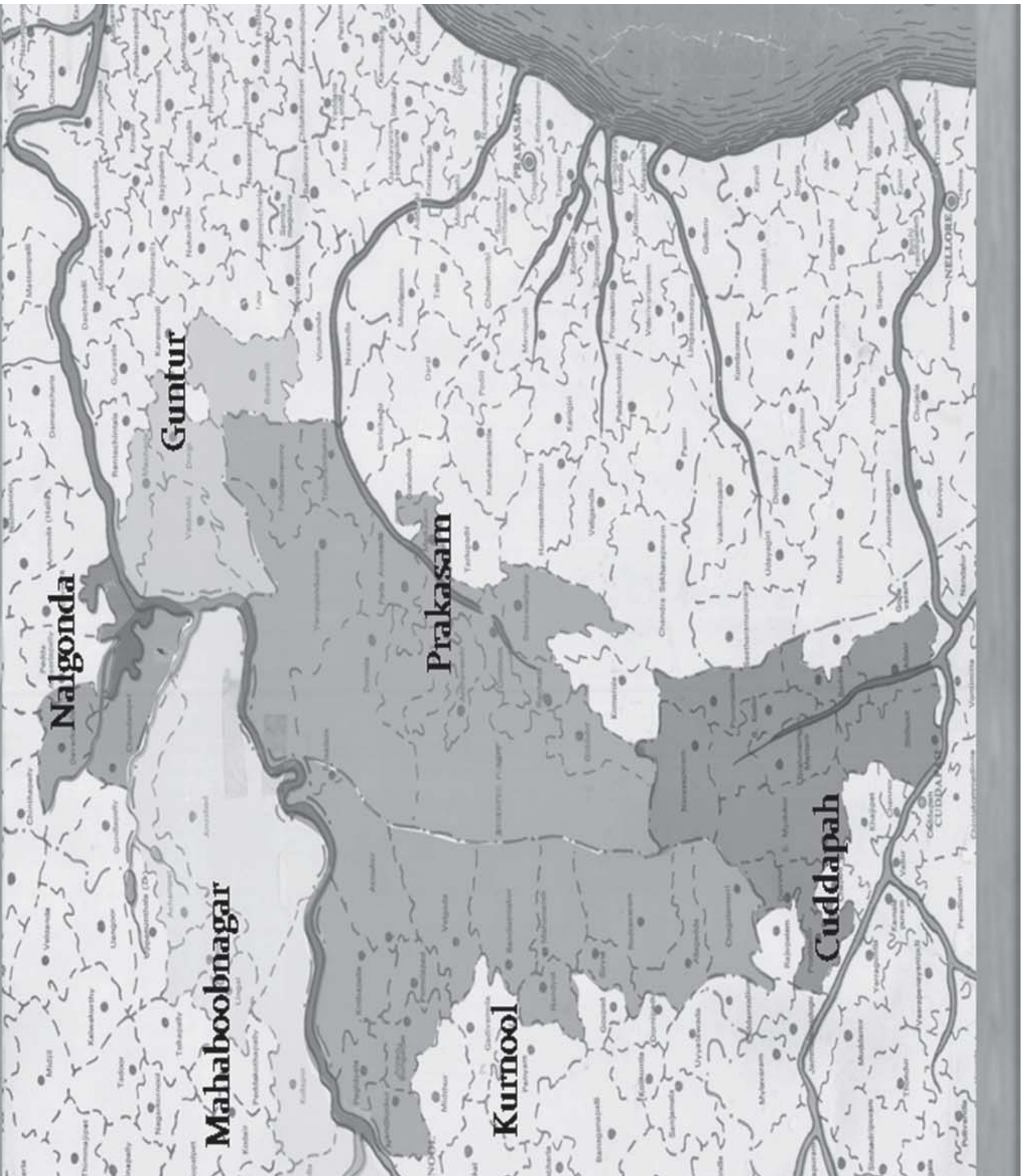

చింతల పరిసరాలు (దోర్నాల-శ్రీశైలందారిలో)

కనకలగుండం : దీని అసలు పేరు కన్యకలగుండం. కన్నెకలు అంటే దేవకన్యలు. ఈ గుండంలో దేవకన్నెకలు ఏడుగురు అక్కచెల్లెళ్ళు రోజూ స్నానంచేస్తుంటారు. చెంచురావగాళ్లు ఈ విషయం కనిపెట్టారు. అందువల్ల పెద్దోళ్ళు (ముందు తరంవారు) దాంట్లో దిగేవారు కారు. ఇప్పుడున్నది కుర్రకారుకాబట్టి కళ్ళమూసుకుని గుండంలో దిగివస్తున్నారుగాని పెద్దలెప్పుడూ ఈ గుండం నీళ్ళలో కాలుకూడా పెట్టేవారుకాదు.

ఒకవేళ ఎవరైన ఈగుండంలోకి దిగితే కన్నికలు తప్పనిసరిగా పట్టేవట. కన్నెకలు పట్టడం అంటే ఈగుండంలో ఎవరైతేదిగి పైకివస్తారో, వాళ్ళు ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి జ్వరమో, రోగమో వస్తుంది. మూలికావైద్యంచేసినా, గోలీలుమింగినా, సూదులువేయించినా జ్వరం తగ్గదు. అప్పుడు గద్దె చూపిస్తారు. ఈ గద్దెలో నీవు ఫలానచోట గుండంలో దూకావు. నీకు కన్నెలు అమరుకున్నాయి అని చెపుతాడు.

అప్పుడు నైవేద్యంకోసం బియ్యం, పప్పు, పసుపు, కుంకుమ, రవిక తీసుకొని ఒక ఎండపొద్దు (మధ్యాహ్నంసమయం) గుండం దగ్గరికిపోయి అమ్మా! మా పిలగాడిది తప్పయింది. నీకు నైవేద్యంచేస్తున్నాం. ఆడ్ని వదిలిపెట్టమ్మా! అని మొక్కి పిల్లగాడ్ని వెంటనే ఇంటికి పంపిస్తారు. తరువాత బియ్యం, పప్పు వండుకుతిని పసుపు, కుంకుమ, గాజులు ఆ గుండంలో కలిపి వస్తారు. ఒకవేళ వండిన నైవేద్యం మిగిలితే చెట్టుపైనకట్టి, ఇండ్లకు వచ్చి, మరలవెళ్ళి మిగల్చకుండా తినిరావాలి. ఇలా చేసిన వెంటనే పిల్లగాడికి జ్వరం తగ్గి బాగవుతుంది. నైవేద్యం మిగిల్చి కిందపడేయకూడదు.

పర్వతంమోటు : ఇది రెండువాగులు కలిపే ప్రాంతం. ఇక్కడ ఎండాకాలంలోకూడా నీళ్ళుంటాయి. ఒకవేళ ఇక్కడ నీళ్ళు లేకపోతే పైన కొండమీద ఒకదొన మాదిరిగా ఉంది. దానిలో ఎప్పుడూ నీళ్ళుంటాయి. అందువల్ల ఇక్కడ మోటు(ఉచ్చు) పెట్టుకొని ఉంటారు. ఈ ప్రాంతంలో ఎక్కువగా 'కొండముచ్చుమోటు' పెట్టేవారు. ఈ పర్వతందగ్గర మోటు పెడతారు కాబట్టి దీన్ని పర్వతంమోటు అంటారు.

బోడిపోతన్న చర్రి : బోడిపోతన్న అనేవాడు ఈ సర్రిలో తేనెలు తీస్తూ పడిచనిపోయి ఉంటాడు. అందువల్ల ఇదిబోడిపోతన్నసర్రి. ఈ సర్రిలో తేనెలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఈ సర్రిలో తేనెలు 'చింతల' చెంచులు నేటికి తీసుకుంటున్నారు.

గుడిసెలకాడి కొండ : ఈ కొండకుదగ్గరగా గుడిసెలు వేసుకున్నారు.

పుల్లలమ్మ గుడి : ఈ గుడి పుల్లమ్మవాగు ఒడ్డున ఉన్నది. పుల్లలమ్మ ప్రకాశంజిల్లా యడవల్లి గ్రామ కాపురస్థురాలు. ఒకప్పుడు ఈమెకు తోకపల్లెనుండి ఇక్కడివరకూ మాన్యం ఉంది. ఈ పుల్లలమ్మ మొగుడ్ని తీసుకొని, పర్వతం, స్వామిదర్శనానికి పోతుంటే ఈ వాగు వద్దకు చేరుకునే సమయానికి మొగుడికి గత్తర వచ్చి(కలరా) చనిపోయాడు. అపుడు పుల్లలమ్మ మొగుణ్ణి అక్కడే మట్టిచేసి(ఖననం) స్వామి పేరున లింగం నిలబెట్టి గుడికట్టించింది. వీరి వంశస్థులు ప్రతిసంవత్సరం శివరాత్రికి ఒకసారి వచ్చి పర్వతంపోయే భక్తులకు, చెంచులకు మూడురోజులు అన్నదానం చేసి వెళుతుండేవారు. ఈప్రక్క ప్రవహించే వాగును పుల్లలమ్మవాగని, పుల్లలమ్మగుడివాగు అని పిలుస్తారు. గత పదిసంవత్సరాలుగా ఈ గుడిదగ్గర శివరాత్రికి నిర్వహించే అన్నదానకార్యక్రమం చేయటంలేదు, ఆపుకున్నారు.

జంగంమిద్దెలు : ఇక్కడ మిద్దెలు ఉన్నాయి. బావి ఉంది. పిట్టగోడలున్నాయి. ఇది శ్రీశైలం ప్రధానమార్గం. అంతేకాకుండా ఈ చుట్టుప్రక్కల చెంచుగూడేలకు, ఈ జంగంమిద్దెలు కూడలిగా భావిస్తారు. అటు తెలుగురాయని చెరువుకు, ఇటుమర్రిపాలెంకు, ఒక ప్రక్కచింతలకు, మరోపక్క తుమ్మలబైలుకు తరువాతమెట్టె అయిన పెద్దారుట్లకు అన్నిటికి కేంద్రబిందువుగా ఉంది. ఈప్రాంతంలో మంచికర్ర దొరుకుతుంది. చెంచులు తమ గృహ అవసరాలకుగాని ఇతరత్రా అవసరాలకుగాని ఇక్కడినుండే కర్రతెచ్చుకొని వాడుకుంటారు. గతంలో జంగంవారు ఇక్కడ మిద్దెల్లో ఉండేవారు, కాలక్రమేణా మిద్దెలు పడిపోయి పిట్టగోడలు చరిత్రకు ఆనవాళ్ళుగామిగిలాయి. ఇక్కడ సాగుభూమికూడా ఉంది. మర్రిపాలెం చెంచులు సుమారు ఆరు సంవత్సరాలు ఇక్కడ వ్యవసాయం చేశారు. భ్రమరాంబ చెంచు కాలనీకి వలసపోయారు. అప్పటినుండి ఈ భూములు సాగులేక తుప్పలు పెరిగి అడవిలా తయారైంది.

చింతల CHINTHALA

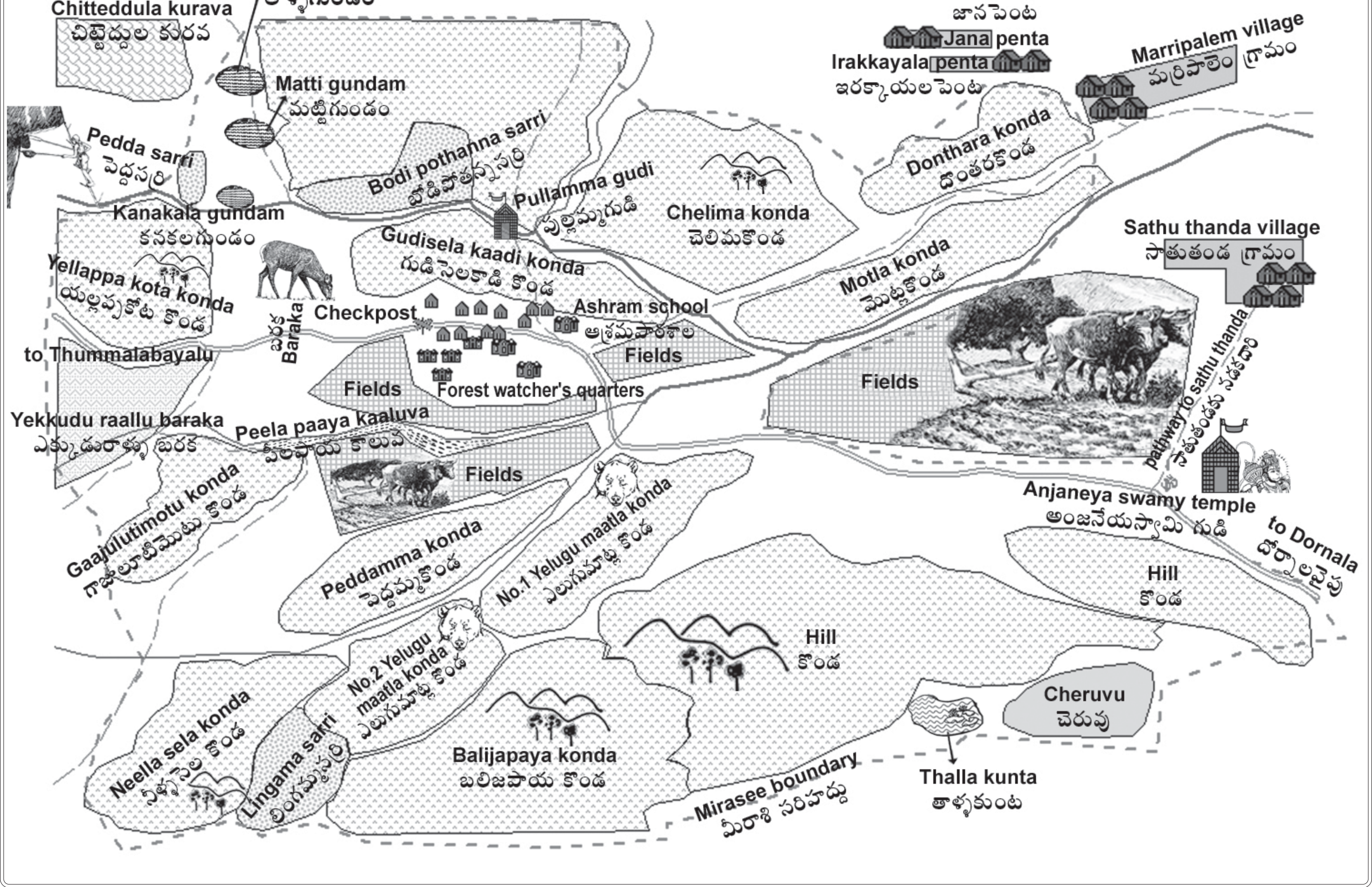

ఇరక్కాయలపెంట : గతంలో ఇక్కడ పెంట ఉండేది. దీని పేరు ములక్కాయలపెంట. ఈ పెంటలో ములక్కాయలు విరగకాసేవి. చుట్టుపక్క పెంటలవాళ్లుకూడా ఇక్కడినుండి ములక్కాయలు పట్టుకెళ్లి ఎక్కువగా వండుకునేది. ఈ ములక్కాలయను ఉడకలతో (అడవి వంకాయలలాగా ఉంటాయి) కలిపి వండుకుతీనేవారు. ములక్కాయలపెంట ఇంకొకటి ఉండడంవల్ల, కాయలు విరగ్గాసేవి కాబట్టి దీనిని ఇరక్కాయలపెంట అని పేరు మార్చారు.

చెలమకొండ : ఈ కొండదగ్గర చెలమ ఉంది. ఇది కర్రెడ్డులగుండంవాగుకు దగ్గరలోఉంది.

జానపెంట : ఈ పెంటలో జానపండ్లు ఎక్కువగా ఉండేవి. నేడు ఈ పెంటలేదు. లేచిపోయారు.

దొంతరగుండ్ల కొండ : ఇక్కడ కొండగుండ్లు దొంతరలాగా పేర్చినట్లు ఉంటాయి. ఇక్కడ గుండంకూడా ఉంది.

తలకుంట : రెండుకొండలకు మధ్యలో చదరం ఉంది. ఇది వెన్నులాగా ఉంది. ఇక్కడ కుంట ఉంది. బ్రిటీషుప్రభుత్వం హయాంలో ఈ రెండుకొండలకు కలిపి చదరంలో కట్టకం కట్టారు. అది తెగిపోయింది. దీన్ని ఎన్నుకుంట అనికూడా అంటారు. ఇక్కడ మరల కట్టకడితే చాలా నీళ్లు నిల్వ ఉంటాయి.

ఎలుగుమాట్లుకొండ : గతంలో ఇక్కడ ఎలుగుల సంచారం బాగా ఎక్కువగా ఉండేది. ఇక్కడ ఎలుగులు ఎప్పుడూ మాటేసి ఉండేవట.

బలిజపాయ కొండ : ఈ కొండ బలిజపాయగూడెంకు దగ్గరగా ఉంది. ఈ కొండ దిగితే బలిజపాయ గ్రామం తగులుతుంది.

నీళ్ళసెల కొండ : ఈ కొండమీద నీళ్ళసెల ఉంది. దీనిలో నీళ్ళెపుడూ ఉంటాయి. నీళ్లు చల్లగా ఉంటాయి. కాలువ ఒడ్డున పెద్దమట్టిచెట్టు ఉంది. ఈనీళ్ళవాగు కొండపైనుండి కిందికి దిగుతుంది.

పేలపాయరస్తా : ఆ కొండకు, ఈ కొండకు మధ్య పెద్దపాయ ఉంది. ఇది చాలా పొడవుగా ఉండే పాయ.

ఎక్కుడురాళ్ళు : ఈ ఎక్కుడురాళ్ళు రెండురకాలుగా ఉన్నాయి. పెద్ద ఎక్కుడురాళ్ళు, చిన్న ఎక్కుడురాళ్ళు. ఇక్కడ కొండకట్టువలకు రాళ్లు రాళ్లగా ఉండి ఎక్కుడు ఉంది. పెద్దరాళ్లుఉన్న కట్టువలను పెద్దెక్కుడు రాళ్ళని, చిన్నచిన్నరాళ్లు ఉన్న కట్టువలను చిన్నెక్కుడురాళ్లని అంటారు. ఇది నల్లఎలుగులపెంటకు పెద్దచేమకు మధ్య ఉంది.

గాజులూటిమోటు : గతంలో ఇక్కడ పెంట ఉండేది. గాజులోళ్ళు మాటుపెట్టి ఇక్కడ జంతువులను పట్టేవారట. ఇప్పటికీ ఇక్కడ కుండపెంకులు, చేలు, చేలగట్లు ఉన్నాయి. ఇప్పుడుఇక్కడ పెంట లేదు. ఖాళీచేసి పోయారు.

రంపపుకోత గుంతలు : ఒకప్పుడు ఈ బరకలో పెద్దపెద్ద ఏపచెట్లు ఉండేవి. వాటిని రంపాలతో కోసి లారీల్లోకి ఎక్కించుకు పోయేవారు. మార్కాపురానికి చెందిన బుడ్డకోటయ్య అనే కలపవ్యాపారి ఈ చెట్లు మాత్రమేకాక ఈప్రాంతంలో మొత్తంకలప తోలుకుపోయాడట. చెట్లు కొట్టేసి రంపాలతో కోశారు కాబట్టి ఇక్కడ గుంతలు ఏర్పడ్డాయి.

మద్దిగుండం : ఇక్కడ గుండం ఉంది. ఈ గుండంచుట్టూ మద్దిచెట్లు (నీరు మద్దిచెట్లు) ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

తలగుండం : ఇక్కడ గుండం ఉంది. ఇది తల ఆకారంలో ఉంటుంది. ఒకపక్క కొండ ఉంది. ముందు బాగాఖాళీగా ఉంది. మళ్ళీ అటు ఇటు కొండలకు ఆని గుండం ఉంటుంది. రొట్టె సగంవిరిస్తే ఎలా ఉంటుందో అలా ఉంటుంది. తలకొట్టినట్టు ఉందని దీన్ని తలగుండం అని పిలుస్తారు.

తుమ్మలబయలు పరిసరాలు

పాముదొన : ఈ దొన మొత్తం పెద్దబండ. ఈ బండమీద దొన ఉంది. ఇందులో ఎప్పుడూ పాతనీళ్ళుంటాయి. వర్షం పడితే చాలు ఈ దొన వెంటనే నిండిపోతుంది. ఇది చెలమ కాదు దొన. ఇక్కడ ఎప్పుడూ పెద్దపాము(కొండచిలువ) ఉంటుంది. ఎండలు ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు ఆ వేడికి తట్టుకోలేక పెద్దపాము ఇందులోకి వచ్చి పడుకుంటుంది లేదా ఆకలి అయినప్పుడు ఈ దొనదగ్గర డొంక(మాటు) వేసుకొని కాచుక్కూర్చుంటుంది. ఏదైనా జంతువు నీళ్లు తాగడానికి వచ్చినపుడు దాన్ని వెంటనే పడగొట్టి తింటుంది. ఇలా పెద్దపాములు ఈ దొనదగ్గర ఎక్కువగా ఉంటాయి.

చిన్నగుంత : ఇది బడగానికుంటదగ్గరలో ఉంది. ఈ ప్రదేశాన్ని జంతువులుతొక్కి మన్నుతిని గుంతలా చేశాయి. ఈ గుంతలో వర్షాకాలంలో నీళ్లుంటాయి. ఈగుంత చిన్నది.

పాలమానుకుంట : ఇది జంతువులు తొక్కి కుంటలా ఏర్పడింది. మూడుతరాల ముందు జంతువులు విపరీతంగా ఉండేవి. ఇక్కడకు వచ్చి పొర్లి, దొర్లి మన్నును మెత్తగాచేసి, ఉప్పగా ఉండే ఆ మన్ను తినిపోయేవి. ఈ నేలలో సుద్ద కలిసి ఉండటంవల్ల ఇక్కడి మన్నుకు ఉప్పదనం వస్తుంది. జంతువులు ఇలా సుద్దగాని, మన్నుగాని తినడాన్ని చెంచులు 'జాడ' అని పిలుస్తారు. ఈ జాడలలో మన్నును, సుద్దను తినడంవల్ల గుంతలుగా ఏర్పడతాయి. వర్షాకాలంలో ఈ గుంతలలో కణుతులు, దుప్పులు, రెండుమూడు పులులు, పిల్లలతల్లులు ఈ నీటిలో బాగా పొర్లాడతాయి. అలా పొర్లాడినపుడు వీటి వంటికి మట్టి అంటుకుంటుంది. తర్వాత ఈ కుంటనుండి లేచివెళ్లి వేరేచోట ఈమట్టిని దులుపుతాయి. అలా కుంట పెద్దదిగా ఏర్పడింది. ఈ మట్టి(బురద)పాలలాగా తెల్లగా ఉంటుంది. కణితులు, దుప్పులు పొర్లాడినపుడు కుంటంతా తెల్లగా, జంతువుల వంటికి పట్టిన మట్టిసుద్ద ఎండి తెల్లగా కనిపిస్తాయి. 'దొర్లాడి అచ్చినర్రా!' అని అంటారు. ఈ మట్టిపైనుండి కొట్టుకు వస్తుంది. సుద్దమన్ను పాలలాగ తెల్లగ ఉండడంవల్ల, ఈ కుంటను జంతువులు జాడద్వారా ఏర్పాటుచేయడంవల్ల దీన్ని పాలమానుకుంట అని అంటారు. గతంలో చెంచులు ఇక్కడ మోటు(వల) పెట్టేది. అడవి ఎంత తిరిగినా వేట జరగనపుడు ఏమీదొరకనపుడు ఈ పాలమానుకుంట వచ్చి మోటుపెట్టుకొని కూర్చుంటారు. ఏదోఒక జంతువును కొట్టితెచ్చుకొని వండుకు తింటారు.

ఎగమోరదిన్నె : ఒక బండకు దిన్నెకు ఉండే వాలును (ఎక్కుడును) ఎగమోర అంటారు. ఈ దిన్నెకు వాలు బాగా ఎక్కువగా ఉండడంవల్ల చేతులతో మోకాళ్ళపై బోటుపెట్టుకొని ఎక్కాలి కాబట్టి ఇది ఎగమోర దిన్నె.

నిమ్మిమానుకట్టువ : ఈ కట్టువలో నిమ్మిపండ్లచెట్లు ఎక్కువగాఉన్నాయి. ఇప్పటికీ ఒక పెద్దమాను ప్రతిసంవత్సరం ఎక్కువ పండ్లు కాస్తుంది. నిమ్మిపండ్ల కాలంలో చెంచులు పోయి ఈ నిమ్మిపండ్లు ఏరుకొని తింటారు. అదే సమయంలో ఎలుగులుకూడా వచ్చి నిమ్మిపండ్లు ఏరుకు తింటాయి. ఇక్కడ ఎలుగులుమాత్రం ఇంతవరకు ఎవ్వరిని కరవలేదు. నిమ్మికాయల సమయంలోనయితే అసలు కరవనేలేదు. ఇలా చెంచులు–ఎలుగులు సర్దుకుపోతున్నారు. ఒకరివల్ల మరొకరికి ప్రమాదం, భయంలేదు.

నిమ్మకట్టుసారవ : ఈర్లకాడి కొండ–చేనుకొండమధ్యలో ఈ కట్టువ ఉంది. ఈ కట్టువ నిండా నిమ్మమాకులు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

ఇర్లకొండ : ఈ కొండమీద చినసామివీరుడు దేవర ఉన్నాడు. ఇతను భూమనికులం వాళ్ల దేవర. చినసామివీరుడు ఈ కురవపై వెలియడానికి ఒకకథ చెపుతారు. బొమ్మలాపురం బొమ్మల్లాంటి ఆడవాళ్ళకి ప్రసిద్ధి. ఎవరైనా అందమైన ఆడవాళ్ళు కనబడితే వారిని 'బొమ్మలాపురంపట్లురా' అని ఇట్టే చెప్పేసేవారట. దీనికి కారణం బొమ్మలాపురంలో ఒకబావి ఉండేదట. ఆ వూరి జనమంతా ఆ నీటినే తాగే వారట. అందువల్ల బొమ్మల్లాంటి అందమైన పిల్లలు పుడుతున్నారట. అయితే అప్పట్లో పరాయిరాజులబెడద, దొంగలబెడద, వీరులభయం ఎక్కువగా ఉండేది. వీరుడు అనేవాడు దాడిచేసి బొమ్మల్లాంటి ఆడవాళ్ళను తీసుకుపోయేవాడు. అప్పట్లో చెంచుల దేవతలు బహిరంగంగా సంచరించేవారు. భూమనోళ్ళ కులందేవర అయిన చినసామివీరుడు అడవిలో తిరుగుతుండగా అందమైన ఆడపిల్లలు గడ్డికోసుకొని పోతుండటంచూసి వాళ్ళను అనుసరించాడు. ఆ ఆడపిల్లలంతా బొమ్మలాపురం వెళ్ళారు. అందులో ఒకచిన్నది చినసామి వీరుడికి బాగానచ్చింది. 'దేవర' కాబట్టి ఆ అమ్మాయిని లొంగదీసుకుని ఉంచుకున్నాడు. సరసాలు బాగానే సాగిస్తూ బొమ్మలాపురం వెళ్లివస్తూ ఉన్నాడు. ఈ విషయం బొమ్మలాపురం పెద్దలకు తెలిసింది. పెద్దలంతా జమఅయి చినసామి వీరుడ్ని ఎలాగైనా తరమాలి అని

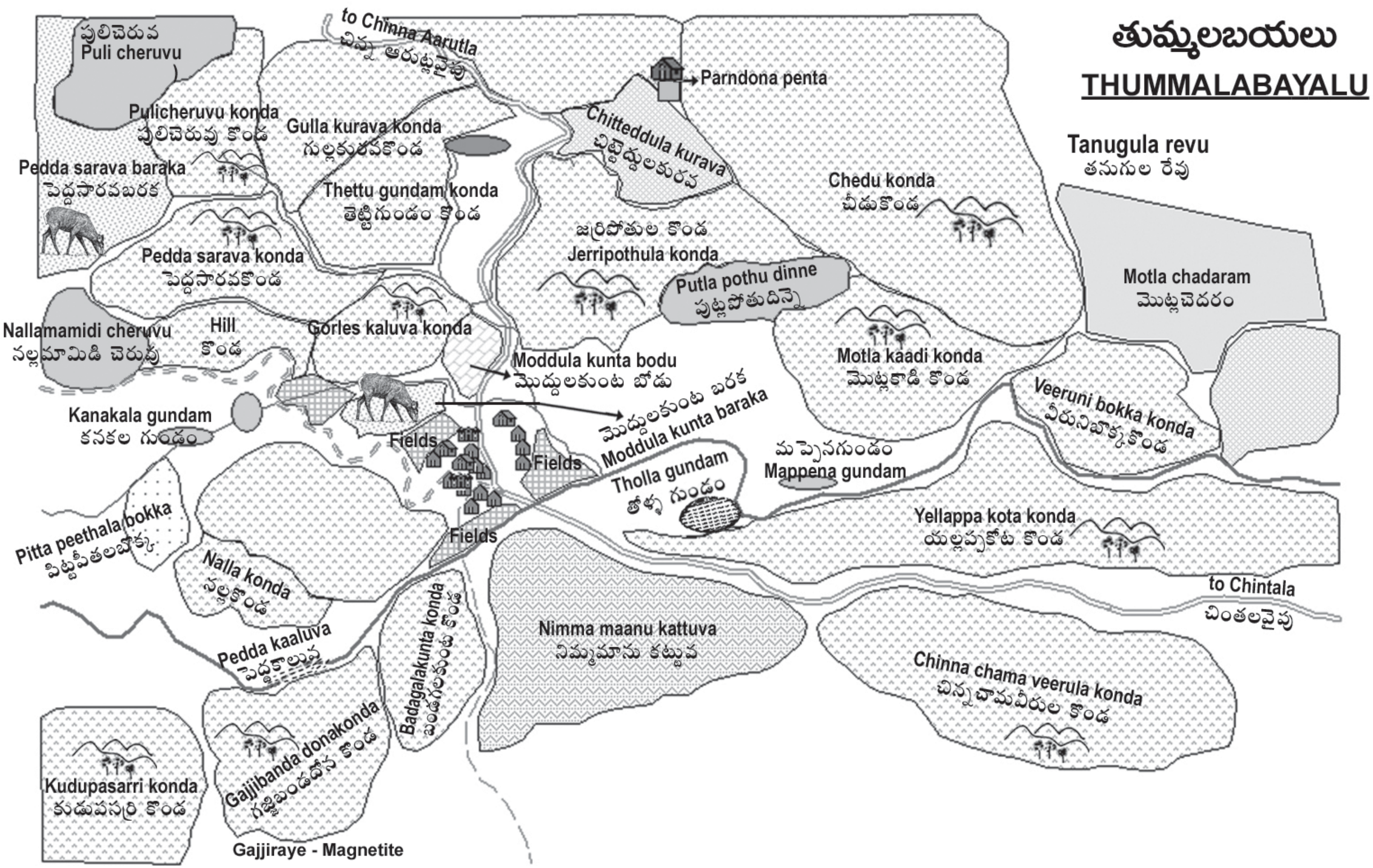
తుమ్మలబయలు
THUMMALABAYALU
Tanugula revu
తనుగుల రేవు
to Chinna Aarutla
Parndona penta
Chitteddula kurava
Puli cheruvu
Pulicheruvu konda
Gulla kurava konda
Pedda sarava baraka
Thettu gundam konda
Chedu konda
Pedda sarava konda
Jerripothula konda
Putla pothu dinne
Motla chadaram
Nallamamidi cheruvu
Hill
Gorles kaluva konda
Moddula kunta bodu
Motla kaadi konda
Veeruni bokka konda
Kanakala gundam
Moddula kunta baraka
Fields
Fields
Fields
Tholla gundam
Mappena gundam
Yellappa kota konda
Pitta peethala bokka
Nalla konda
to Chintala
Nimma maanu kattuva
Pedda kaaluva
Badagalakunta konda
Chinna chama veerula konda
Gajjibanda donakonda
Kudupasarri konda
Gajjiraye - Magnetite

ఒకరోజు కాపలావేశారు. చినసామివీరుడు రోజూలాగే రానే వచ్చాడు. వెంటనే బొమ్మలాపురం పెద్దలంతా వాడిపై పడ్డారు. వీడు వాళ్ళందర్నీ తప్పించుకొని పరుగు మొదలుపెట్టాడు. ఉరికి ఉరికి తుమ్మలబయలుకు వచ్చేటప్పటకి ఆ కురవమీద బండ(శిల) అయిపోయాడు. అందువల్ల ఆ కురవను చినసామి వీరుడికొండ, ఇర్లకొండ అని పిలుస్తారు. ఈ దేవరశిల తుమ్మలబయలు దాటాక దిగువ మొదలయ్యే (చింతలకు) ప్రాంతంలో రోడ్డుకు ఎడమపక్కగా ఉంది. చెంచులు అప్పుడప్పుడు దీనికి పూజలు చేస్తుంటారు.

మోట్లకాడకొండ : ఈ కొండదగ్గర చెంచులు మోటుపెట్టుకొని ఉండేవారు. ఇక్కడ జోము/జోకు ఉన్నది. మొదట శ్రీశైలం ఇక్కడ కొండమీద కట్టాలని ఎల్లప్ప అనేవాడు నిర్మాణం ప్రారంభించి కోటకు గోడలుకట్టాడు. తోళ్ళగుండం ఈ కొండను ఆనుకొనిఉంది. కోటగోడ పూర్తయిన తరువాత ఆ ప్రయత్నం విరమించుకొని మిగిలిన ధనాన్నికూడా ఈ గోడలోపల పూడ్చిపెట్టి వెళ్లిపోయారట. తర్వాత ధనంతవ్వకంవాళ్లు ఈ ధనాన్ని తవ్వి పట్టుకుపోయారని అంటారు. కోటగోడమాత్రం ఇప్పటికీ ఉంది.

సాపుబండ : ఈ బండ పొడవుగా ఉండి సాపుగా ఉంటుంది. అందువల్ల దీన్ని సాపుబండ అంటారు.

వీరులబొక్క : ఇది చిన్నపనక. ఇందులో దేవుడున్నాడని చెంచులు నమ్ముతారు. అందుకని చెంచులు పొలం పోయేటప్పుడుగాని, అటవీఉత్పత్తులు తెచ్చుకునేటప్పుడుగాని ఈ బొక్కదగ్గరకు వచ్చేటప్పుడు అల్లరిచేయకుండా నిశ్శబ్దంగా వచ్చి దాటిపోతారు. దేవరకు చేతులుజోడించి మనసులోనే మొక్కి పోతారు. ఒకవేళ ఎవరైనా ఇక్కడ గోలచేయడంగాని, కేకలు వేయడంగాని చేస్తే పైనుండి బండలు దొర్లుకువచ్చి మీదపడతాయని నమ్మకం.

పుట్లపోతుల దిన్నె : ఇదిమొత్తం చదరం దిన్నె. ఈ దిన్నెనిండా పుట్టలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఈపుట్టలవద్దకు కణితిపోతులు ఎక్కువగా వచ్చి పుట్టమట్టి తినడం, పోట్లాడుకోవడం, ఆట్లాడుకోవడం చేస్తుంటాయి.

బెందెలరేవు : బెందె అంటే అడుగులగుర్తు (జాడలు). ఇక్కడ పాతనీళ్ళుంటాయి. పెద్దపులి ఎక్కువగా ఇక్కడ తిరుగు తుండేది. దాని బెందెలగుర్తులు ఎక్కువగా కనపడుతుండేవి.

జెర్రిపోతుల గుండం : ఈ గుండందగ్గర పాములు, జెర్లు ఎక్కువగా ఉండేవి. జెర్రిపోతులు ఎప్పుడూ తిరుగుతూ ఇక్కడే ఎక్కువగా నివాసాలుచేసుకున్నాయి.

చిట్టెద్దుల కురవ : చెంచుపెద్దలు ఈ కురవమీద చేలుచేసి పంటలు వేసుకున్నారని, వీరు చిట్టిరకం ఎద్దులు(కురచఎద్లు) పెంచుకుంటూ వాటిని ఈ కురవమీద చేలలో కట్టేసేవారట.

చేదుకొండ : ఈ కొండ ఎత్తుగా ఉండి ఎప్పుడూ పచ్చగా ఉంటుంది. కొండమీద మాకులకు కాసిన ఏ పండ్లు తిన్నా కొద్దిగా చిరుచేదుగా ఉంటాయి.

తెట్టెగుండం : తెట్టె అంటే రాతికట్టడం(చెక్‌డ్యాంలాగ). బ్రిటిషువారు ఈ గుండానికి తెట్టె కట్టించారు.

గొర్లె కాలువ : ఈ కాలువలో దిగువనుండి మేపుకు తోలుకొచ్చిన గొర్రెలతో గొల్లవాళ్ళు తాత్కాలిక నివాసాలు ఏర్పాటుచేసుకొని గొర్రెలమేపు చేసుకునేవారు. గొర్రెలకు ఈ కాలువ నీరే తాగించేవారు.

మొద్దులకుంట కాలువ : ఈ కాలువకు ఉన్న పెద్దపెద్దమానులు కొట్టుకుపోగా, మొద్దులు మిగిలినవి.

పెద్ద సారవకొండ : ఈ కొండ ఎక్కిచూస్తే శ్రీశైలశిఖరం, డ్యామ్, దోమలపెంట కనిపిస్తాయి. అందుకని ఇది పెద్దసారవ కొండ.

పులిచెరువు : పులి ఎక్కువగా ఇక్కడే ఉండేది. నీళ్ళు తాగి ఇక్కడ దొర్లాడి, పొర్లాడి పోతుండేది. అప్పట్లో పులిని చూడాలంటే ఈ చెరువుకు వచ్చి మాటువేసుకొని చూస్తే కనబడేది. ఇక్కడ దేవుడున్నాడు. ఈ దేవుడిని 'పైచెరువు బయన్న'. ఈ దేవుడుచాలా సత్యంగల దేవుడని, ఇక్కడ ఏది మొక్కినా అది జరుగుతుందని చెంచులునమ్ముతారు. ఇప్పటికి ఈ ఏరియాలో పులి తిరుగుతూనే ఉంది. పిల్లల్ని వెంటేసుకుని, ఈ పులి తుమ్మలబయలుగూడెం చూసుకొని, మొద్దులకుంటమీదపడి, తెట్టెగుండం చూసుకొని గుండ్లకుర్వమీదుగా పైచెరువుకు చేరి అక్కడినుండి నల్లమాడు చెరువుకుపోతుంది. అక్కడినుండి పాముదొనమీదుగా పెద్దచేమ, పెచ్చెరువు, శిఖరంవరకు తిరుగుతుంటుంది.

నల్లమాడుచెరువు : ఈ చెరువులో అంకాలమ్మదేవత ఉంది. తుమ్మలబయలు, పెచ్చెరువు చెంచులు కొలుస్తారు. ఇక్కడ ఏదిమొక్కినా జరిగితీరాల్సిందే.

జండాకొండ : బ్రిటీషువాళ్ళు ఈ కొండమీద జండాపాతారు. ఇది బహుశా అడవిని లెక్కించడానికి కావచ్చు. మహబూబ్‌నగర్‌లో దొరలగుట్టలు అని రాళ్ళతో ఎత్తుగా గుట్టలువేసి లెక్కించినట్లు, ఇక్కడ జండాలుపాతి వాటి ద్వారా లెక్కించి ఉండవచ్చు.

గనికుంటబండ : ఇక్కడొక కుంట ఉంది. కాలిబాటన పోయేవారికి ఇదొక మజిలీ. ఇక్కడ కాసేపు కూర్చుని విశ్రాంతి తీసుకొని నీళ్ళుతాగి మరల నడక ప్రారంభిస్తారు. ఈ కుంటదగ్గర ఒక పులికూడా ఉంటుంది.

వెదురుపడ : ఇక్కడ వెదుర్లు బాగాఎక్కువగా ఉన్నాయి (ముల్లెం రకం) అందువల్ల దీన్ని కవురుపడ అని పిలుస్తారు.

ఎర్రనేలగుండం : ఈ గుండందగ్గర నేల ఎర్రగా ఉంటుంది. వర్షాలుపడితే ఈ వాగునీళ్ళుకూడా ఎర్రగానే ఉంటాయి.

బడగాని కుంట : ఇది మనుషులు తవ్విన కుంటకాదు. దుప్పులు, కణుతులు, పెద్దపులి ఇక్కడ పొర్లి, దొర్లి ఒకకుంటలా తయారు చేసుకున్నాయి. ఇక్కడ మట్టితింటూ పొర్లి దొర్లి కుంటను పెద్దదిచేశాక జీవాలు ఎప్పుడు ఇక్కడే ఎక్కువగా ఉండేవి. దాంతో పులికూడా రావడం మొదలుపెట్టింది. అయితే బడగాడుఅనే సుగాలీ (వీడి అసలుపేరు బడేనాయక్, చెంచులు బడగాడని పెట్టారు). ఈ కుంటదగ్గర మోటుపెట్టి జంతువులను విచ్చలవిడిగా చంపి మాంసాన్ని అమ్ముకునేవాడు. ఒకోసారి పులినికూడా చంపేవాడట.

చీకటీగలకొండ : ఈ కొండమీద చీకటీగలు(దోమలు) ఉంటాయి. ఈ కొండమీదకి వెళితే ఇవి వెంటబడి చెవులలో మారుమోగుతూ కొండదాటేవరకు వెంబడిస్తాయి.

గజ్జిబండదొన : ఈ బండ మొత్తం గజ్జిగజ్జిగా, గుల్లలు గుల్లలుగా (బొడుపులలాగ) ఉంటుంది. ఈ బండమీదొక దొన ఉంది.

చినగుంత : ఇది చిన్నగా ఉంటుంది. ఇక్కడ ఎప్పుడూ నీళ్లుంటాయి. రావగాడు గజ్జెలకొండని పరిపాలించేటపుడు భార్యతో, పిల్లాడితో కలిసి భీమునికొల్లంమీదుగా వస్తూ ఇక్కడకు చేరుకునే సమయానికి పిల్లాడికి నీళ్ళు పోయడానికి రావగాడు గుంత చేస్తే భార్య పిల్లాడికి నీళ్ళు పోసిందని అంటారు. దీన్లో పాతనీళ్ళెప్పుడూ ఉంటాయి. అన్ని కాలాల్లో నీళ్ళుంటాయి. దీన్నే కొల్లుగుంత అనికూడా అంటారు.

కుతుపసర్రి : ఇది చాలా పెద్దసర్రి. ఒకప్పుడు ఈ సర్రి ఆర్తివాళ్ళ మిరాసిలో ఉండేది. ఎలుగుబుడతగాళ్ళను కుదుములవాళ్ళు, దాసరివాళ్ళు కలిసిచంపిన తర్వాత, ఈ సర్రిని దాసరోళ్ళు మిరాసిగా పంచుకున్నారు. ఇక్కడ తేనెలు విపరీతంగా దొరుకుతాయి.

కర్కలకాలవ : ఈ ప్రాంతంలో గతంలో వెదురుకొట్టారు. వెదురు నరికినపుడు మిగిలిన మొద్దు మొదలుభాగాన్ని కర్క అంటారు.

పిట్టపీతుల బొక్క : ఈ బొక్కలో జీగిపిట్టలెక్కువగా(గబ్బిలాలు) ఉన్నాయి. వీటి పీతులతో ఈబొక్క ఎప్పుడూ వాసన కొడుతుంటుంది. దీనినే పనక అనికూడా అంటారు. ఆపద కాలంలో, రాజుల దాడులలో, దండుసైన్యం వచ్చే సమయంలోఈ బొక్కే వీరికి రక్షణ. ఒకసారి దండు వస్తుందనితెలిసి చెంచులంతా ఈ బొక్కలోపల దాక్కున్నారు. దండు, పెంటలోకివస్తే ఒకముసలామెతప్ప ఎవరూలేరు. ఆ ముసలామె 'మావాళ్ళంతా బొక్కలలోకి పోయార'ని చెప్పింది. దాంతో అందరూ చచ్చిపోయారనుకొని దండు ముందుకెళ్ళిపోయింది.

స్కైలాబ్ పడి అందరూ చచ్చిపోతారు, ఎవరు మిగలరని ఆమధ్య రేడియోలో చెప్పినప్పుడుకూడా చెంచులు ఈ బొక్కలోనే దాగున్నారు. గొడ్డుగోదా పెంటలోవదిలేసి మేకలు, కోళ్ళు తీసుకుపోయి ఎలాగు చచ్చిపోతాంకదా అని వాటిని శుభ్రంగా వంట చేసుకొని తిన్నారు. వారంరోజులు తుపానుపట్టి హోరున వర్షాలుపడటంతో ఈబొక్కలోనే వీరు హాయిగా తిని తొంగున్నారు. వీరిలో నాగన్న అనే అతని రేడియోలో స్కైలాబ్ వెళ్ళి సముద్రంలో పడిందని తెలుసుకున్నాక తిరిగి పెంటకు వచ్చారు.

గుండలకొండ : గుండలకొండరాకాసి అని ఒక రాక్షసి ఉండేదట. ఇది పెచ్చెరువు, పెద్దచామ ప్రాంతంలో అడుక్కుంటుండేది. గత్తర (కలరా) వచ్చినప్పుడు చనిపోయిన చెంచోళ్లని గుట్టలుగా వేస్తే, ఇది వచ్చి గంపలకెత్తి పట్టుకెళ్ళి సర్రిలో పెట్టుకొని తింటుండేదట.

TIGER ACTIVITY AREAS

The different tiger potential trails and the evidence connect areas suggest that at least some of them are used by tigers to move long distance. The Critical analysis of the pugmark study reveals that three different tigers move between Pulicheruvu and Paddarutla using the same trails. It has also been established that these tigers used these trails on different days. Mother and cub are seen Pullaladonu area.

On several occasion villagers at Thummalabailu saw tigers and conveyed the information to us. The travelers on main road also reported direct sightings of tigers by the roadside on few occasions. On several occasions during field trips, the author found the pugmarks on Thummalabailu – Chama path, Yerranelagundam, Modulakunta-Thettagundam area. One small tiger moves from Thummalabailu area to Pulicheruv and returns to Thummalabailu without proceeding to Peddarutla. This also visits occasionally Yerranelagundam area.

Tigers are also very active in the Chama valley. Thummalabailu is connected to Chama valley by one prominent game trail. This trail goes south past Yerrabaraka and continuous due south down a large hill to Peddachama village. Along this trail, found many pugmarks and scats. A mother tigress and cub that moves in the Chama valley from Peddachama to Kuthupa and most likely to Thummalabailu. Chamma villagers also reported having seen two tigers together.

Thummalabailu is home to a tigerss and cub that comes from Chama valley. It is also home to one small tiger that travels to Pulicheruvu. Both sets of tigers seem to use common paths near Yerranelagundam that provide access to the West (Badagalakunta) and the South (Chamma). A tiger is reported regularly near Pullamma Gudi at the foothills of Chinthala.

At least three different tigers were found near Pecheruvu village. This tigers converge in the central Pecheruvu plateau during January, February, for mating and then disperse again in to the hilly areas. A large male tiger uses the area from Pullaladonu to Pecheruvu covering distance of 20-25 kms.

Tiger presence was also found on the trail to Nakkanti and continued to the Palutla and Guttalachenu. Several live stock kills were also been reported. Alatam is another such place frequently visited by the tiger. Pugmarks were also found south of Peddamanthanala, Chinnamorusu close to Bairluty area. The Rollapenta Pecheruvu trail is famous for tiger walk. The habit near Duruvasulacheruvu now the tiger re-visiting this area and uses the trail from lassaragandam - Duruvasulacheruvu - Yerradhari - Thurakapalli. Tiger kills are also reported from these areas.

Management Plan, Nagarjunasagar - Srisailam Tiger Reserve, 2005

నాగార్జున సాగర్ -శ్రీశైలం పులుల అభయారణ్యం

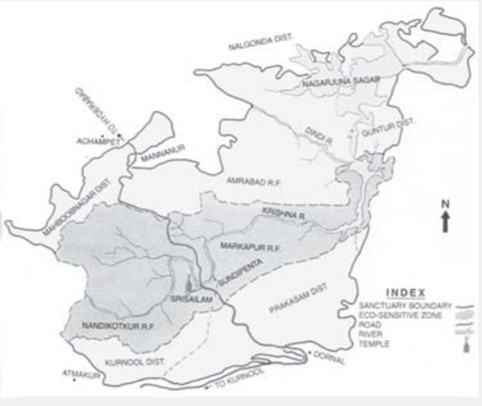

అప్పాపూర్ పరిసరాలు (మహబూబ్‌నగర్‌జిల్లా)

రాళ్ళపేడలు (పడియ) : ఇదంతా బరక. ఈ బరకలో అక్కడక్కడ పడలు ఉన్నాయి. ఈప్రాంతంలో రేలచెట్లు ఎక్కువగాఉన్నాయి. అందువల్ల వాటిని రేలపడలు అని పిలిచేవారు. కాలక్రమంలో అది రాళ్ళపేడలుగా పిలుస్తున్నారు.

పులిచచ్చినవంపు : ఈ కొండవంపులో వాగుపోతుంది. వంపులో పులి ఒకటి ముసలిదై చనిపోయింది. అప్పటినుంచి అది పులిచచ్చినవంపు.

కర్రెంచర్రి (సరి) : అప్పాపురం చెంచువాడు బంకకు పోయి బంకతీసుకొని 'దూప' అయితే నీళ్ళుతాగి ఆ చర్రినీడన పడుకొని ఆకాశం వంకచూస్తున్నాడు. ఆ చర్రిపై చెట్టుకొమ్మమీద కర్రికొండముచ్చుని చూస్తూ – "కర్రెంచర్రిలో కొండముచ్చులుండాలి ఓ లాలి – మా బావనెత్తి తన్నిపాయె ఓ లాలి" అని పాటకట్టిపాడినాడు. కర్రి కొండముచ్చులు ఎక్కువగా ఆచర్రిలో ఉండడంవల్ల కర్రెంచర్రి అంటారు.

ఎర్రగడ్డలు : ఒకప్పుడు ఇండ్లు ఉండి భూమి చేసేవారు. ఈ భూమి ఎర్రగా ఉంటుంది. అందువల్ల ఎర్రబరక లేదా ఎర్రగడ్డలకట్టువ అంటారు.

పిల్లిగుండ్లు : ఇక్కడ పెద్ద పెద్ద గుండ్లున్నాయి. ఈ గుండ్లలో ఒక పెద్దగుండుకింద పులి ఉండేది. ఎక్కడ తిరిగినా ఈ గుండు కిందకేవచ్చి పండేది. దీన్ని 'పులిగుండ్లు' పిల్లిగుండ్లుగా పిలుస్తున్నారు. (పులిని చెంచులుపిల్లి అని పిలుస్తారు).

మేడిగుండం : ఇది పెద్దగుండం. ఈ గుండందగ్గర మేడిచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

మబ్బుగుండం: పెద్దలోయలో గుండం ఉంటుంది. నీళ్ళుకూడా మబ్బుమాదిరి ఉంటాయి. ఇక్కడ ఎలుగులు తప్పనిసరిగా ఉంటాయి. పెద్దపాములు (కొండ చిలువలు)కూడా ఉంటాయి. ఇక్కడ చెట్లు, పొదలు ఎక్కువగాఉండి చాలా చల్లగా ఉంటుంది. కొత్తవాళ్ళు ఈ లోయగుండం చూస్తే అదురుకుంటారు.

పెద్దమ్మవంపు : ఇక్కడే పారేవాగుని పెద్దమ్మవాగు అంటారు. ఇక్కడ పెద్దమ్మ దేవతను నిలబెట్టారు. ఈ దేవత బయటనుండి వచ్చే శక్తులను ఈ వంపుదాటి లోపలికి రానీయదు. మరోపక్క రాంపురం నుండి వచ్చే శక్తులను గుండంవాగు దాటిరానీయదు. ఇంకొకవైపు పులిచచ్చినవంపు దాటి ఈశక్తులను రానీయకుండా కాపలాఉండి కాపాడుతుందని నమ్మకం. ఈవాగు గుండంవాగులోకలిసి అక్కడినుండి 'ఏరుమద్దుల', 'సామురుకు' మీదుగా భీమునిగుండందాటి జీవగుండం, ధారవాగులను కలుపుకుంటూ వేములపాయవాగులో కలిసి అక్కడినుండి కృష్ణానదిలో కలుస్తుంది.

కిందిసారవ : పెంటఎత్తులో ఉండి, సారవ కొంచెం కిందికి ఉంటుంది.

గోడకింది కట్టువ : ఇక్కడ రాయిగోడ ఆకారంలో ఉంటుంది. దీన్ని కింద కట్టువ ఉంది.

ఈతపిల్లల కట్టువ : ఈకట్టువ మొత్తం ఈతచెట్లు ఎక్కువగాఉంటాయి. ఈ కట్టువలో చెవిటిఎలుగు సంచరిస్తుంటుంది. ఈతచెట్లు పండ్లన్నీ ఈ చెవుటెలుగే తింటుంది. చెంచులువిడిగా పండ్లకుపోరు. అయిదారుగురు కలిసివెళ్ళి పండ్లు తెచ్చుకొని తింటారు. ఈఎలుగుకు చెవుడు. శబ్దం వినబడదు. కండ్లతో చూస్తేచాలు మీదపడి కరుస్తుంది. ఈ కట్టువమీదే దొరలు గుడారాలు వేసుకొని అడవిని కొలిచేవారు.

పుల్లచింతలవంపు : ఇక్కడ పుల్లచింతలచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఇవి పండ్లు కాస్తాయి. జొన్నగింజలవలె ఎర్రగా పండుతాయి. ఈచెట్లకింద బట్టపరచి చెట్టును 'దక్కితే' పళ్ళురాలి పడుతాయి. అవి చెంచులు బాగాతింటారు. ఈ వంపుదగ్గర, నీరు ఎప్పుడు ఉంటుంది. జంతువులు నీళ్ళు ఇక్కడే తాగుతాయి. కాని ప్రస్తుతం నీళ్ళు అంతగా ఉండటం లేదు.

గొల్లోనివంపు : ఈ వంపులో పెద్దపాము(కొండచిలువ) ఉండేది. ఈ వంపులో ఒక గొల్లోడ్ని మింగితిన్నది. ఇది తెలుసుకున్న చెంచులు ఆ బొక్కను రాళ్ళతో పూడ్చివేశారు. అప్పటినుండి దీన్ని గొల్లోనివంపు అంటారు.

కడపరాయి : ఈ ప్రాంతంలో దేవునికడపలు(గడప) ఉన్నాయి. లోపల 14 కడపలు ఉన్నాయి. ఇక్కడి దేవున్ని 'కడపరాళ్ళ లింగమయ్య' అని పిలుస్తారు. దేవుడు లోపలే ఉన్నాడని చెంచుల నమ్మకం. ప్రతి సంవత్సరం పండుగచేస్తారు. మేకలు,కోళ్ళు కోసి వండుకుతింటారు. మొక్కుబడులు ఎక్కువగా చెల్లించుకుంటారు.

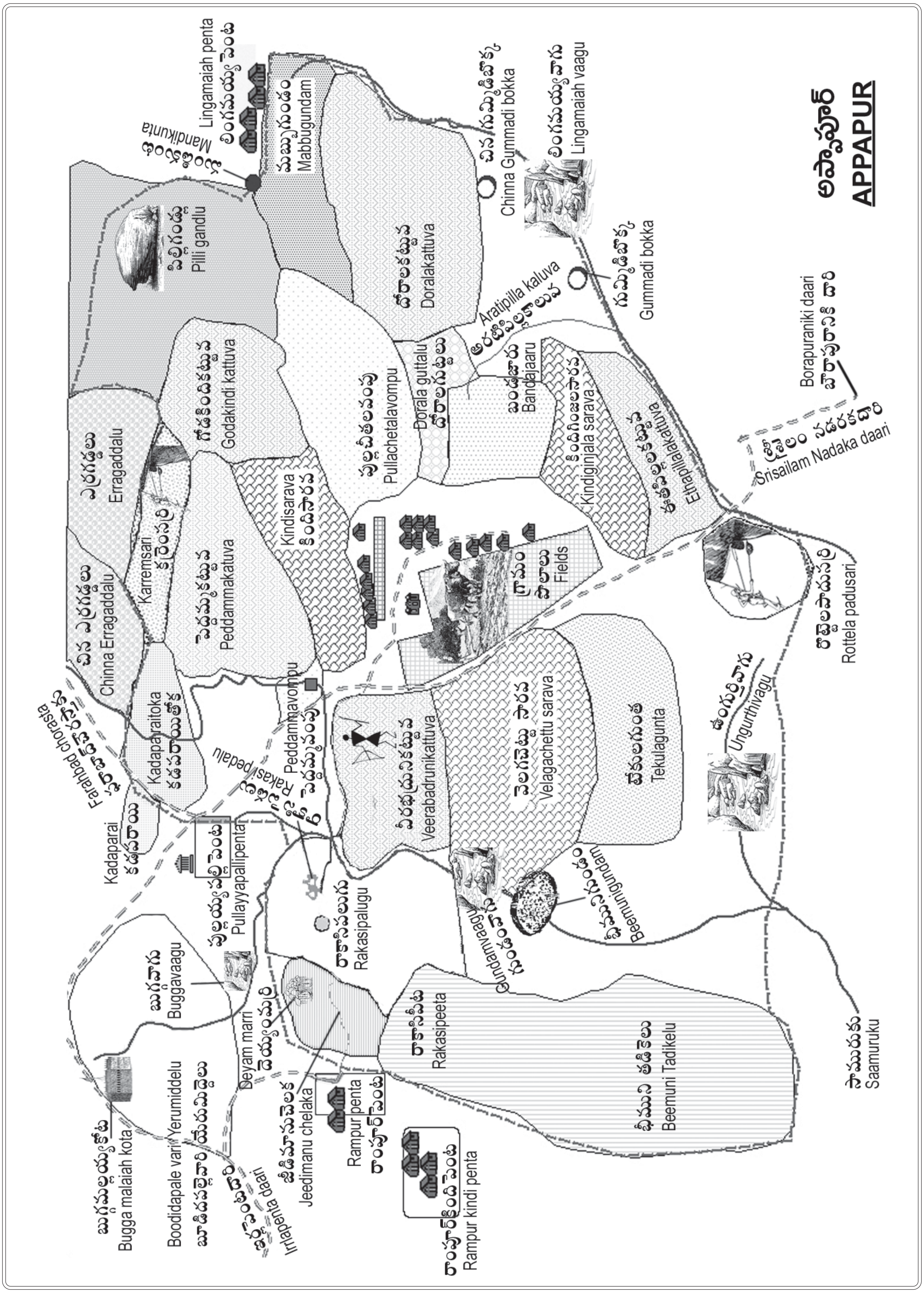
అప్పాపూర్
APPAPUR
Lingamaiah penta
Mandikunta
Mabbugundam
Chinna Gummadi bokka
Lingamaiah vaagu
Pilli gandlu
Doralakattuva
Gummadi bokka
Aratipilla kaluva
Godakindi kattuva
Pullachetalavompu
Dorala guttalu
Bandajaaru
Kindiginjala sarava
Ethapillalakattuva
Borapuraniki daari
Srisailam Nadaka daari
Erragaddalu
Karremsari
Peddammakatuva
Kindisarava
Fields
Chinna Erragaddalu
Rottela padusari
Kadapairaitoka
Peddammavompu
Veerabadrunikattuva
Velagachettu sarava
Tekulagunta
Ungurthivagu
Farahbad chorasta
Rakasi pedalu
Kadaparai
Pullayyapallipenta
Rakasipalugu
Gundamvaagu
Beemunigundam
Buggavaagu
Deyam marri
Rakasipeeta
Beemuni Tadikelu
Saamuruku
Bugga malaiah kota
Boodidapale vari Yerumiddelu
Irlapenta daari
Jeedimanu chelaka
Rampur penta
Rampur kindi penta

గుండంపలుగు : ఇక్కడ ఉన్న గుండంచుట్టూఉన్న రాయి మొత్తం పలుగే. వీటిమీద పెద్దచెట్లు ఉండవు. ఈ పలుగులో ఎలుగుఎప్పుడూ ఉంటుంది. పిల్లలతో తిరుగుతుంది. గ్రామస్థులను అప్పుడప్పుడు కరుస్తుంటుంది.

రాకాసి పలుగు : ఇక్కడి బండ పలుగురాళ్ళతో నిండిఉంటుంది. ఇది గుండం వాగుకిదగ్గరలో ఉంది. రాకాసి ఈపలుగులో నడచివచ్చి గుండంవాగులో స్నానం చేస్తున్న చెంచుఆడపిల్లల్ని చూసేదట. రాకాసిఅడుగులు-రాకాసిపీట ఉండటంవల్ల రాకాసిపలుగు అని అంటారు.

జీడిమాను చెలక : ఇక్కడ జీడిచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వీటిమధ్య మంచిచెలక ఉంది.

బుగ్గమట్ట : బుగ్గమల్లయ్యదగ్గరలో మట్టఎక్కువగా ఉంది. ఈమట్టలో సాగమట్టలు, మాడెపుతీగలు, వెదురుగుమ్ములు ఎక్కువగాఉన్నాయి (దగ్గర్లో ఏడుమట్ల బావిఉంది). ఇదివరకు ఇక్కడపులిఎక్కువగాఉండేది. ఎండాకాలంలో చెంచులు మాడెపుగింజలు ఏరుకొచ్చి గంపలకుపూసి దాచిపెడతారు. వానాకాలంలో తిండిఏమి దొరకనపుడు వీటిని ఉడకబెట్టుకొనితిని పొట్టనింపుకుంటారు.

గద్దలచరిపెంట : ఇక్కడి సారవలో వెలగచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. పశువులను ఇక్కడే దొడ్డికడతారు.

టేకులగుంత : ఇక్కడ టేకుచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఇక్కడ అడవిపందులు ఎలుగులుగుంతలు చేసుకునిపండేవి. వాటిని పందులగుంతలు,ఎలుగ్గుంతలుగా చెంచులు పిలిచేవారు. పగలుకూడా ఎలుగులు ఈ గుంతల్లో పిల్లలతో పండి పొర్లుతుండేవి (ప్రస్తుతం ఇక్కడఒక్క టేకుచెట్టుకూడాలేదు. అచ్చంపేటలో సినిమా హాలుకు నరికితీసుకుపోయారు. ఎండిపోయిన మొదళ్ళుఉన్నాయి.)

గుమ్మడి బొక్క : ఈ బొక్కలో భీముడు ఉన్నాడట. ఇక్కడే రావగాని చాపకూడా ఉంది. గతంలో ఇక్కడ పులులు ఉండేవి. ప్రస్తుతం చిరుతగండ్లు (దుప్పి) ఎలుగులు ఈ బొక్కలో ఉన్నాయి. (ఈ చర్రిపైనుండి జంతుసంచారం చూడవచ్చు).

బండజారు : ఈప్రాంతమంతా ఒకేబండఉంటుంది. ఇది ఏటవాలుగా,నునుపుగా ఉంటుంది. అడవికి పోయే చెంచులంతా ఈ బండకు వచ్చి గొడ్డలి - అంబులు నూరుకొని అడవికిపోతారు. బండవాలు జారే విధంగా ఉంటుంది.

ఉంగుర్తివాగు : ఈ వాగువెంబడి మామిడిచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. వాటి మీద కొండముచ్చులు, బెట్టుడతలు, ఎలుగులు బాగాఉంటాయి. తేనె పెరలు ఎక్కువగాఉండి తేనె బాగా దొరుకుతుంది. ఇక్కడి తేనె చెంచులు, ఎలుగులు పోటీపడి జుర్రుకుంటారు. ఒకసారి ఎలుగు ఒక మామిడిచెట్టుఎక్కి, గాలిలో బారుగా పాకిన కొమ్మమీద తేనెపెరతిని ఆ కొమ్మమీదనుండి వెనక్కి తిరుగలేక జారిదబ్బున కిందపడి నడుములు విరగ్గొట్టు కుంది. అలాగే పడి తెగవర్లుకుంటు అటు ఎవ్వరిని తిరగకుండా భయపెడుతుంది. అది వర్లడంవిన్న చెంచులు అటు పోయేవారు కాదు. అలా నాలుగురోజులు గడిచేటప్పటికి ఆ ఎలుగు ఎక్కడ ఎట్టాపడ్డదో అట్టాగే చనిపోయింది. ఈవాగులో మామిడిచెట్ల తేనెపెరలు ఎక్కువగా ఎలుగులే తింటాయి. ఈ మామిడిచెట్లదగ్గర వీటిసంచారం ఎక్కువ. ఎప్పుడు వెళ్ళినా కనిపిస్తాయి.

గడ్డిగుంతకాలువ : ఈ కాలువదగ్గర గడ్డి ఎక్కువగాఉంటుంది. అప్పాపూర్ పెంటలోని గుడిసెలను కప్పడానికి ఇక్కడి ఏడుముళ్ళ గడ్డినేవాడతారు. చుట్టుపక్కల గడ్డికంటె ఈ గడ్డిగుంతకాలువ గడ్డిలో పటుత్వంఎక్కువ.

పాతనీళ్ళకాలువ : ఈ కాలువలో నీళ్ళు ఎప్పుడు ఉంటాయి. నీళ్ళకు ఇబ్బంది ఏర్పడినప్పుడు పశువులను ఈ పాతనీళ్ళ కాలువకు తోలుకొచ్చి ఇక్కడే ఉంటారు.

అరటిపిల్లకాలువ : ఈ కాలువ ఒడ్డుల వెంబడి అరటి చెట్లు ఉన్నాయి. అరటి పిలకలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

బరక, మట్ట, దవ్వ, దిన్నె, బోడువంటి స్థలాల వర్ణనతోపాటు నీటిఎద్దడిగల నల్లమలలో వాటి ఉనికిలోని వివిధఛాయలకు ప్రత్యేకమైన గుర్తింపు ఉంది. గుండం (రాతిమధ్య నీరు ఎప్పుడూ ఉంటుంది). జవుక=కొండకుంగినచోట ఒకటి రెండు నెలలు నీరునిలబడే ప్రదేశం. మడుగు; చెలమ; ఊట, కుంట=చేను మధ్యలో, సెల=కురవల మధ్యలోతుగా పారే దుడుకు ప్రవాహం. వాగు=సాపుగా నిబ్బరంగా పారేది. పడియ - వానపడినప్పుడు నీరు నిలిచేచోటు. దొన- జవుకునుండి పారే ధార.

మర్రిపాలెం పరిసరాలు

ఎలుగుమాట్ల కొండ : శ్రీశైలంకు బస్సుసౌకర్యంలేని రోజులలో దోర్నాలవైపునుండి మర్రిపాలెంకువచ్చే చెంచులు వెంకటేశుని బోదుమీదుగాపడి ఎలుగుమాట్ల కొండపైనుండి దిగివచ్చేవారు. బస్సుసౌకర్యం ఏర్పడ్డాకకూడా సట్టుతాండదగ్గర దిగి ఈ ఎలుగుమాట్లకొండ మీదనే నడిచొస్తారు. ఈ కొండమీద పరికిపళ్ళ చెట్లెక్కువ. పరికిపళ్ళకాలంలో ఎలుగులు ఈ పళ్ళు తింటూ ఇక్కడే తిరుగుతుంటాయి. ఇక్కడే మాటుపెట్టుకుని ఉంటాయి. అందువల్ల కాలినడకనవచ్చే మర్రిపాలెం చెంచులకు ఎలుగులవల్ల ప్రమాదాలు ఏర్పడేవి. 'ఎలుగులు మాటుపెట్టుకొని ఉంటాయి జాగర్తగా పోవాల్రా' అని చెబుతుంటారు.

వెంకటేశుని బోదు : ఈ బోదుదగ్గర వెంకటేశునిగుడి ఉంది. పూర్వం ఎవరో కట్టారు. దీని దగ్గర చిన్నకాలువకూడా ఉంది. వెంకటేశుడు పెద్దచేమ, పెద్దమంతనాల ప్రాంతాలలో ఉండాలనుకున్నాడట. చేమలో స్థలమెక్కువకాని అక్కడ ఉందామని ప్రయత్నించి ఉండలేక ఈ బోదుదగ్గరకు వచ్చి ఉన్నాడట. వెంకటేశుడు ఉన్నాడు కాబట్టి వెంకటేశునిబోదు అని అంటారు.

సుద్దకురవ : ఈ కురవ అంతా సుద్దరాయి ఉంటుంది. వర్షం కురిసినపుడు ఈ సుద్దనీరు పారుతుంటుంది.

పెరట్లబోదు : ఈ కురవమీద పెరటదేవునిగుడి ఉంది. కొండబోదులాగ ఉంటుంది. ఈ దేవుణ్ణి చెంచులు కొలుస్తారు.

చెవులోల్ల పిల్లని కోసిన పెంట : గతంలో ఇక్కడ పెంట ఉండేది. జానపెంట ఈ పెంట పక్కపక్కగా ఉండేవి. దద్దనాలకు చెందిన చెవులోళ్ళపిల్లని పెద్దచామకు ఇచ్చి పెండ్లి చేశారు. అయితే ఈపిల్ల పెద్దచామలో ఉండకుండా ప్రతిరోజు భర్తతో గొడవపడి దద్దనాలకు పుట్టింటికి పోతుండేది. పుట్టింటివాళ్ళు ఈ పిల్లను తీసుకొచ్చి పెద్దచామలో వదలిపెట్టి వెళ్లేవారు. ఈ పిల్ల మళ్ళీ మగడితో తగవుపడి మళ్ళీ దద్దనాలకు బయలుదేరి వెళ్ళిపోతుండేది. ఈ పిల్లమొగుడు ఈమెతో విసిగిపోయి ఈ పెంటసమీపంలో ఈ చెవులోళ్ళపిల్ల నడిచి పోతుండగా పట్టుకొని గొంతుకోసి చెట్టుకు వేలాడదీశాడు. అందువల్ల చెవులోల్ల పిల్లని కోసినపెంటగా పిలుస్తారు. ఈ పెంట చెంచులంతా మర్రిపాలెంకు కొంతమంది, భ్రమరాంబ చెంచుకాలనీకి కొంతమంది వెళ్లిపోయారు.

దిన్నెబోదు : ఇక్కడి కొండ దిన్నెలాగ ఉంటుంది.

ఇలేకలేనిచెల : ఈ కొండమీదపెద్ద జలపాతం, బయన్నసామిగుడి ఉంది. ఈ గుండంలో జలపాతం పడిపారుతుంటుంది. ఇక్కడ సంవత్సరం పొడవునా నీళ్ళుంటాయి. బయన్న స్వామిగుడి రాతితో కట్టిఉంది. ఇది చాలా అందమైన ప్రాంతం. ఈ బయన్నసామిని మర్రిపాలెం చెంచులు, ఇటు చింతల చెంచులు, అటు అల్లిపాలెం, దద్దనాల చెంచులే కాకుండా చుట్టుప్రక్కల పెంటలన్నీ చాలా మహత్యంగల సామిగా కొలుస్తారు. ఈ సెల మీదుగా అల్లిపాలెం, దద్దనాలకు కాలిదారి ఉంది. ఈ సెలవాగు బొమ్మలాపురం చెరువులో కలుస్తుంది.

దద్దనాలబండ : ఇది పెద్ద ఎత్తైనబండ. ఈ బండ దిగితే దద్దనాలపట్నం వస్తుంది. ఈ బండెక్కి చూస్తే దద్దనాలపట్నం కనపడుతుంది. అందుకే దద్దనాలబండ అంటారు.

గోరింకలసెల : ఇది చిన్నసెల. ఈ చెలలో గోరింకలు ఎప్పుడూ ఉంటాయి. ఈ సెల సామివాగులోకలిసి బొమ్మలాపురం చెరువులోకి పోతుంది. నీళ్ళుఎప్పుడూ ఉంటాయి. రాళ్ళమీదిసెల. నీళ్ళు దిగిముంచి అందియ్యాలి (గుండ్లమీదుగా దిగి ముంచుకోవాలి). మర్రిపాలెంవాళ్ళు గతంలో ఇక్కడినుండి నీళ్ళు తెచ్చుకుని తాగేవారు. నీళ్ళు బావుంటాయి. బోర్లు వేసాక నేడు ఈ నీళ్ళు ఎవరూ తెచ్చుకోవడం లేదు.

శిలలసెల : ఇదికూడా చిన్నసెలే. సామివాగులో కలుస్తుంది. నీళ్ళు వర్షాకాలంలో మాత్రమే ఉంటాయి. ఈ సెలంతా, రాళ్ళు, శిలలలాగా నిలబెట్టి ఉంటాయి. శిల్పాల మాదిరిగా శిలలు ఉన్నాయి.

బరక : గోరింకలసెలకు, శిలలసెలకు మధ్యచదరం ప్రాంతం ఉంది. దీన్ని బరక అంటారు.

మర్రిపాలెం MARRIPALEM

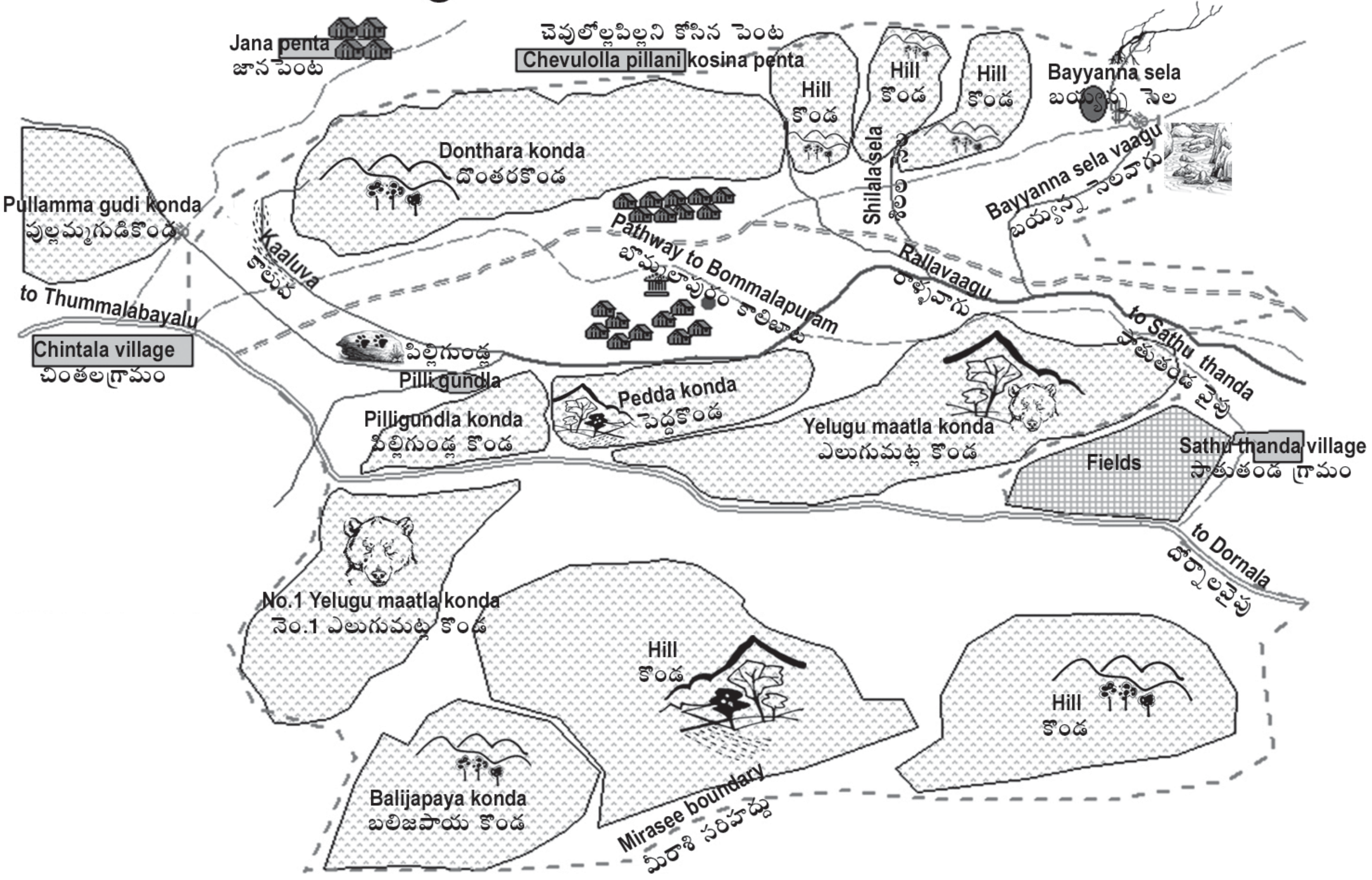

బయ్యన్న సెలవాగు : ఈవాగు ఇలేకలేనిసెలలో పుట్టి బయన్నసామిగుడిదగ్గరగా కొండల మీదనుండి, బండలమీదనుండి జలపాతంగా దుమికి బయన్నసెలవాగుగాపోయి సామి వాగులోకలిసి బొమ్మలాపురం చెరువుకు చేరుతుంది. ఇక్కడ నీళ్ళు ఎప్పుడూ పారుతుంటాయి.

గుండ్ల సెలకాలువ : ఈ కాలువ పుల్లలమ్మగుడి కొండలమీదపుట్టి దొంతరకొండమీదుగా పారి ఎంటుమర్రిబావికి ఇవతలగా సామివాగులో కలుస్తుంది. ఈ కాలువపారకం అంతా గుండ్లమీదుగా పారుతుంది. గుండ్లు ఎక్కువగా ఉండి చెలమకూడా ఉంది. సెలలో పాతనీళ్ళుంటాయి.

రాళ్ళవాగు : ఈ వాగు దాటగానే మర్రిపాలెం ఊరు వస్తుంది. వానాకాలంలో, అదీ వర్షాలెక్కువగా పడ్డప్పుడు మాత్రమే ఈవాగు పారుతుంది. ఈ వాగునిండా గుండ్రటిరాళ్ళు బంతిసైజువరకు నల్లగా ఉంటాయి. మొత్తంరాళ్లే ఉంటాయి.

మర్రిపాలెం చెంచులు పండ్లకు, గడ్డలకు అయితే జానపెంటకు, చెవులోళ్ళపిల్లని కోసిన పెంటకు,వెంకటేశుని బోడుకు వెళతారు. అదే వేటకైతే గోరింకలసెలకు పడి, బయ్యన్నచెలమీద ఇలేకలేనిచెలకు పెద్దకొండకు పడి, ఎంటుమర్రిబావిమీద దొంతర కొండకుచేరి మర్రిపాలెం చేరుకుంటారు. తేనెలకు బయ్యన్నచెలకు వెళుతుంటారు. అన్ని కొండలమీద బంకచెట్లు ఉన్నాయి. బంకకోసం అన్నీ తిరుగుతారు.

చిన్నచిన్న అవసరాలకు, సరుకులకు, అప్పులకు కాలిబాటన బొమ్మలాపురం పోతారు. ప్రభుత్వఆఫీసు పనులకు, నిత్యావసర సరుకులకు, సినిమాలకు, వైద్యానికి అయితే రోడ్డు వరకు నడచివచ్చి దోర్నాలకు బస్సులో వెడుతుంటారు. జిసిసి స్టోరుసరుకులకు, బంకలు అమ్మడానికి దోర్నాలకుగాని చింతలకుగాని వెళతారు. ఈ గూడెంలో పులులు ఎక్కువగా పిల్లిగుండ్లు, బండ్లసెలకాలువ, బయ్యన్నసెల ఏరియాలలో తిరుగుతుంటాయి. గూడెం చుట్టూ తిరిగిపోతుంటాయి. మర్రిపాలెంలో ఇంతవరకు ఎవరు పులివాతపడి చనిపోవడం జరగలేదు.

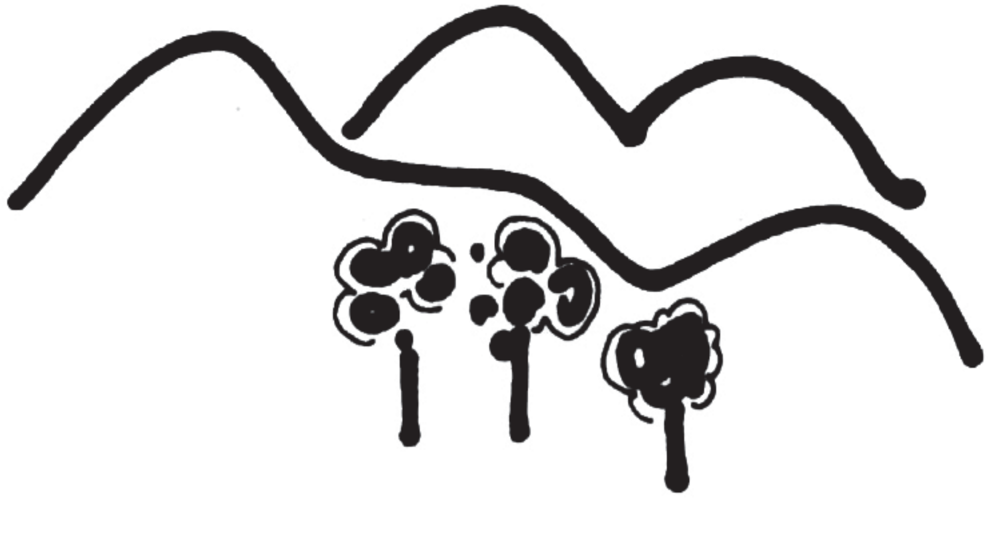

పెచ్చెరువు పరిసరాలు

ప్రతివారం ఆదివారంరోజున ఆత్మకూరులో వారపు సంత జరుగుతుంది. శనివారం రోజున ఈ ఊరి చెంచులు ఆత్మకూరు, అమలాపురంగూడెం, కొట్టాలచెరువు, బైర్లూటిగూడెం చేరుకుని రాత్రికి నిద్ర చేసి మరుసటిరోజున సంతలో నిత్యవసరమైన సరుకులు కొనుగోలు చేసుకొని అదే రోజున సాయంత్రం లేక మరుసటిరోజు(సోమవారం) గ్రామానికి చేరుకుంటారు. బరువులు అధికంగా ఉంటే ఆటో మాట్లాడుతారు. ఇక్కడ రాను-పోను చార్జీ రూ.100/- ఇస్తారు లేదా పూర్తిగా బాడుగ మాట్లాడుకొంటారు. ఇక్కడ రోడ్డు మంచిగా ఉండదు. రోగాలకు వీరందరు ఆకు లేదా చెక్క మందులు వాడుతారు.

పెచ్చెరువు పరిసరాల్లో దేవుళ్ళు: ఊర అంకాలమ్మ, అమ్మవారు; పెద్దపెంట వీరుళ్ళు, దర్గాస్వామి - పెద్దపెంట; నాలంచెరువు, నల్లమల అంకాలమ్మ-చెరువు దగ్గర; పెద్దమ్మతల్లి - ఊరుదగ్గర; గజ్జలకొండ పోతురాజు, లింగమన్న- గజ్జలకొండ; కట్టమీద మశమ్మ, బయ్యన్నసామి, వీరభద్రస్వామి, బసవన్న, పంగిడి లింగమయ్య, వినాయకుడు-దామర్లకుంట.

ఎద్దులకొండ: గడ్డి బాగ ఉన్నది కనుక ఇక్కడ మేత తిని ఉంటాయి అని ఎద్దులను కట్టకుండ వదిలి ఇండ్లకుపోయినారు చెంచులు. తెల్లవారి జామున అరకలు కట్టుకొనుటకు ఎద్దులను చూడగా అవి కనిపించలేదు, నలుదిక్కులు తిరిగినారు. ఎద్దులు కనిపించలేదు. ఉత్తరదిశగా ఉన్న ఎతైన కొండకు ఆనుకుని ఉన్న పచ్చిక తింటున్నాయి. వారంరోజుల తరువాత వీటిని కనుక్కున్నారు. అప్పటినుండి ఈ కొండను ఎద్దులకొండగా పిలుస్తారు. ప్రస్తుతం ఈ కొండన ఉసిరి దొరుకుతున్నాయి. సరి, పాతనీళ్ళుకూడా ఉన్నాయి.

కానుగుంత సరి: కానుగచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఈ ప్రాంతంలో ఎల్లప్పుడు చల్లగా ఉంటుంది. సరికూడ ఉండటంవల్ల ఇక్కడ నిద్రచేసి తేనె సేకరించుకుంటారు. ఎక్కువ జీవాలు ఇక్కడ సేద దీర్చుకొవడంతోపాటు నివాసం ఉంటాయి. అడవి అంతా ఎండిపోయినా ఇక్కడ మాత్రం చెట్లు అన్ని పచ్చగా ఉండి నీటి జాలులు ఉన్నవి. ఈ ప్రాంతంలో రేచులు వేటాడి తినగా మిగిలిన మాంసాన్ని ఈ ప్రాంతంలో జంతువులు దాచుకుని తింటాయి.

చాకలిగుండం: పూర్వం ఈ ప్రాంతంలో చాకలివాళ్ళు ఉండేవారు. త్రాగునీరుకు ఈ గుండంలో నీళ్ళను వాడేవారు.

కప్పలుజోకు: ఇక్కడ నేల అంత చిత్తడిగా ఉండి నల్లమట్టితో కూడిన ఊబి. మడుగులో కప్పలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ప్రస్తుతం ఈ ప్రాంతంలో గడ్డలు, బంకచెట్లు అధికంగా ఉన్నాయి.

వెలగలగుంత: ఈ ప్రాంతంలో ఎలుగులు అధికంగా ఉంటాయి. పాతనీళ్ళు కనుక పులికూడ ఇక్కడకు వస్తుంది. చెంచులు ఇక్కడకు ఒంటరిగా పోరు, వెలగచెట్లు ఉండటం వల్ల వెలగపండ్లు కోసం ఎలుగులు ఈ గుంత దగ్గర నుండి బయటకు రావు ఇక్కడ చల్లగా ఉంటుంది. అడవికి పోయినప్పుడు చెంచులు ఇక్కడకు పోయి మంచినీళ్ళు త్రాగకుంట ఉండలేదు.

నల్లకొండ: ఈ కొండకు ఎప్పుడు వెళ్ళిన చల్లగా ఉంటుంది. ఈతమట్టలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఈతకాయల కాలంలో ఎలుగులు ఎక్కువగా ఉంటాయి ఇక్కడ. లోయ పెద్దగా ఉండటం వల్ల ఆ ప్రాంతం అంతా చీకటిగా ఉంటుంది.

మొతుకుమాను పాయ: మొతుకచెట్లు అధికంగా ఉంటాయి. గడ్డలు, బంక, తేనెసరి ఉంది. పాతనీళ్ళు, కడుతులు, మనుపోతులు, ఎలుగులు, గొర్రెలు, పులి ఉంటాయి.

గజ్జెలకొండ: కొండచుట్టు గజ్జెలు కట్టినట్టుగా ఉంటుంది. ఇది చాలా పెద్దకొండ. ఈ కొండన గడ్డలు, బంక తేనె చాలా ఎక్కువగా ఉంది. చెంచులు కొన్ని నెలలు ఈ కొండలో ఉండి అటవీఫలసాయం సేకరించుకుంటారు. పోతురాజుకు మొక్కులు ఉన్నవారు మొక్కులు తీరుస్తారు. పిల్లలకు ఈ దేవునిపేరు పెట్టుకుంటారు. గజ్జెలు, పోతురాజు, పోతయ్య, పోతమ్మగా పేర్లు ఉంటాయి. గతంలో ఈ కొండప్రాంతం అంతా పట్నంగా ఉండేది.

మర్రిచెలమ: మర్రిచెట్టు క్రిందనుండి నీళ్ళు వస్తాయి. ఇక్కడ చలమ ఉంది. చెంచులు నిద్రచేసినప్పుడు ఈ నీళ్ళు త్రాగి తమ పనులు పూర్తిచేసుకుని వస్తారు.

పెచ్చెరువు PECHERUVU

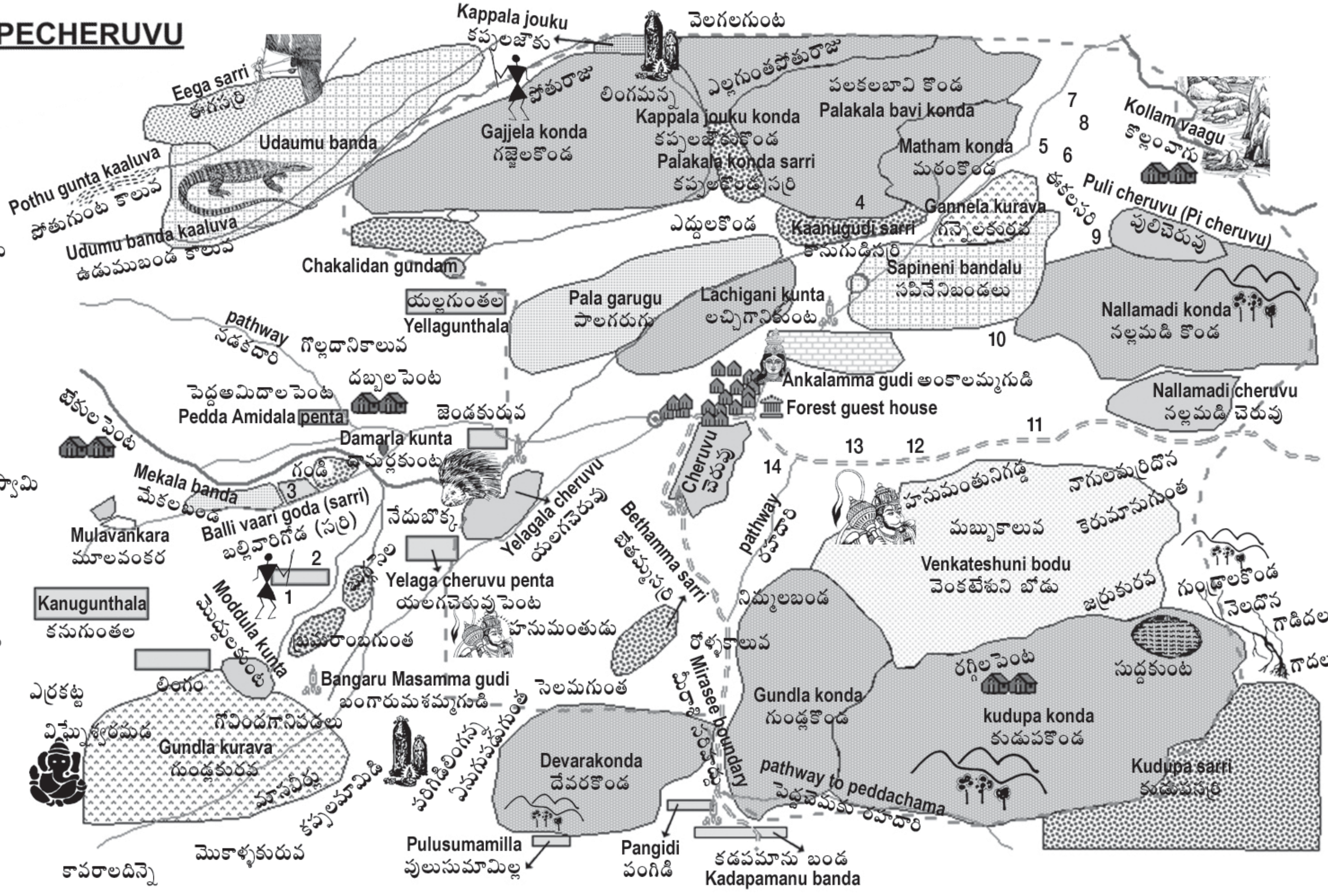

1. వీరభద్రస్వామిమడ
2. చిన్నఅముదాలపెంట
3. మొండివానిగోపురం
4. మామిడిసెల
5. నాగులసరి
6. సలంకానికూపు
7. బంగచింతకాలువ
8. పైచెరువు బయ్యన్నస్వామి
9. అవ్వసరి
10. వక్రాలమడుగు
11. మొదికట్టువచెరువు
12. నక్కలమల్లయ్యగుడి
13. కుమ్మరికుంట
14. రెడ్డిగన్నదిన్నె

గొల్లదాని కాలువ: ఈ కాలువదగ్గర గొర్రెల కాపర్లు నివాసం ఉండేవారు. రాత్రులు గొర్రెలను ఆపుకొను ఉండేవారు. ఇక్కడకు చేరుకొని నిద్ర చేసేవారు.

దబ్బలపెంట: ఈ గ్రామములో చెంచులు దబ్బలు కట్టలు కట్టి ఉంచేవారు. ఇక్కడకు తూర్పునుండి ఎరుకలవారు వచ్చి దబ్బకట్టలు కోసుకునేవారు. ఒక కట్ట రూ. 0.50పై కి అమ్మేవారు.

మొలకలేని మడ: ఇక్కడ మాడపగింజలు, ఆకులు, తీగలు మరియు మామిడి చెట్లు ఉంటాయి. ఈ చెట్లపై పక్షులు అన్ని రకాల విత్తులు రెట్టలు ద్వారా వేసినప్పటికీ మొక్కలుమాత్రం మొలవవు.

టేకులపెంట: గతంలో ఈ ప్రాంతంలో ఎక్కువ టేకుచెట్లు ఉండేవి. ప్రస్తుతం బంకచెట్లు ఉన్నవి.

బోడిదాని ఇల్లు: చెంచుస్త్రీ గ్రామములో భర్తతో గొడవపడి ఈ గ్రామమునకు వెళ్ళి నివాసం ఉండేది.

బల్లిపరబండ: ఒక పెద్దబండపై బల్లి ఆకారంలో బొమ్మ సరి ఉండి ఈతచెట్లు ఎక్కువగా ఉండేవి. ఇది పాతనీళ్ళ బండ దిగువన ఉన్నది.

పెద్దఆముదాలపెంట: గతంలో ఆముదం పంటను సాగుచేసేవారు. అక్కడే నివాసం ఉండేవారు. ప్రస్తుతం మామిడి, ఈత, బంకచెట్లు ఉన్నాయి.

ఎలుగుతాగు దొనలు: ఇక్కడ ఎలుగులు నీళ్ళు త్రాగుతాయి. పాతనీళ్ళు ఈతచెట్లు ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

తామర్లకుంట కాలువ: ఈ కాలువలో తామరలు ఉండేవి. శ్రీశైలం వేళ్ళే యాత్రికులు ఇక్కడ ఆగి నీళ్ళు త్రాగి పోతారు. వెదుర్లు ఎక్కువ ఉంటాయి. వీరభద్రస్వామిగుడి దగ్గర బోరు వేసారు. అన్నదానం చేస్తారు.

ఈదులకొండ: ఈ ప్రాంతం అంత ఈతచెట్లు ఉన్నవి. ఎలుగులు ఎక్కువ ఉంటాయి.

పిట్టపీతలబొక్క: లోపల జౌకుపిట్టలు (తలక్రింద పక్షులు)

ఏదుబొక్క: ఏదులు నివాసం ఉంటాయి.

ఎర్రకట్ట: పూర్వం ఇక్కడ నీటివాలు ఎక్కువగా ఉన్నందున. నీటిని నిల్వ చేయడం, బరక దగ్గర కట్ట పోయడం జరిగినది. ఇక్కడ మట్టి ఎర్రగా ఉండటం వల్లన దీనిని ఎర్రకట్ట అంటారు. ప్రస్తుతం ఈ ప్రాంతం అంతా వెదురు ఉంది. పాతనీళ్లు ఉన్నాయి.

గోవిందగాని పడలు: ఇక్కడ చెంచులు నివాసం ఉండేవారు. నిమ్మలవారు చాలాకాలం నివాసం ఉన్నారు. వీరిలో గోవిందుగాడు అనే పేరుగలవాడు ఉండటంవల్ల గోవిందగాని పడలు అంటారు. (పడియ = నీటిమడుగు)

బుగ్గసెల: పాతనీళ్ళు – నీటి బుగ్గ ఉంది. పూర్వం నీళ్ళకు ఇబ్బంది పడే రోజుల్లో ఒకనాడు బుగ్గపగిలి నీరురావడం జరిగింది.

కప్పలమామిడి: పాతనీళ్ళు మామిడి చెట్లు ఉన్నవి. తెల్లవారుజామున చెంచులు కాయలు కోసం పోటీపడి తీసుకోవడం జరిగింది. కాయలు ఏరుకునేటప్పుడు కప్పలమాదిరిగా దూకేవారు.

భ్రమరాంబ గుంత: ఇక్కడ దేవత ఉంది. గతంలో ఉత్తలూరి, నిమ్మలవారు నివాసం ఉండేవారు. కలరా వచ్చి అందరు చనిపోవడం వల్ల గ్రామం ఖాళీచేసారు. దేవత మాత్రం అక్కడే ఉన్నది.

ఎలుగుచెరువు: ఈ చెరువులో ఎలుగులు నీళ్ళకు వచ్చేవి.

చింతగింజల కూపు: చింతచెట్లు అధికంగా ఉన్నవి. కాయలు తీసి వాటిలో గింజలు తీసుకుంటారు.

పంగిడి లింగమన్న: దేవుడు ఉన్నాడు. ఇక్కడ తంగిడి చెట్లు ఉండేవి. ప్రస్తుతం మామిడి, చింత, బంక, ఇప్ప చెట్లు ఉన్నవి.

రోళ్ళకాలువ: పాతనీళ్ళు బతమ్మసరి ఉంది. ఈ కాలువలో పెద్దపెద్ద రోళ్ళు ఉన్నవి. చెంచులు అడవికిపోయినప్పుడు రోళ్ళలో ఉన్న నీళ్ళు తాగుతారు. ఇక్కడ అన్ని రకాల ఫలసాయపు చెట్లు ఉన్నవి. నిద్రపోలం.

ఇప్పచెట్లు: ఈ లోయలో ఇప్ప చెట్లు ఉన్నాయి. పై ప్రాంతంవారు వచ్చి నివాసం ఉంటారు. ఇప్పని అప్పిగా పిలుస్తారు.

దేవరకొండ: బంక, ఈత, ఇప్ప సేకరిస్తారు. నిద్రపోలం, పాతనీళ్ళు.

పులుసుమామిడి సరి: ఈ సరిలో మామిడికాయలు పుల్లగా ఉంటాయి. పాతనీళ్ళు.

రెగ్గాలిపెంట: రేగుచెట్లు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఎలుగులు వచ్చి ఈ పండ్లు తింటాయి.

సుద్దకుంట: ముగ్గులు వేసుకొవడానికి సుద్ద తెచ్చుకుంటారు. పాతనీళ్ళు, దుప్పులు, కదుతులు ఎక్కువగా ఉంటాయి.

సెలమగుంత: నిద్రపోలం, పాతనీళ్ళు, జీవాలు ఉంటాయి.

కుదపసరి: పూర్వం ఇక్కడ గ్రామం ఉండేది. రావగాడిపోలం. చేపలు ఇక్కడి గుండంలో ఉన్నాయి. గేలం వేసి పట్టుకుంటారు.

ఏనుగుపడుకుంట: ఒక్కప్పుడు ఏనుగులు ఇక్కడ మునిగేవి. పాతనీళ్ళు.

గాదెలసెల: ఇక్కడ జొన్న, సజ్జ, రాగులు పంటలు పండించి. దొంగల భయంవల్ల ఇక్కడ గాదెలు కట్టి నిలవ చేసేవారు.

నెలదొన: కొండదిగువ భాగంలో నీళ్ళదొనలు ఉన్నాయి. బంకమాకులు ఎక్కువ.

గుండాల కొండ: స్నానాలు చేస్తారు, బట్టలు ఉతుక్కుంటారు. పాతనీళ్ళు.

జారుకురవ: కొండ జారుతుంది. పైకి ఎక్కలేము. బంక, గడ్డల కోసం పోతారు.

మబ్బులకాలువ: ఇక్కడ చల్లగా ఉండి మబ్బుపట్టినట్టు ఉంటుంది. ఎలుగులు ఎక్కువగా ఉంటాయి. మబ్బులు ఎలుగుల రంగులో ఉండటం వల్ల చెంచులు ఎలుగుల బారిన పడి గాయపడుతుంటారు.

వేంకటేశంబొడు: దేవుడు, ధ్వజస్తంభం, గుడిగంటలు ఉన్నాయి. శ్రీశైలం రస్తా.

హనుమంతుని గద్ద: దేవుడిగుడి. శ్రీశైలం యాత్రికులు టెంకాయలు కొట్టి పోతారు.

జడలదేవర బరక: ఇక్కడ ఉన్న దేవరకు జడలు ఎక్కువ.

నేరేడుమానుగుండం: నేరేడు చెట్లు, పాతనీళ్ళు. ఎలుగులు ఈ కాయలకోసం వస్తాయి. తరచు పులికూడా తిరుగుతుంటుంది.

పెద్దపాముబొక్క: శ్రీశైలం వెళ్ళే భక్తులను పాము మింగి ఆ బొక్కలోకి పోయిందట.

కిరిగిమానుగుంత: మేకలను తొలుకేల్లే చెంచులు కిరిగిపండ్లు తీసుకుని తినేవారు. పాతనీళ్ళు.

ఎర్రకొమ్ము: ఎర్రబరక బంకచెట్లు ఉన్నాయి.

పెద్దమడ: మామిడిచెట్లు ఎక్కువ. గతంలో ఇది టేకులకూపు.

భీముడికొలను: పెద్దగుండం ఉంది. యాత్రికులు నీళ్లు త్రాగి పాలధార, పంచధార దగ్గరకి వస్తారు. వనవాసం చేసినప్పుడు నీటికోసం భీముడు గదతో కొండను కొడితే ఈ కొలను ఏర్పడింది.

ఈకలసరి: పొంతగద్దలు(రాబందులు) కొళ్ళు, పక్షులను తీసుకొచ్చి ఈ ప్రాంతంలో తిని ఈకలు వదిలిపెడతాయి. సరి, పాతనీళ్ళు, నిద్రపోలం. బంక, గడ్డలు, తేనె సేకరిస్తారు.

నక్కమల్లయ్యగుడి: ఇక్కడ నక్కలు ఎక్కువ. అందువల్ల ఇక్కడ దేవుడు నక్కమల్లయ్య.

నాగినిసరి: ఇక్కడ చదరం ఉంది. లంబాడివాళ్ళు ఆవులను మేపుకుంటారు. ఆ మేపే ఆమె పేరు నాగిని.

బంగారుచింతకాలువ: చింతమానుకు బంగారు రంగులో పూత ఉండేది. ఈ చింతలను ఆనుకుని కాలువ ఉంది.

సలాంగానికూపు: ఇక్కడ వంటచెరకు నరికించిన మేస్త్రి పేరు సలాం.

జెండాకొండ: ఇక్కడ పెద్ద దిమ్మ కట్టి జెండ ఎగురవేసారు. ఈ ప్రాంతంలో ఇనుప ఖనిజాలు ఉన్నాయని ఈ గుర్తు పెట్టారట.

చాకలిరేవుబండలు: ఒక్కప్పుడు ఇది చాకిరేవు.

అవ్వసరి: ఇక్కడ మాట్లాడితే రెండు మూడుసార్లు ప్రతిధ్వనిస్తుంది. పాతనీళ్ళు.

చక్రాలమడుగు: ఇక్కడ రాళ్ళన్నీ చక్రాలమాదిరిగా దొంతులుగా ఉంటాయి. పాతనీళ్ళు.

నల్లమలలో మండలాలు

పాలుట్ల పరిసరాలు (యర్రగొండపాలెం మండలం, ప్రకాశంజిల్లా)

కుంటలు: ఓటికుంటచెరువు, ఎద్దులచెరువుకుంట, నక్కెంటిదోవకుంట, గంగారందారికుంట, టేకులపెంటకుంట, తాతానిపెంటకుంట, తిక్కతీతపెంటకుంట.

వాగులు: పెద్దవాగు, చిన్నవాగు, ఆర్లెసెలకవాగు, పెద్దకత్తులమడుగువాగు, చిన్నకత్తులమడుగువాగు, గంగారంవాగు, టేకులపెంటవాగు,, తాతానిపెంటవాగు, కొరసమానుబండవాగు.

దేవతలు: పోలేరమ్మ చిన్నసెలమ, ఆంజనేయస్వామి, పెద్దమ్మ, ఆర్లెసెలక పోలేరమ్మ, చివ్వులదొరవ్వగుహ, మద్దెలమడ పోలేరమ్మ, శివాలయం, ఉసుళ్ళసర్వబస్వదేవుడు, ఈర్లమడ వీరన్న.

అటవీఫలసాయం సేకరించుకునే ప్రదేశాలు: కొరసమాను బండలు, కుంటలపోడు, చిరుమానుబండలు, ఉసులసర్వ, టేకులపెంట, గంగారం, కత్తులమడుగు, అందుగులగుంత, తిక్కతీతపెంట, గద్దెబండ.

మట్టలు: కొరసమానుమట్ట, కుంటలపోడుమట్ట, చిరుమానుబండమట్ట.

సార్వలు: గడ్డి బాగా వుండి ఎత్తైన చెట్లుండి రాయిపోటుకు తక్కువగా వుండే ప్రదేశాలను సార్వలు అంటారు. వీటి మధ్యలో చిన్నచిన్న కుంటలుకూడా ఉంటాయి.

కాంట్రేవుపలుగు: వాగు వుంది. ఇది పలుగు ప్రదేశము అయినా నీళ్ళ సెలమ వుంది. దీనికింద పెద్దవెలగచెట్టుమట్ట వుంది.

రాకాసిబండలు: పూర్వం అగ్నివర్షం కురిసేదంట అందువలన రాక్షసులు రాతితో ఇళ్ళు కట్టుకునేవారు.

పిల్లిగుండ్లు: పెద్దపెద్ద గుండ్లు వుంటాయి. మధ్యలో నీళ్ళు వుంటాయి. అడవిలో జంతువులు నీళ్ళకు ఇక్కడికి వస్తాయి.

మేతోటబావి: పూర్వం ఒక ఋషి తప్పసు చేసుకుంటు ఇక్కడ మామిడిచెట్లు నాటాడు. ఒక బావికూడా ఉంది. ఇక్కడ శివాలయంలో గుప్తనిధులు ఉన్నాయని ఆలయమును ధ్వంసం చేసారు. వెదురు బాగా ఉంటుంది. జంతువులు ఎక్కువగా తిరుగుతుంటాయి.

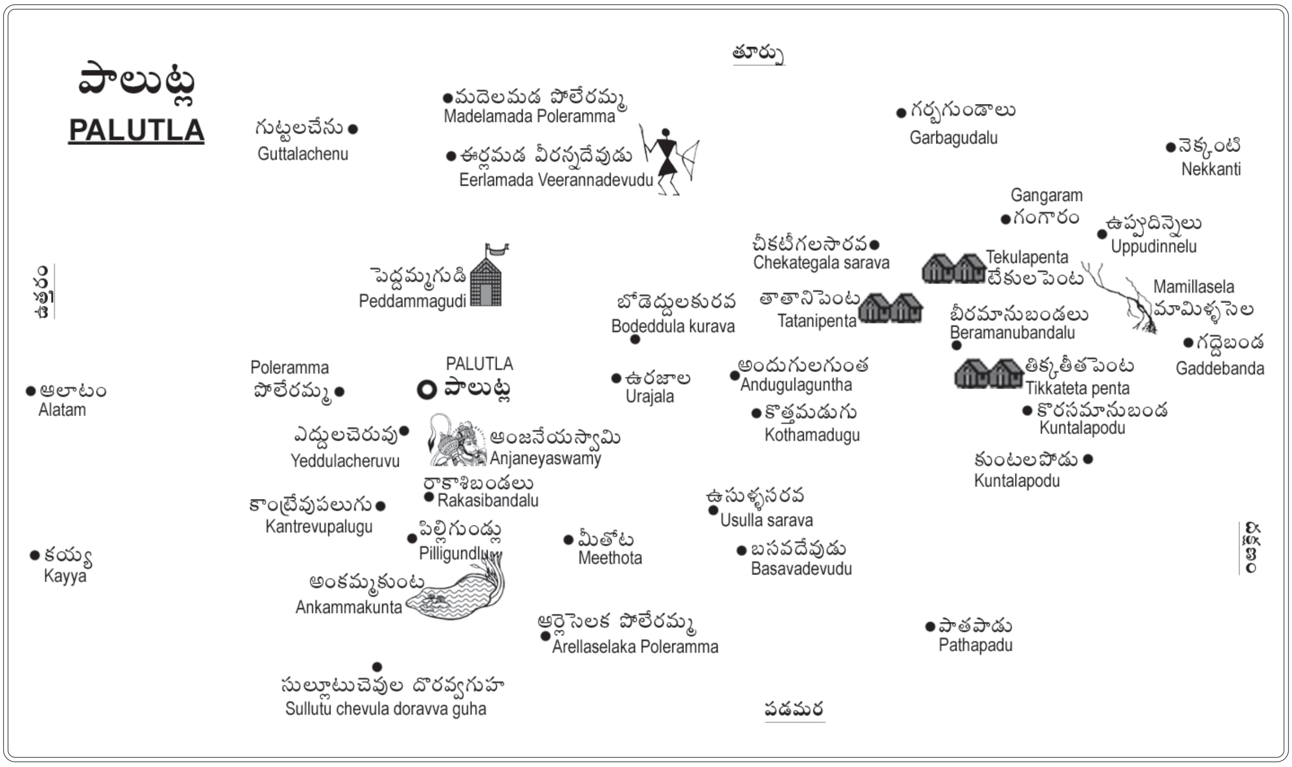

మామిళ్ళసెల: చుట్టుకొండలు వుండి మధ్యలో సెల వుంటుంది. మామిడిచెట్లు ఎక్కువగా ఉంటాయి. ఇవి పుల్లగా ఉంటాయి. ఈ ప్రదేశములో జిగురు బాగా దొరుకుతుంది.

పాతపాడు: శివలింగము, బోగం రంగసాని స్నానంచేసిన జాలారిబండ వుంది. శివలింగం, శివుని పాదముద్రలు ఉన్నాయి. పాతపాడు నుండి బోయలకోటకు బోగము రంగసాని నగ్నంగా పాలు తీసుకొని పోయేది. పాతపాడులో ఇప్పటికి సంవత్సరములో ఏదోఒకరోజు తాళముల, డప్పుల శబ్దంలాగా వినిపిస్తుంది.

కొరసమానుబండ సెలమ: కనికలు (దేవకన్యలు) స్నానము చేస్తున్నారు అని నమ్మకం. చెంచుమహిళలను బహిష్టు అయినప్పుడుకాని, మాములుగాకాని పోనీయరు. కనికలు మహిళలను పట్టిపీడిస్తాయని భయం. మగవారు మాత్రమే నీళ్ళకుపోతారు. ఇప్పటికీ మధ్యాహ్నం బుదుకు బుదుకు అని శబ్దం వస్తుంది. ఆడవారికి కనికలు పట్టినట్లయితే (ఎర్రబట్ట, తెల్లబట్ట ఎక్కువగా అవుతుంటే) ఆ సెలమ దగ్గరకి పోయి ఏడుగురు కనికలకు నైవేద్యం చేసి మొక్కినట్లైతే అది నయమవుతుంది.

చీకటీగలసారవ: ఇవి ఎక్కువగా వుండి శబ్దం చేస్తుంటాయి. పాముకాటుకు చెంచు పడిపోయినప్పుడు చీకటీగలు చెంచురక్తం పీల్చినాయి, విషమురక్తము త్రాగి ఈగలు చనిపోయాయి, చెంచు బ్రతికినాడు. అందుకని చీకటీగలసారవ అని పేరు వచ్చింది.

ఉరజాల: పూర్వం ఇక్కడ మామిడిచెట్లు బాగా వుండేవి. ప్రస్తుతం ఒక్కటే వుంది. ఎప్పుడు నీళ్ళు ఉంటాయి. పాలుట్లలో నీళ్ళు లేనప్పుడు ఇక్కడికి వచ్చి నీళ్ళుపట్టుకునేవారు. జంతువులుకూడా వస్తుంటాయి. పూర్వం ఋషి తపస్సు చేసుకునేవాడని చెప్పుకుంటారు.

బోడెద్దులకురవ: పూర్వం ఈ కురవకు ఒక చెంచుపిల్ల బర్రెలను మేపడానికి పోయినప్పుడు లంకెబిందెలు కనిపించినవి. వాటినిలో కొంత ధనము తీసుకుని ఇంటికి వెళ్ళి నాయనకు ఇచ్చి తిరిగి తండ్రికూతురు అక్కడకు పోతే బిందెలు కనిపించలేదు. ఇంటి వద్ద బోడెద్దు చనిపోయిందంట. ఆ కొండకు బోడెద్దులకురవ అని పేరుపెట్టారు.

గర్దగుండాలు: పెద్దబండ మధ్యలో తొలిచినట్టుగా రెండుగా పెద్దదొన వుంటుంది. నీళ్ళు పేడ కలిసినట్లుగా వుంటాయి కాని త్రాగితే బాగుంటాయి. మనుషుల శబ్దం లేనప్పుడు దేవతల ఆవులు మేసి ఈ గుండంలోకి పోతాయని చెంచుల నమ్మకం. చెంచుమహిళలు బహిష్టు అయినప్పుడు పోరు.

గంగారం: పూర్వం రాక్షసి చెంచులను చాలా ఇబ్బంది పెట్టేదంట. చెవులవారి ఇంటి దేవతలు అయిన గురప్ప, ఈదమ్మ దేవతలు గుర్రములమీద వచ్చి గజ్జల శబ్దంతో రాక్షసిని చంపినారని అంటారు. వాగుక్రింద భాగములో శివలింగమునకు అక్కడకు పోయిన చెంచులు పూజలు చేస్తుంటారు.

తాతానిపెంట: తాతానిపెంటకు పాలుట్లకు మధ్య ముసలిదానిబొక్క వుంది. ఒక ముసలిరాక్షసి పాలుట్ల చెంచుపిల్లలను తీసుకొనిపోయి ఆడించి తిరిగి సాయంత్రం తీసుకువచ్చేది. చెంచులు మధ్యాహ్నం వెళ్ళి చూస్తే పిల్లలు ఎవ్వరు కనిపించేవారుకాదు. ముసలిరాక్షసి కొంతకాలం ఆడించి చెంచులకు నమ్మకం కుదిరిన తరువాత చెంచుపిల్లలను తినడం ప్రారంభించింది. ఇది గమనించిన చెంచులు మాటుకాని రాక్షసి బొక్కలోకి పోయినవెంటనే పెద్దపెద్ద మొద్దులు అడ్డుపెట్టి నిప్పుపెట్టారు. ఇప్పటికి అక్కడ కొన్ని బొగ్గులు దొరుకుతాయి. ఈ బొక్కలో నీళ్ళు వర్షాకాలంలో పారుతాయి. ఎండాకాలంలో కొంత నీరు వుంటుంది. ముసలిరాక్షసి ఇక్కడనుండి కృష్ణానదిఒడ్డున ఉన్న చిన్నఈకసరికి పారిపోయిందని అంటారు.

ఉప్పుదిన్నెలు: ఉప్పును గుర్రాలమీద వేసుకుని వచ్చినప్పుడు గొడవలు జరిగి ఉప్పును అక్కడవదిలి వెళ్ళినారని అవి తెల్లనిరాళ్ళగా మారినాయని అంటారు. ఇప్పటికీ ఆ రాళ్ళను నాకితే ఉప్పగా ఉంటాయి. కణుతులు, దుప్పులు మొదలైన జంతువులు నాకుతాయి.

కుంటలపోడు: ఇక్కడ వున్న పెద్దమ్మస్వామి, బయ్యన్నస్వామి దేవతలకు చెంచులు పూజలు చేస్తారు.

మురికిమల్ల పరిసరాలు (పుల్లలచెరువు మండలం)

గౌర్రైబండ: చలమ వుంది అడవిజంతువులు నీళ్ళు త్రాగుతాయి.

సాగబండ: ఇక్కడ సాగనార కొట్టేవారు.

గరికపెంట: పశువులు మేపే ప్రదేశము.

నెమ్మికొండ: నెమ్మి చెట్లు ఎక్కువగా వుంటాయి.

కానుగుడి చెలమ: అడవిజంతువులు నీళ్ళు త్రాగుప్రదేశము.

ఉప్పులగండి: అడవిజంతువులు ఈ గండివద్ద బండలను, నేలను నాకుతాయి.

చెంచుబండ: నిదురప్రదేశము.

జింకనారువ: జింకలు ఎక్కువగా ఉండే ప్రదేశము.

లంబాడిదానిమట్ట: లంబాడి మహిళ చనిపోయింది. ముష్ఠిచెట్లు, కానుగచెట్లు, కోరిందపొదలు ఉంటాయి.

పెద్దపెంట: పూర్వం మురికిమల్ల అక్కడ ఉండేది.

పరికిపాయ: బ్రిటీషువారు తవ్వించిన బావి.

చింతలమట్ట: చింత ఎక్కువగా ఉంటుంది.

చిటిముటిపాయ: చిటిముటి కాయలు, చెట్లు ఎక్కువగా ఉంటాయి.

జువ్విబావి: జువ్విచెట్లు ఎక్కువగా ఉంటాయి. బావి ఉంది.

నెటూరిబండ: ఈ బండ దగ్గరకి నెమళ్ళు ఎక్కువగా వస్తాయి, నీళ్ళు ఉంటాయి.

నక్కలకుంట: నక్కలు ఎక్కువగా ఉంటాయి.

ఉస్తపాయకుంట: నీళ్ళు ఉంటాయి.

ఎలుగు గుండం: నీటి ప్రదేశం నల్లగా ఉంటుంది. గుహకూడ వుంది.

చెంచుదాని చెలమ: గుంటూరుజిల్లా వెల్దుర్తిమండలం లోయపల్లి చెంచుగూడెం పరిసరాలలో చెంచుదాని చెలమ ఒకటి చెంచుస్త్రీ అడవిలో ప్రసవించింది. శిశువు ప్రసవంలో చనిపోయింది. కాని ఆ స్త్రీకి చనుబాలు చేపుకొచ్చాయి. వాటిని ఆమె పిండితే ఆ చనుబాలు ఒక చెలమ అయినాయి. ఆ చెలమలో నీళ్ళు ఎంతో తియ్యగా ఉంటాయి ఎంతటి అలసటనైనా తగ్గిస్తాయి అంటారు చెంచులు.

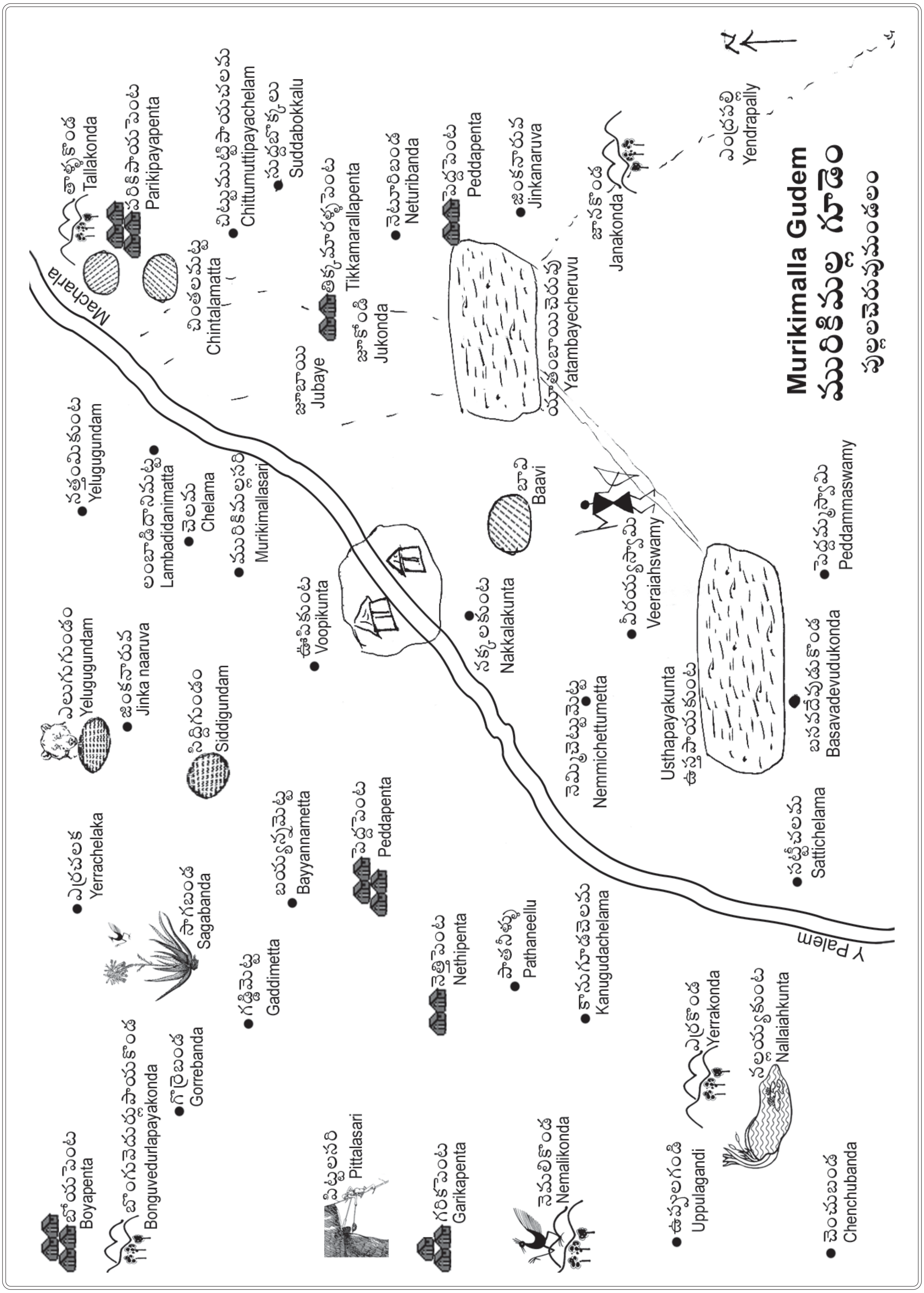

Murikimalla Gudem
మురికిమల్ల గూడెం
Tallakonda
Parikipayapenta
Chittumuttipayachelam
Suddabokkalu
Tikkamarallapenta
Neturibanda
Peddapenta
Jinkanaruva
Janakonda
Yendrapally
Chintalamatta
Jubaye
Jukonda
Yatambayecheruvu
Macharla
Yelugugundam
Lambadidanimatta
Chelama
Murikimallasari
Baavi
Veeraiahswamy
Peddammaswamy
Voopikunta
Nakkalakunta
Yelugugundam
Jinka naaruva
Siddigundam
Nemmichettumetta
Usthapayakunta
Basavadevudukonda
Yerrachelaka
Bayyannametta
Peddapenta
Sattichelama
Sagabanda
Gaddimetta
Nethipenta
Pathaneellu
Kanugudachelama
Y Palem
Boyapenta
Bonguvedurlapayakonda
Gorrebanda
Pittalasari
Garikapenta
Nemalikonda
Yerrakonda
Nallaiahkunta
Uppulagandi
Chenchubanda

పెద్దచేమ పరిసరాలు

పెద్దచేమ (బంగారు చేమ) : పెద్దచేమను గతంలో 'బంగారుచేమ' అని పిలిచేవారు. ఈ పెంటలో వర్షం పడ్డపుడు బంగారువెలగ అనే కాలువదగ్గర బంగారం దొరుకుతుందని చెంచులనమ్మకం. ఈ పెంటలో 15 కుటుంబాలున్నాయి. అటవీ ఫలసాయంకోసం (గొంది) అడవిని భాగాలుగా పంచుకున్నారు. ఒక్కొక్కకుటుంబం ఒకటి, రెండుకొండలు చొప్పున పంచుకున్నారు. ఈ కొండలపై ఒక్కొక్కరికి 200నుండి 300వరకు బంకచెట్లు వాటాగా పంచుకున్నారు. వీటిలో కొండగోగుచెట్లు 150నుండి 200వరకు ఉన్నాయి. మొదట్లో విరివిగాఉన్న తబిసచెట్లు చాలావరకు తరిగిపోయాయి. వెదురు పుష్కలంగా ఉంది. 15 సంవత్సరాలు తబిసబంకతీయడం మానుకున్నారు. కొండగోగుబంక మాత్రమే తీసుకుంటూ, వెదురునునరికి అమ్ముకుంటూ కొంతవరకు తబిసచెట్లను కాపాడుకుంటూ పెంచుకోగలిగారు.

ఇక్కడ నల్లకొండ బంకచెట్లకు, వెదురుకు బాగా ప్రసిద్ధి. వెదురుచెట్లు ఎంత నరికినా వెంటనే విరివిగా పెరుగుతుంటాయి. ఈ నల్లకొండపై తేనె, ఉడుములు ఎక్కువగా దొరుకుతాయి. ఈ కొండ ఎప్పుడూ ఏపుగా పచ్చగా ఉంటుంది. త్రాగునీరుగా ఊటనీరు మాత్రమే వాడుకుంటారు. ఐటిడిఏవారు వేసిన బోరు నీటిని త్రాగరు, గృహావసరాలకు మాత్రమే వాడుకుంటారు. బ్రిటిషుసర్వే ప్రకారం ఈ పెంటకు 325 ఎకరాల సాగుభూమి ఉంది. దీంట్లో ప్రస్తుతం 10 ఎకరాలు మించి సాగుచేయడం లేదు. మిగిలినభూమిలో తుమ్మలు బాగా పెరిగి తుమ్మబీడుగా తయారైంది. ఇక్కడ గతంలో ఎర్రనీలగుండంలో చిన్నచిన్న శివలింగాలు ఒక అంగుళం సైజులో ఉన్నవి కనబడితే ఇక్కడ చెంచులు తవ్వడం మొదలుపెట్టారు. తవ్విన కొద్దీ 12 శివలింగాలు దొరికాయి. వీటిని బొమ్మలాపురం రైతులు కొందరు డబ్బిచ్చి పట్టుకుపోయారు.

తెలుగురాయుని చెరువు : ఈ చెరువు చింతలకు ఉత్తరంవైపున దద్దనాల, అల్లిపాలెం దగ్గరలో యర్రగొండపాలెం మండలంలో ఉంది. పూర్వం ఈ చెరువు నిర్మించినవారికి తూముడు బంగారం ఇస్తామని చాటింపు వేశారట. చెరువు నిర్మాణానికి కొందరు ముందుకువచ్చి ఆ చెరువును తక్కువ సమయంలోనే కట్టారట. అయితే తూముడు బంగారం ఇస్తామని ముందు చాటించి, చెరువు నిర్మాణం అయిపోయిన వెంటనే 'గొడ్డలి తూము'న బంగారం కొలిచి ఇచ్చాడట. చెరువు తవ్వించిన వ్యక్తి మాటమార్చి తమను మోసం చేసినందుకు చెరువు నిర్మించినవాళ్ళు 'ఈ చెరువులో ఎంత వానపడినా చెరువులో నీరు మూడురోజులలో ఒక్క చుక్కకూడా ఉండదు' అని శపించారట. అందుకే ఒక్కచుక్క కూడా ఈ చెరువులో నీరునిలవ ఉండదని చెంచులు చెబుతారు.

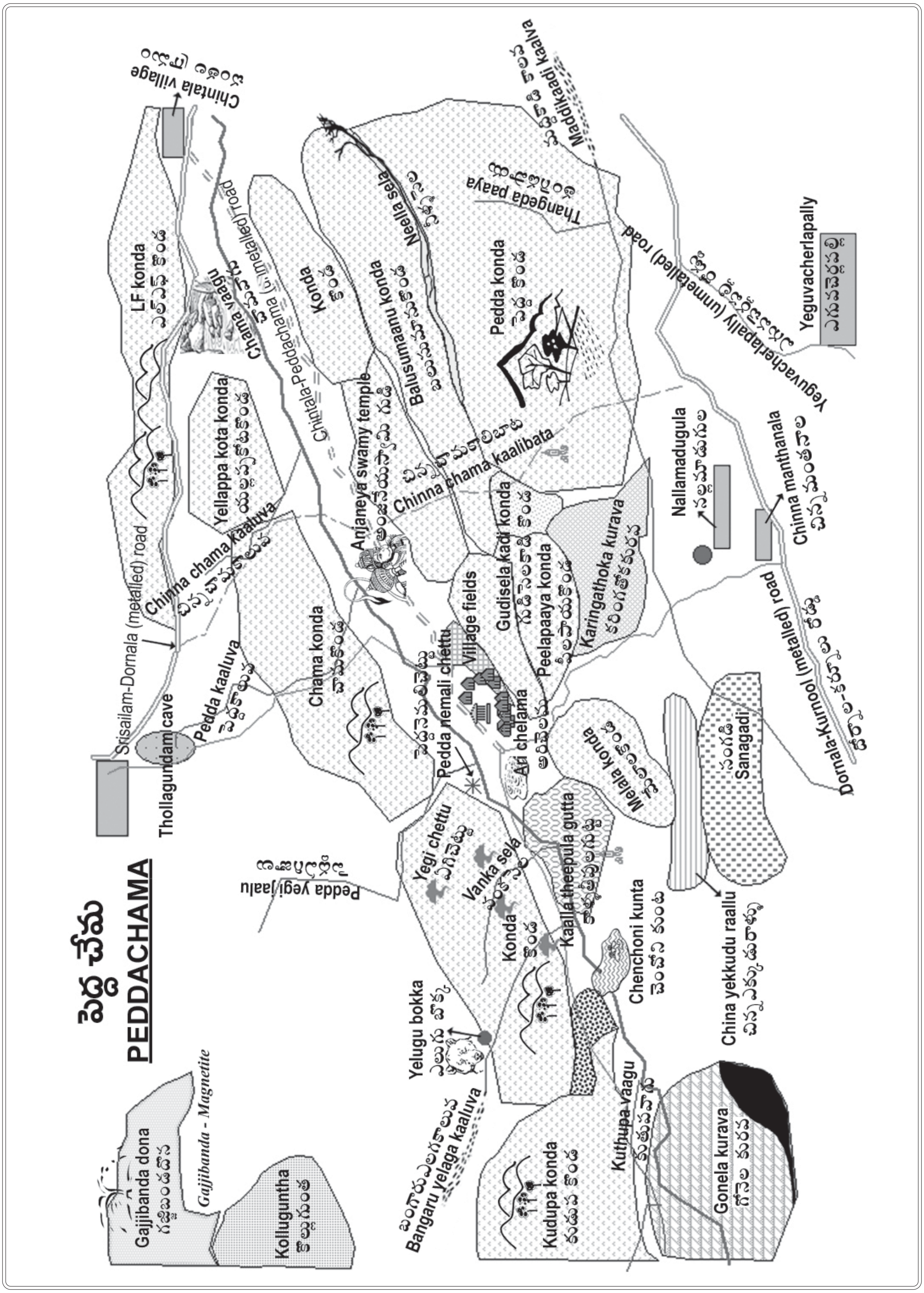
PEDDACHAMA
Chintala village
Madikaadi kaalva
Thangeda paaya
Neella sela
Yeguvacherlapally
Yeguvacherlapally (unmetalled) road
LF konda
Chama vaagu
Chintala-Peddachama (unmetalled) road
Konda
Balusumaanu konda
Pedda konda
Yellappa kota konda
Anjaneya swamy temple
Chinna chama kaalibata
Nallamadugula
Chinna manthanala
Srisailam-Dornala (metalled) road
Chinna chama kaaluva
Gudisela kadi konda
Karingathoka kurava
Village fields
Peelapaaya konda
Dornala-Kurnool (metalled) road
Thollagundam cave
Pedda kaaluva
Chama konda
Pedda nemali chettu
Ari chelama
Malala konda
Sanagadi
Pedda yegi jaalu
Yegi chettu
Vanka sela
Kaalla theepula gutta
Konda
Chenchoni kunta
China yekkudu raallu
Yelugu bokka
Gajjibanda dona
Gajjibanda - Magnetite
Kolluguntha
Bangaru yelaga kaaluva
Kudupa konda
Kuthupa vaagu
Gonela kurava

గుట్టలచేను పరిసరాలు

పాలంకవీరయ్య, బోయలకోట, బిరుటి, దాటిమద్దెలు, చిన్నబండసర్రి, దెయ్యంజాడలకట్టువ, మామిళ్ళసర్రి, సంకెళ్ళగుండం, గర్భగుండ్ల, చింతబొందసర్రి, జంకులబండ, పైలబండ, శిలమానుపెంట, కొడవలిలంక, పాలంకబండ, పాదాలగుండు, ఎర్రపెంట, మొటమానిరేవు, పులిచింతలసర్రి, బండరేవు, చింతపనక, పెద్దగొౌదగుండం, చిన్నగొౌదగుండం, గొలొనిజాడ, బొగందానిసెల, కాకులవాగు, వజ్రాలమడుగు, పచ్చిపాలంక, ఇసుకసెలమ, జెడపెంట, పొలిగుండం, దేవర్లపలుగు, మొదలమడుగు అంజనేయస్వామి, దువ్వబోను.

పాలంకవీరయ్య: సంతానం చుక్కలు ఐదు ఉంటాయి. పట్టలమ్మ, గంగమ్మ, చెంచులక్ష్మి, ఆదిలక్ష్మి. ఇక్కడ జొరబడితే శ్రీశైలానికి పోవచ్చు. తొలిఏకాదశికి పూజలు జరుగుతాయి. దీనినే పాలంకపండుగ అంటారు.

బిరుటి: ఇది పాతనీళ్ళు ఉండే ప్రదేశం, నిదురపొలం. చెంచు ముసలిది అడవికి పోయి నీళ్ళు తాగుతుంటే నీటికాయ బిరడా పోయిందంట. ఇంటికి వచ్చి చూసుకుంటే బిరడా లేదు. మొగుడు గొడవపడటంతో వెతుక్కుంటుపోతే ఈ చెలమ వద్ద దొరికిందంట అందువల్ల దీన్ని బిరడ. రాను రాను బిరుటి అని పిలుస్తున్నారు.

దాటిమద్దెలు: ఇది వాగు. వర్షాకాలంలో ఉధృతంగా పారుతుంది. అలాటం పోవాలంటే ఈ వాగు దాటాలి కాని కుదరదు. వాగుమొత్తం మద్దిచెట్లు ఉన్నాయి. చెంచులు ఒకచెట్టు నుంచి మరొకచెట్టు కొమ్మకు ఎక్కి ఆ విధంగా వాగు దాటేవారు.

దయ్యంజాడలకట్టువ: దెయ్యం ఇక్కడ తిరిగిన జాడలు కనుక్కొని చెంచుపెద్దలు బంధించారు.

సంకెళ్ళగుండం: బ్రిటీషువారు చెంచులకు సంకెళ్ళు వేసి ఆ గుండంలోకి తోసినారు.

చింతలబొందసర్రి: ఇక్కడ చింతచెట్లు చాలా వున్నాయి. ఇది సర్రి.

పేలబండ: ఇది గతంలో చెంచుపెంట. ఇక్కడకి ఎంత శుభ్రమైనవాళ్ళు వచ్చిన వారికి విపరీతంగా పేలు పడతాయి. అందుకని ఆ పెంటను వదిలి వెళ్ళిపోయినారు.

చల్లపిడతరేవుబండ: ఇక్కడ నీళ్ళు ఎప్పుడు వుంటాయి. ఇది పూర్తిగా బండ. ముల్కలు ఉన్న పెంటనుండి ఆవు మజ్జిగ తీసుకుని గుండాలజాడ పెంటకు పోతుంటే ఈ రాయి వద్దకు రాగానే నెత్తిన ఉన్న చల్లకుండ పగిలిపోయింది.

కొడవలిలంకసర్రి: గోలమానుసెలక అనే పెంట వుండేది. అప్పట్లో గడ్డికి పోయినప్పుడు కొడవలి జారి లొయలో పడిపోయిందని ఆ పేరు వచ్చింది. ఇక్కడ సర్రి వుంది. ఇది కుడుములవారి మీరాసి.

పాదాలగుండు: ఈ గుండుమీద పాలంకవీరయ్య పాదాలు వున్నాయి.

దేవర్లపలుగు: ఇక్కడ దేవతలు బయ్యన్న, పోతురాజు, దంటివీరడు, పోలేరమ్మ, పెద్దమ్మ, దండిమారెమ్మ, మొదలమడ పోలేరమ్మ, మొదలమడ అంజనేయస్వామి, గంగ్రిపెంట పోలేరమ్మ వున్నారు.

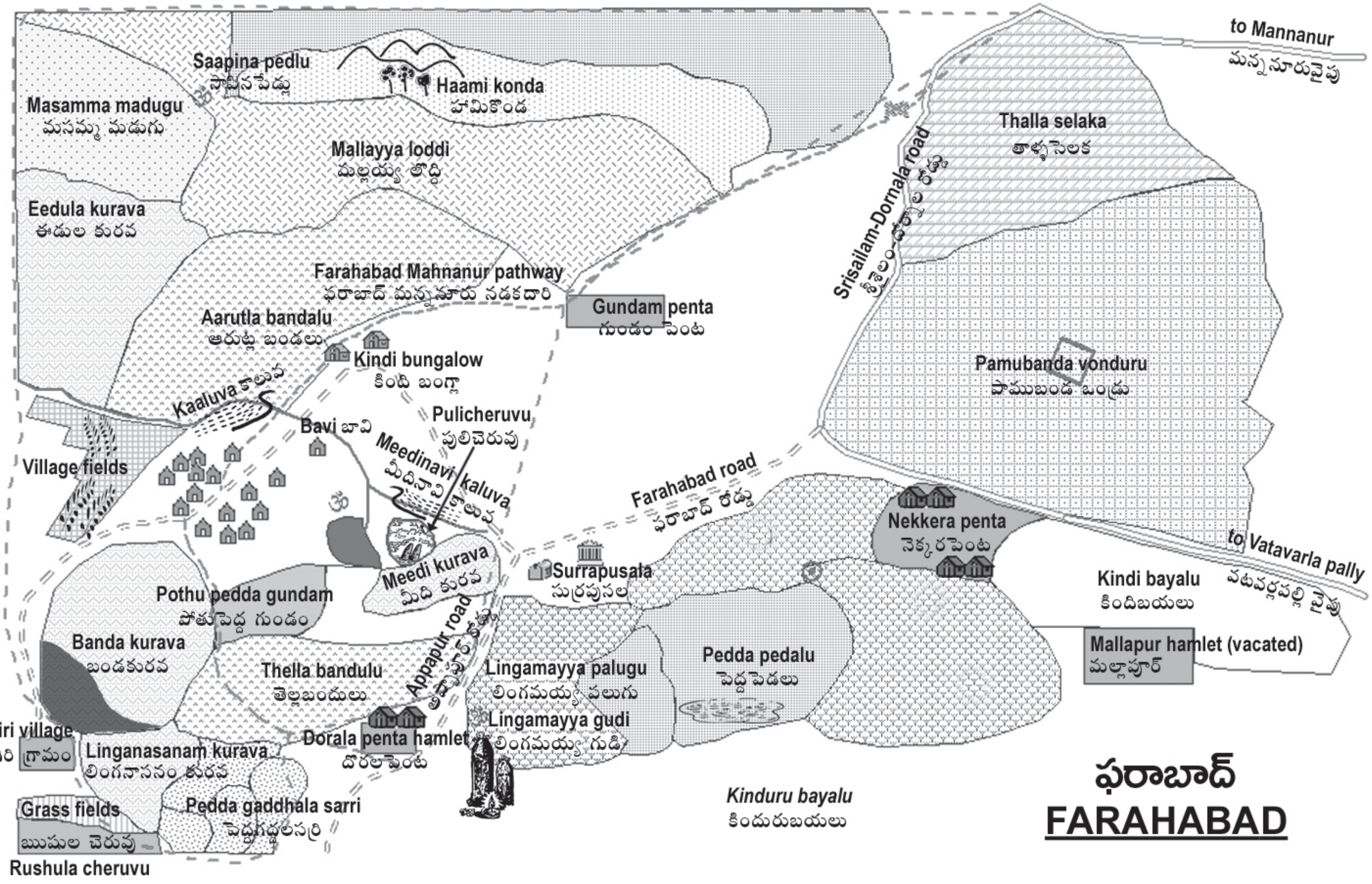
ఫరాబాద్
FARAHABAD
to Mannanur
మన్ననూరువైపు
Thalla selaka
తాళ్ళసెలక
Srisailam-Dornala road
Pamubanda vonduru
పాముబండ ఒంద్రు
to Vatavarla pally
వటవర్లపల్లి వైపు
Kindi bayalu
కిందిబయలు
Mallapur hamlet (vacated)
మల్లాపూర్
Nekkera penta
నెక్కరపెంట
Farahabad road
ఫరాబాద్ రోడ్డు
Gundam penta
గుండం పెంట
Saapina pedlu
Haami konda
హామికొండ
Masamma madugu
మసమ్మ మడుగు
Mallayya loddi
మల్లయ్య లొద్ది
Eedula kurava
ఈడుల కురవ
Farahabad Mahnanur pathway
ఫరాబాద్ మన్ననూరు నడకదారి
Aarutla bandalu
అరుట్ల బండలు
Kindi bungalow
కింది బంగ్లా
Kaaluva కాలువ
Bavi బావి
Pulicheruvu
పులిచెరువు
Meedinavi kaluva
Village fields
Meedi kurava
మీది కురవ
Surrapusala
సుర్రపుసల
Pothu pedda gundam
పోతుపెద్ద గుండం
Appapur road
Banda kurava
బండకురవ
Thella bandulu
తెల్లబందులు
Lingamayya palugu
లింగమయ్య పలుగు
Lingamayya gudi
లింగమయ్య గుడి
Pedda pedalu
పెద్దపెడలు
Nilgiri village
నీలగిరి గ్రామం
Linganasanam kurava
లింగనాసనం కురవ
Dorala penta hamlet
దొరలపెంట
Grass fields
Pedda gaddhala sarri
పెద్దగద్దలసర్రి
ఋషుల చెరువు
Rushula cheruvu
Kinduru bayalu
కిందురుబయలు

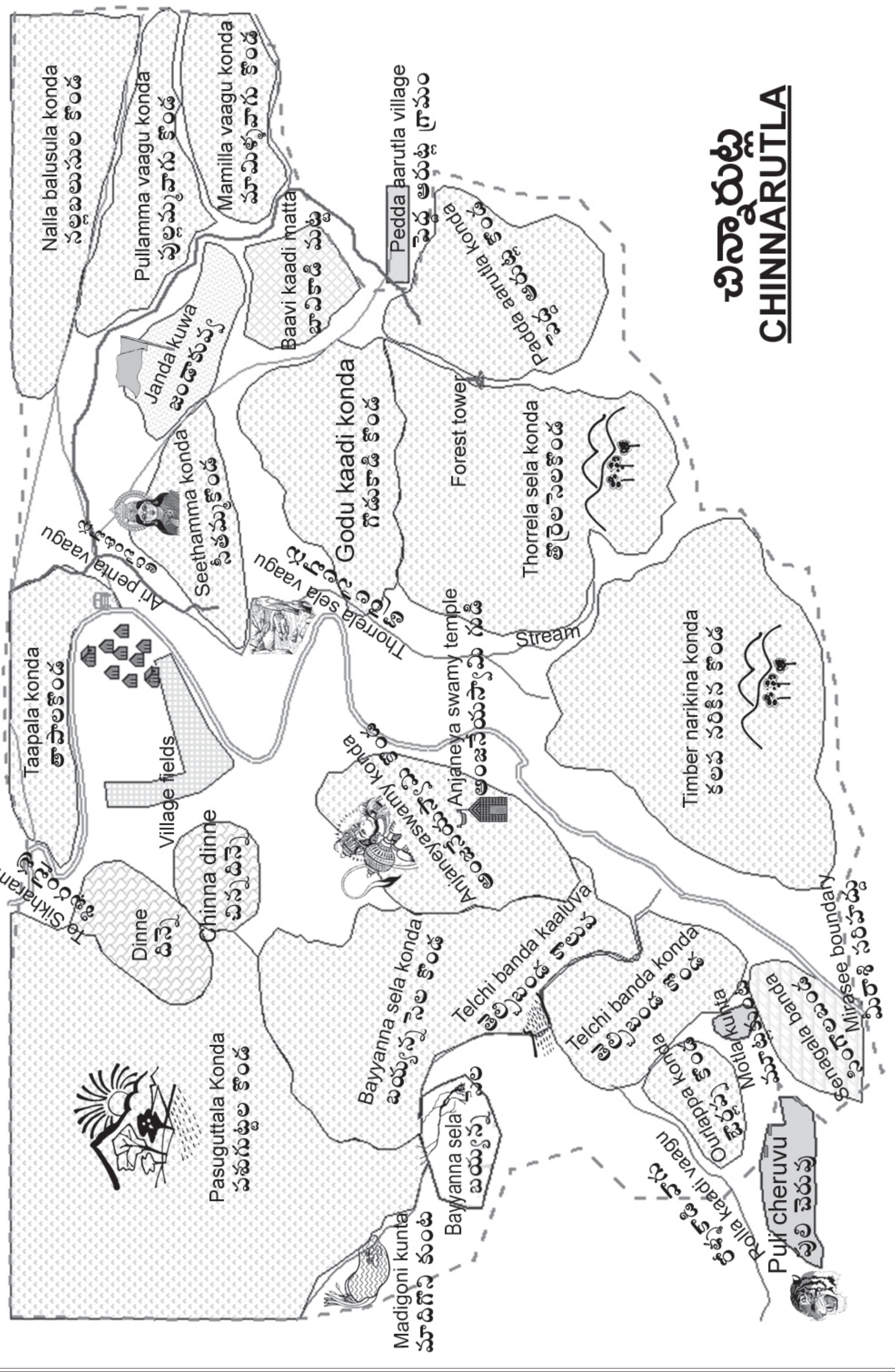
CHINNARUTLA
Nalla balusula konda
Pullamma vaagu konda
Mamilla vaagu konda
Pedda barutla village
Baavi kaadi matta
Janda kuwa
Pedda aarutla konda
Godu kaadi konda
Forest tower
Seethamma konda
Ari penta vaagu
Thorrela sela vaagu
Thorrela sela konda
Stream
Taapala konda
Village fields
Anjaneya swamy temple
Anjaneyaswamy konda
Timber narikina konda
To Sikharam
Chinna dinne
Dinne
Telchi banda kaaluva
Telchi banda konda
Bayyanna sela konda
Motla kunta
Senagala banda
Mirasee boundary
Pasuguttala Konda
Bayyanna sela
Ountappa konda
Rolla kaadi vaagu
Puli cheruvu
Madigoni kunta

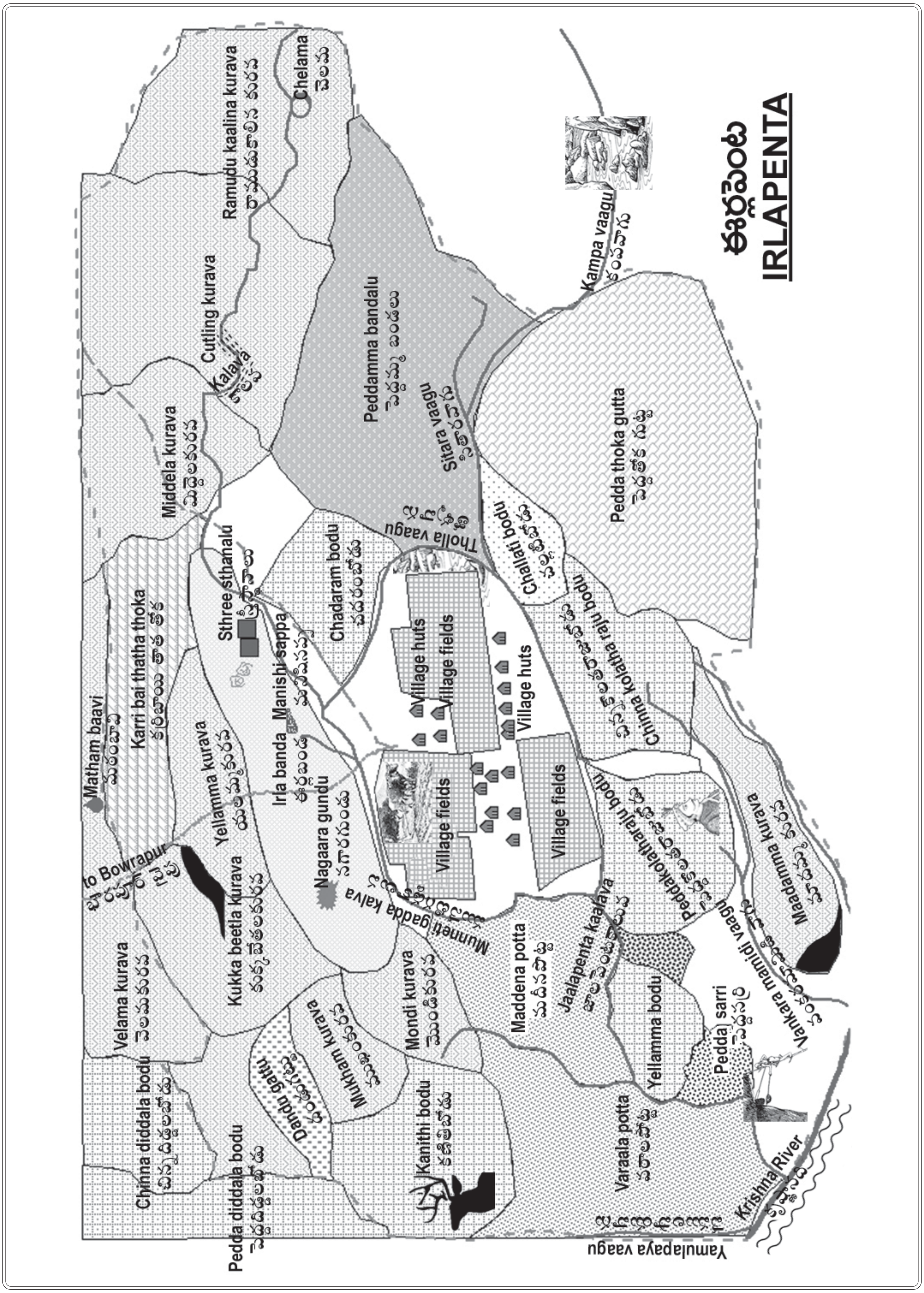

IRLAPENTA
Ramudu kaalina kurava
Chelama
Cutling kurava
Kalava
Peddamma bandalu
Sitara vaagu
Kampa vaagu
Pedda thoka gutta
Middela kurava
Tholla vaagu
Challati bodu
Chadaram bodu
Sthree sthanalu
Manishi sappa
Karri bai thatha thoka
Matham baavi
Yellamma kurava
Irla banda
Nagaara gundu
Village huts
Village fields
Chinna kolatha raju bodu
Peddakolatharaju bodu
Maadamma kurava
to Bowrapur
Kukka beetla kurava
Velama kurava
Munneti gadda kalva
Maddena potta
Jaalapenta kaalava
Yellamma bodu
Pedda sarri
Vankara mamidi vaagu
Mondi kurava
Mukham kurava
Dandu gattu
Kanithi bodu
Chinna diddala bodu
Pedda diddala bodu
Varaala potta
Krishna River
Yamulapaya vaagu

పెద్దమంతనాల Peddamantanala

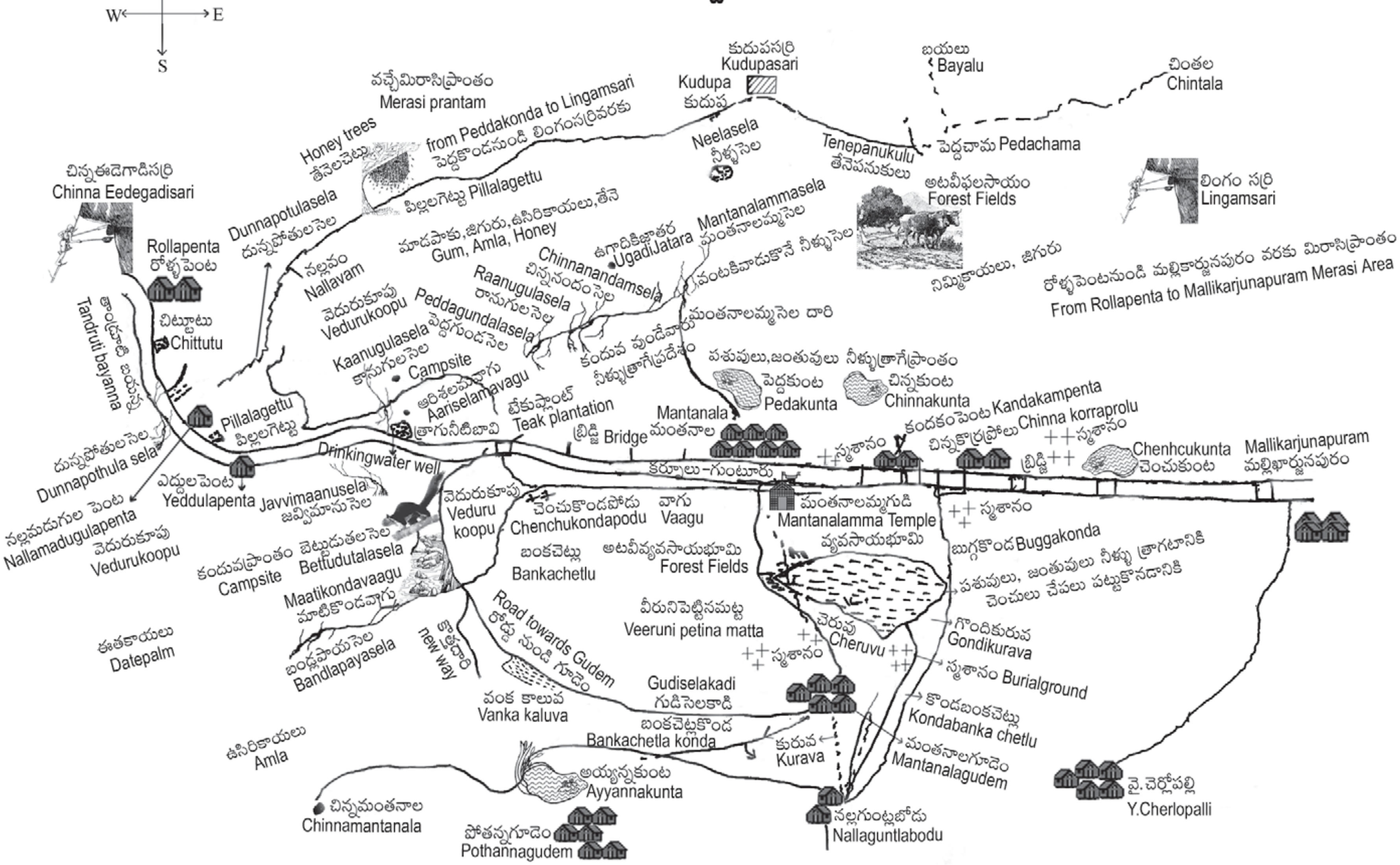

Billakall Village, Laxmipalli Panchayat, Balmur mandal, Mahaboonagar District
బిళ్ళకల్ గ్రామం, లక్ష్మిపల్లి పంచాయతి, బాల్మూర్ మండలం, మహబూబ్‌నగర జిల్లా

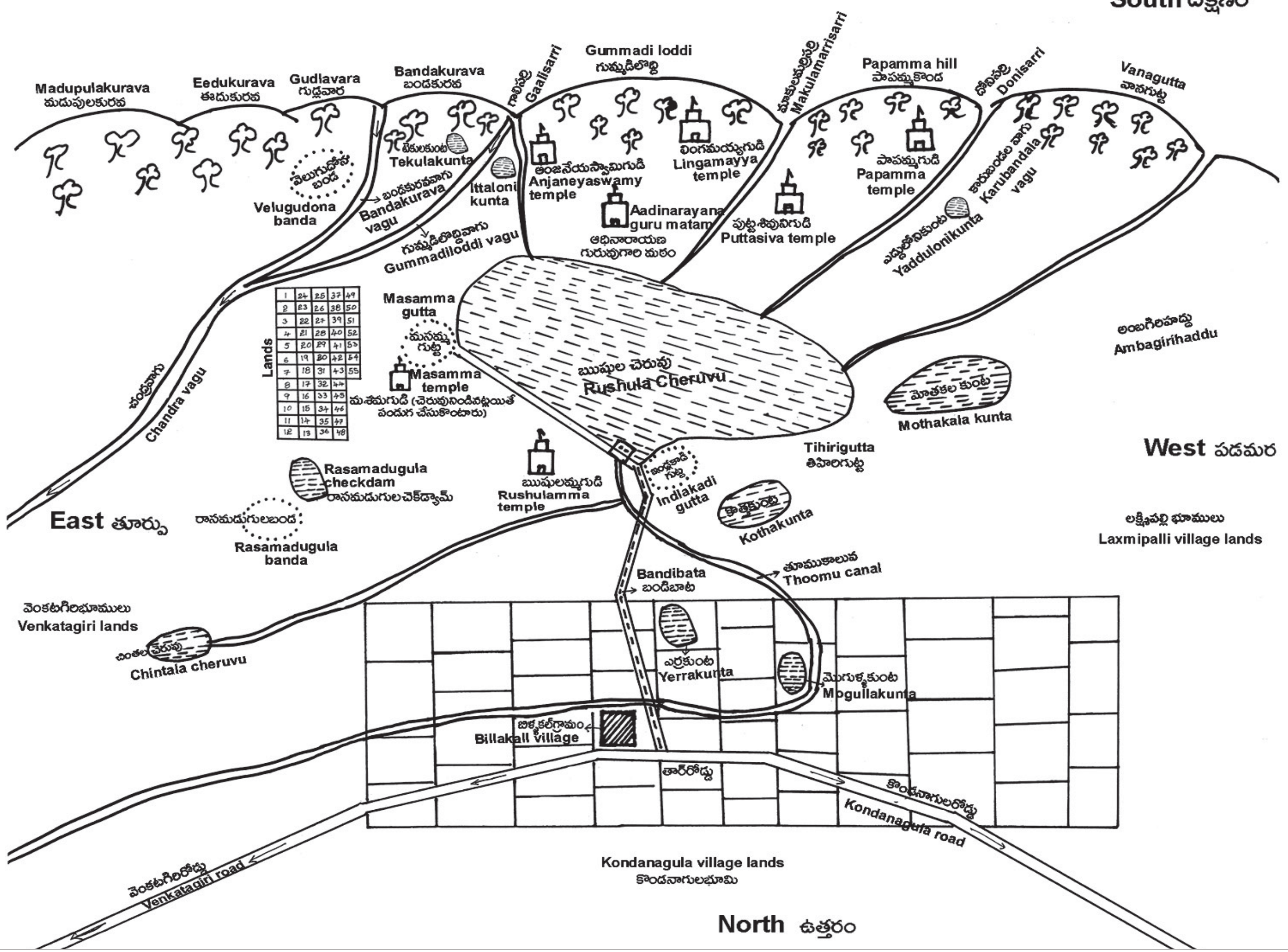

చెంచు పదాలకు అనువాదం (భూగోళం)

అలువ Aluva/ కంచె Kanche - Fence

దిగుడు Digudu/ ఉరుకు Uruku - Decline

ఎక్కుడురాళ్ళు Yekkudu/ తడకలు Tadakalu - Incline

కందువKanduva/ తేమ్డి/ నిద్రపోలం Nidrapolam - Campsite

కట్టువ Kattuva - Plateau

కాలిబాట Kalibata - Pathway

కాలువ Kaluva - Canal

కుంట Kunta/ కొలను Kolanu - Pond

కురవ Kurava - A footpath across a hill

కొండ Konda - Hill

కోట Kota - Fort

గండి Gandi - A pass between the hills

గుంత Gunta - Pit

గుండం Gundam - Pool in the rocky base

గుట్ట Gutta - Small hillock, heap, mound

చరియ Chariya/ లోయ Loya - A steep, hallow between the hills

చర్రి Charri/ సరి Sari/ పేటు Petu - A precipice, A hollow or dell under a hill

చెక్క బద్దెలు Chekka baddelu/ రాళ్ళ ప్రాంతం Ralla Prantam - Area with stone slabs

చెలక Chelaka - Dry or Fallow land

చెలమ Chelama - Small pit dug in dry river for water

చెరువు Cheruvu - Tank

చేరమాకులు Cheremakulu - Trees with Honey combs

జల్లగుంతలు Jallaguntalu - Water holes

జౌకు Jouku - Loose

తాపలు Tapalu - Steps

దావర్లు - Godess

దిన్నె Dinne/ గుట్ట Gutta /మెట్ట Metta - Mound

దొన Dona - Water spring

పడ Pada - Puddle, a slough, a salt marsh

పనకలు Panakalu - Small rocks with honey combs

పలుగు Palugu - Crack in the rock

పాయ Paya - Way

పిల్లిగుండ్లు Pilligundlu - Stones where tiger stalks

పెంట Penta - Chenchu habitation

బండ Banda - Sheet rock

బండజారు Bandajaru - Slippery declining sheet rock

బయలు Bayalu - Flat land, Meadow

బరక Baraka/ బీడు Beedu - A saline soil

బుగ్గ Bugga - Water spring

బొడ్డురాయి Bodduraye - Center stone

బోడు Bodu - Elevated ground, a hillock

మట్టలు Mattalu - Thickets

మడ Mada - Thicket, Dense tree growth, Tall shrubs, Thorny plants

మడక Madaka - Place where water dried up

మడుగు Madugu - Pond

మిద్దెలు Middelu - Looks like a tressed house

మోటు Motu - A stump, block

రేవు Revu - Landing place or bathing place on the bank of a canal

లొద్ది Loddi - A hallow in the ground, a gully ravine between the hills

లొడికలు Lodikalu - Caves

వంపు Vompu - Turning

వెదురుకూపు Veduru kupu - Bamboo coupe

వాగు Vagu - Stream

వ్యవసాయభూమి Vyavasaya boomi - Fields

వ్యవసాయం Vyavasayam - Agriculture

స్మశానం Smasanam - Burial ground

సారవ Saarava - Scaffolding bridge

సుద్ద Sudda - Chalk, Clay

సున్నం Sunnam - Lime

సెల Sela - A fountain head, a line or streak

సెలక - Fallow field

శెనగడి Senagadi - Smallcaves with rockbee honey combs

నల్లమలలో చూడదగిన ప్రదేశాలు

బయ్యన్నసెల

చిన్నారుట్ల గ్రామం ప్రకాశంజిల్లా దోర్నాలమండలం. శిఖరం నుండి 3 కి.మి. దూరం. రవాణా సౌకర్యంలేదు, నడకదారి. మర్రిపాలెంగ్రామం ప్రకాశంజిల్లా దోర్నాల మండలం. మర్రిపాలెం నుండి 2 కి.మి.దూరం. రవాణా సౌకర్యంలేదు, నడకదారి. ఇది ఎత్తైన కొండనుండి జాలువారే జలపాతం. బయ్యన్నదేవుడి గుడి ఉంది. ప్రకృతి రమణీయతకు అద్దంపట్టే సుందర దృశ్యం.

ఈ బయ్యన్న సెలలో పాతనీళ్ళుంటాయి. వన్యమృగాలు వేసవిలో ఇక్కడకు నీళ్ళు త్రాగడానికి ఎక్కువగా వస్తాయి. 'లంజలమారి బయన్న' దేవర ఉన్నాడు. ఇక్కడ మొక్కితే ఏ కోరికైనా తీరుతుందని చెంచుల ప్రగాఢ విశ్వాసం, సుందర ప్రదేశం.

తోళ్ళగుండం

తుమ్మలబయలుగ్రామం. ప్రకాశంజిల్లాదోర్నాలమండలం. తుమ్మల బయలు నుండి 3 కి.మి.దూరం. రవాణా సౌకర్యంలేదు, నడకదారి.

ఇది జలపాతం, ఎత్తైన కొండలనుండి నీరుకిందికి జాలువారు తుంటుంది. కొండలన్నీ దగ్గరగా ఉండి నీరు లోతైనలోయలోకి దూకుతుంటుంది. పులుల సంచారం ఎక్కువ. వన్యమృగాలకు దప్పితీర్చే ప్రకృతి రమణీయ దృశ్యం. చెంచులకు చారిత్రాత్మక కథ ఉంది. బ్రిటిషు వారి కాలంలో 'దండు' వస్తుందన్న వార్తతో చెంచులు (తుమ్మలబయలు వారు) అడవికి పోయి 'పనక'(గుహ)లో దాక్కుంటారు. సాయంత్రం వేళలో చెంచుగూడెంకు వచ్చిన 'దండు' గ్రామంలో ఉన్న ఒక ముసలి చెంచును మీ వాళ్ళంతా ఎక్కడ దాగినారో చూపించమని భయపెడితే, ఆ ముసలిచెంచు చూపిస్తాను రమ్మని చెప్పి, చీకటి పడుతుంటే కొరివికట్టె (కాగడా) వెలిగించు కొని ముందు నడుస్తుంటే 'దండు' వెనుక గుర్రాలపై అనుసరిస్తున్నారు. 'తోళ్ళగుండం' చేరేసరికి బాగా చీకటిపడటంతో చీకట్లో ముందు వెళుతున్న కొరివి ఆధారంగా దండు అనుసరిస్తుంటే, ఈ చెంచువాడు తోళ్ళగుండంఒడ్డున నిలబడి కొరివిని ఆ కొండపై నుండి కిందికి పరిగెడుతున్నట్టు విసిరితే, వెనుక దండు, అతను పరిగెడుతున్నాడని భ్రమించి ఆ కొండనుండి గుర్రాలను పరిగెత్తించి అందరూ ఆ గుండంలో పడి మరణిస్తారు. తెల్లారేసరికి వారి శవాలన్నీ తోళ్ళలా తేలాయి. అందువల్ల అది తోళ్ళగుండం.

పూకులపనక

తుమ్మలబయలుగ్రామం ప్రకాశంజిల్లా దోర్నాలమండలం. తుమ్మలబయలు నుండి 8 కి.మి.దూరం. రవాణా సౌకర్యంలేదు, నడకదారి.

ఇది రాతికొండలో ఏర్పడిన పెద్దగుహ. చెంచులకు ఏదన్నా ఆపద వస్తుందని తెలిస్తే ఈ గుహకువచ్చి దాక్కుంటారు. వీరికి భయం పోయేవరకు ఈ గుహనుండి బయటకు రారు. వీరు ఈ విధంగా బ్రిటిషుదండు దాడులనుంచి ప్రకృతి సహజంగా ఏర్పడిన ఈ 'బంకర్' రక్షణనిచ్చింది.

భీమునికొలను

పెచ్చెరువుగ్రామం కర్నూలుజిల్లా ఆత్మకూరుమండలం. పెచ్చెరువు నడకదారి నుండి 4 కి.మి. దూరం. ఇది చాలా లోతైనకొలను. పిక్‌నిక్ స్పాట్. చుట్టుపక్కల నీరెక్కడా కనబడని సమయంలో భీముడు తన 'గద'తో భూమిమీద గట్టిగా కొట్టగా గంగాజలం పుట్టి పాండవుల దాహం తీర్చింది. ఇది చాలా పెద్దకొలను. నాడు పాండవుల, నేడు వన్యమృగాల దాహాన్ని తీర్చుతున్న కొలను ఇది. పులులసంచారం అధికంగా ఉంటుంది.

గజ్జెలకొండ

పెచ్చెరువుగ్రామం కర్నూలుజిల్లా ఆత్మకూరుమండలం. పెచ్చెరువు నడకదారినుండి 8 కి.మి. దూరం.

ఈ గజ్జెలకొండకు అటు పెచ్చెరువునుండిగాని ఇటు శ్రీశైలంనుండి నడకదారిన వెళ్ళాలి. పూర్వకాలంలో ఒంటివీరుడు అనే రాకాసి ఈ గజ్జెలకొండను గుహలా తొలచి ఇందులో నివాసం ఉండటంవల్ల గజ్జెలకొండరాకాసి అయింది. దీనికి బుడతరాకాసుల పరివారం సేవలు చేస్తూండగా, ఆహారంకోసం ఈ రాకాసి అదృశ్య రూపంలోతిరగడం, చెంచుపిల్లను మోహించి తీసుకెళ్ళి ఈ గుహలో పెట్టి జీవించడం, ఈపిల్ల మేనమామ ఈ రాకాసిని చంపి, పిల్లను విడిపించి తీసుకురావడంతో ఈ గుహద్వారాల లోపలదారి (మెట్టెల దారి) మూసుకుపోయింది. ఈ గుహలో బంగారం, వజ్రాలు ఈ రాకాసితోపాటే సమాధి అయ్యాయని, వర్షాకాలంలో అప్పుడప్పుడు బంగారునాణేలు ఈ కొండనుండి కొట్టుకొస్తాయని ప్రతీతి. 'ఎలుగుల' సంచారం ఎక్కువ. ఈ కొండమీదనుండి కృష్ణానది ఒడ్డుకు ఇప్పటికీ మెట్లదారి ఉంది.

ఉమామహేశ్వరం గుడి

మల్లికార్జునస్వామి దేవాలయం అని కూడా అంటారు. సంక్రాంతి పండుగపోయిన మూడురోజులకు జాతర వారంరోజులు జరుపుతారు. గుడికింద రంగాపురంలో లంబాడితాండ ఉంది. చెంచులుకూడ ఉంటారు. రంగాపురంలో దర్గ కలదు. దాని దగ్గరకు హిందువులు, లంబాడీలు, తురకలు అందరూ వచ్చేవారు. ఎక్కువగా మేకపోతులను కోస్తారు. పూర్వం ఈదర్గ ఉన్న ప్రాంతంల్లో అమ్మవారు ఉండేదని పెద్దలు అంటారు. తురకరాజు కాలంలో ఆ గుడిని కొల్లగొట్టి దర్గ కట్టించినట్లు చెబుతారు. ఉమామహేశ్వరంగుడిలో పూర్వం చెంచులు పూజార్లుగా, కాపలాదార్లుగా ఉండేవారు. పూర్తిగా చెంచుల ఆధీనంలో ఉండేది. ఇప్పుడు చెంచులకు ఎటువంటి స్థానం లేదు. వారిని గుడిదగ్గరకుకూడ రానివ్వడంలేదు.

లొద్దేశ్వరం

ఈ దేవాలయంలో లొద్దిమల్లయ్య ఉంటాడు. ఈ గుడి అడవిలో ఫరాబాద్ చెంచుగూడెంకు మూడు కిలోమీటర్లు, బానాల చెంచుగూడెంకు ఎనిమిది కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉండును. ఈ గుడి హక్కు ఫరాబాద్ చెంచులది. ఈ దేవాలయానికి తొలిఏకాదశి నాడు భక్తులు వేలసంఖ్యలో వస్తారు. ఈ గుడి సర్రిబొక్కలో శివలింగం ఉంది. గుడిముందు పెద్దగుండం ఉన్నది. సర్రిపైనుండి జలపాతం పడుతుంది. ఈ జలపాతం వర్షాకాలంలో చాలా బాగుంటుంది. ఈ దేవాలయంలో ప్రస్తుతం లంబాడీలు పూజార్లుగా ఉంటున్నారు.

మల్లెలతీర్థం

ఈ దేవాలయం కుడిచింతలబయలు ప్రాంతంలో కొండమీద ఉంది. ఇందులో మల్లికార్జునుడు కొలువై ఉన్నాడు. కొండమీదకు రోడ్డుసౌకర్యం బాగానే ఉంది. జీపు, బస్సు సౌకర్యంకూడా ఉన్నది. కొండపైన పెద్ద జలపాతం ఉంది. ఈ నీళ్ళలో స్నానంచేసి దేవుని దర్శనము చేసుకుంటే భక్తుల కోరికలు తీరునని, పిల్లలు లేనివారికి పిల్లలు కలుగుతారని చెంచుపెద్దలు అంటారు.

దోరాల లింగమయ్య

ఈ లింగమయ్య అడవి మధ్యలో ఉన్నాడు. పూర్వకాలంలో ఇద్దరు చెంచు(రావగాళ్ళు) అన్నదమ్ములు మల్లాపురంనుండి కృష్ణానది ఒడ్డున తేనెలపాలము పోయినారు. పూర్వం తేనెతట్టలు బాగా పెద్దవి ఉండేవంట. ఆ తేనెపెరల వెనుక దయ్యం నల్లగా ఉండేదంట.

రావగాళ్ళు ఒక పెర తియ్యడానికి వెళ్ళినప్పుడు. తమ్ముడు పైన ఉండి, అన్న కిందకు దిగుతాడు. ఆ పెరచాటున ఉన్న దెయ్యం, అన్నను చంపి తలనరికి తేనెబుట్టలో పెట్టి, తమ్మునితో 'తల ఇద్దునా, తట్ట ఇద్దునా' అని అడుతుతుంది. తల అంటే తేనెగడ్డ, తట్ట అంటే పిల్లలున్న తట్ట. ఆ దెయ్యం మాటలు విన్న తమ్ముడు, అన్నమాటలు కావని గమనించి, సర్రిపైనుండి కిందకు చూస్తాడు. అప్పుడు దెయ్యం కనబడుతుంది. ఈ దెయ్యం అన్నను చంపినది, నన్నుకూడ చంపుతుంది.

నేను ఈ అడవి పోలిమేర దాటిపోయేవరకు 'అన్నా, నావల్ల కావడంలేదు, కొంచెం సేపు ఆగు' అని మాట్లాడమని ఒక రాయిని మంత్రించి పెడతాడు. పోలిమేర దాటిన తరువాత మాటలు ఆగిపోతాయి. అప్పుడు దెయ్యం పైకి వచ్చి చూసి, తమ్ముని వెంటపడుతుంది. తమ్ముడు వచ్చి లింగమయ్యగుడిలో దాగి ఉంటాడు. ఆ దెయ్యం, లింగమయ్య దగ్గరకు వచ్చి నా మనిషిని నాకు ఇవ్వు అని గొడవపడుతుంది.

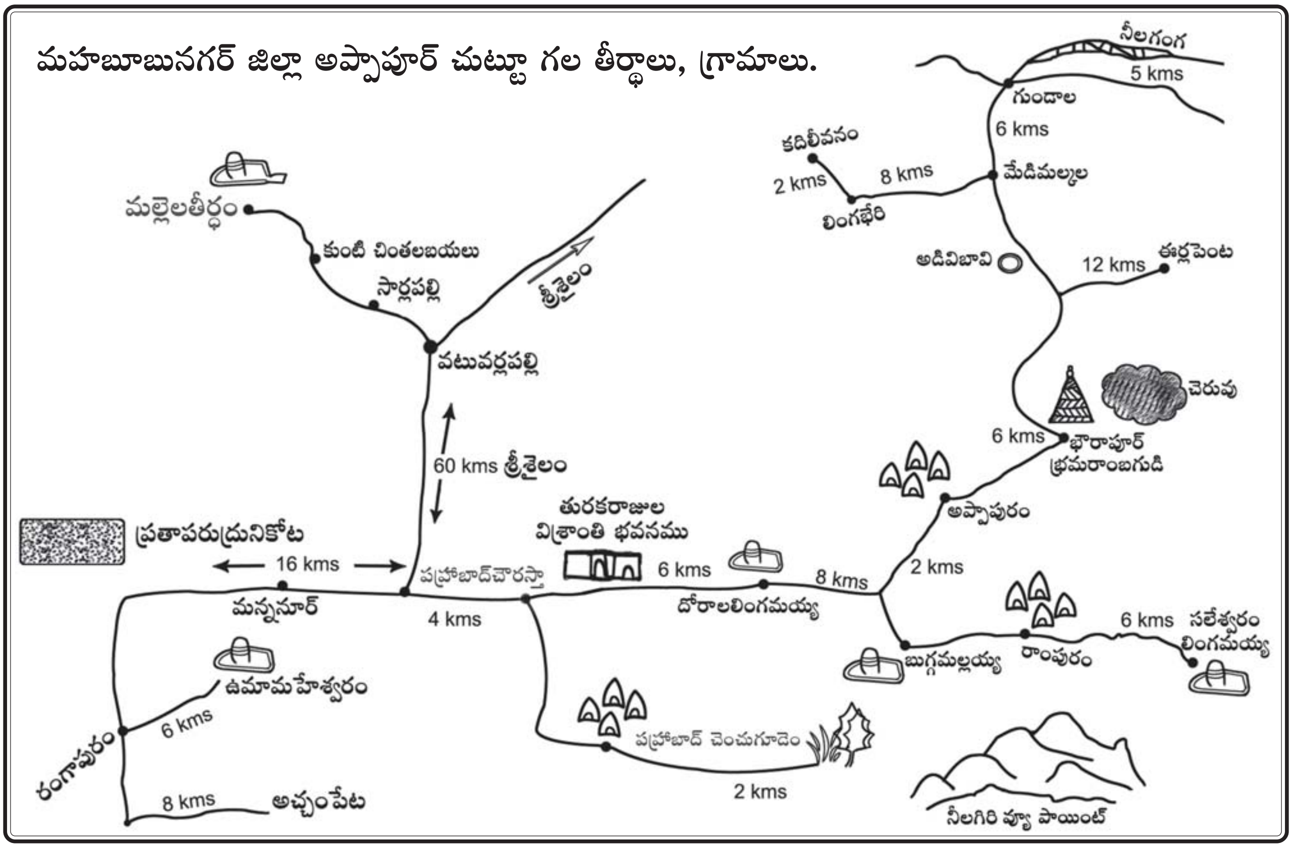

మహబూబునగర్ జిల్లా అప్పాపూర్ చుట్టూ గల తీర్థాలు, గ్రామాలు.

లింగమయ్య బయటకు వచ్చి త్రిశూలంతో దెయ్యాన్ని చంపి. రావగాడ్ని రక్షిస్తాడు. అప్పటి నుండి తేనెపెర దగ్గర దెయ్యాలు లేవు. అందువలన మా చెంచులు సర్రిదిగేటప్పుడు మొదటిపెరను అవ్వకు(దెయ్యానికి) అని కిందకు వదిలేస్తారు.

సలేశ్వరం లింగమయ్య

ప్రతీసంవత్సరం చైత్రపౌర్ణమి రోజునుండి ఐదురోజులు ఉత్సవాలు జరుగుతాయి. ఈ దేవాలయంలో రెండు కొండలమధ్య పెద్దజలపాతం. ఫరాబాద్‌చౌరస్తా నుండి 18 కిలోమీటర్ల దూరం. 12 కిలోమీటర్ల రోడ్డు సౌకర్యం, 6 కిలోమీటర్ల కాలినడక. ఈ దేవాలయానికి భక్తులు వచ్చేటప్పుడు 'వస్తున్నాము లింగమయ్య' అని, పోయేటప్పుడు 'పోతున్నాము లింగమయ్య' అని పలుకుతుంటారు. దర్శించిన వారి కోరికలు తీర్చే దేవుడు సలేశ్వరం లింగమయ్య.

ఒకరోజు ఒక చెంచువాడు అడవికి పోయాడు. వాడికి బాగా దాహం అయింది. వాడికి ఎటు చూసినా అడవే కన్పిస్తుంది గాని, నీరుమాత్రం కనబడటం లేదు. క్రిందికిపోతే నీళ్ళు దొరుకుతాయేమోనని అడవి లోపలకంటూ వెదుక్కుంటూ వెళతాడు. అలా వెళ్ళగావెళ్ళగా చెంచుకి ఒక పెద్దవిగ్రహం తగులుతుంది. ఆ విగ్రహమంతా బంగారంతోను, పెద్దపెద్ద మీసాలతోనూ, అంబులు పట్టుకొని భయంకరంగా చెంచోళ్ళ మాదిరి ఉంటుంది. దాన్నిచూసి భయపడిన చెంచు వెనక్కి తిరిగి ఇంటికి వచ్చి భోజనంచేసి పడుకున్నాడు.

అప్పుడు చెంచుకి ఒకకల వచ్చింది. కలలో శివుడు కనపడి, 'భయపడకు నేను లింగమయ్యను ఆ విగ్రహం నాదే'నని చెపుతాడు. మరుసటిరోజు చెంచు మరలా ఆ విగ్రహాన్ని చూద్దామని వెళతాడు. అలా వెళ్ళిన చెంచు వెదుక్కుంటూ గంగలో ఐక్యమైపోతాడు. అప్పుడు ఆ విగ్రహం అక్కడున్న పెద్దకొండలోకి నడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయిందని చెంచులు చెబుతారు. ఇపుడు కొండబయట విగ్రహం మామూలుదిగాను, కొండ లోపలఉన్న విగ్రహం స్వామిగాను భావించి లింగమయ్యస్వామిగా పిలుచుకుంటారు. ఈ సలేశ్వరంలో ఏప్రిల్ నెలలో చైత్రపౌర్ణమికి పండుగ ఐదురోజులు చెంచులు నిర్వహిస్తారు. ఈ గుడిలో పూజారులుగా ఇప్పటికి చెంచులే పూజాకార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. కొబ్బరికాయలు ఎవరు తెచ్చినా చెంచులు మాత్రమే దేవునికి కొడతారు. మిగిలినవారు కొడితే స్వామి స్వీకరించదని అందరి నమ్మకం.

ఈ సలేశ్వరం లింగమయ్యస్వామి గురించి చెంచులు చెప్పే స్థలపురాణం.

శని త్రయోదశి సమయంలో శివుడు ఈ కొండలలో తపస్సు చేస్తూంటాడు. శివుడు కైలాసం వదిలి ఆ కొండలకెళ్ళి ఉంటున్నాడని కోపంవచ్చి, శివుడు తపస్సు చేస్తున్న ప్రాంతాన్ని గుడితోసహా మొత్తం, గంగాదేవి జలంతో ముంచివేసి, ఆ నీరు ఎటూ పోకుండా ఆనకట్టగా కట్టి ముంచుతుంది. శివుడు గుడినుండి నీటి బయటకు వచ్చి ఆగ్రహంతో, 'నన్నే ముంచడానికి చూస్తావా' అని శంఖం ఆ ఆనకట్టమీదకు విసిరేస్తారు. ఆ దెబ్బకు ఆనకట్ట తెగి నీరు ఒక్కసారిగా ముందుకెళ్ళి వెనక్కి వచ్చి రెండుగుండాలుగా ఏర్పడతాయి. ఈ గుండాలుకూడా శంఖుఆకారంలోనే ఏర్పడ్డాయి. గంగాదేవి వదలిన నీరు మొత్తం ఈ శంఖుగుండాలలోకి వెళ్ళి ఇంకిపోతాయి.

శివుడు మొదటకొట్టిన శంఖం, ఆనకట్టని పగులకొట్టి గుండాలుచేసి మళ్ళీ పైపైకి వెళ్ళి అక్కడ గుడికట్టి అదృశ్యమైపోతుంది. గుండంలోపలిగుడి మొత్తం ఇప్పటికి శంఖం ఆకారంలో ఉంటుంది. శివుడు బాగా ఎత్తుకు పెరిగి అక్కడ కూర్చుంటాడు. ఆయనకి ఎదురుగా ఇంకా ఎత్తునుండి గంగ దుముకుతుంటుంది. దీనినే శివుడు, గంగ ఎదురెదురుగా ఉన్నారని చెప్పుకుంటారు. గతంలో దీనిని కాశీబుగ్గ అని పిలిచేవారు. రాంపురానికి అప్పాపురానికి మధ్యలో ఉంది. బుగ్గలో నీరే త్రాగేవారు. నీరు క్రిందినుండి పైకి వస్తుంది. పైనీరు తేటగా ఉంటుంది. ఇక్కడి శివుడు 'బుగ్గమల్లయ్య'. ఇదివరకు ఇక్కడ గుడులు ఉండేవి. ఇప్పుడవన్నీ అంతరించి ఇటుకలు వంటివి ఆనవాళ్ళు ఉన్నాయి. శివలింగం మాత్రం ఉంది.

గతంలో ఒక ఋషి కాశీలో స్నానంచేస్తుండగా అతని యోగదండం జారి నీళ్ళలో పడిపోయిందట. ఆ ఋషి అన్నిపుణ్యక్షేత్రాలు తిరుగుతూ తీర్థక్షేత్రాలను దర్శించుకుంటూ చివరగా సలేశ్వరంకు నడకదారిన వస్తుండగా, అతనికి దాహం వేసింది. నీరు త్రాగడానికి ఈ 'బుగ్గమల్లయ్య' దగ్గరకు వస్తాడు. (ఇక్కడ గతంలో చాలా పెద్దబుగ్గ ఉండేది. నేడు చాలా చిన్నదిగా ఉంది).

అప్పట్లోనే రెండుఅడుగులు పైకి ఎత్తుకి ఎగిరిపడుతుండేది. చిన్నపిల్లలు అందులో జారిపడితే మునిగేంత బుగ్గ ఉండేది. ఆ బుగ్గదగ్గర నీళ్ళు తాగడానికి వంగితే కాశీలో జారిపోయిన యోగదండం ఇక్కడే తేలి దొరికిందని, కాబట్టి దీనిని కాశీబుగ్గ అని అంటూంటారు. అక్కడి కాశీగంగకు, ఈ కాశీబుగ్గకు సంబంధం ఉందని లేకపోతే అక్కడ జారి నీళ్ళల్లో పడిన యోగదండం ఇక్కడ దొరకడం ఏమిటని అది ఉత్తర కాశిగాను, ఇది దక్షిణ కాశిగాను చెపుతుంటారు. ఈ బుగ్గ చాలా పవిత్రమైనబుగ్గ.

పూర్వకాలంలో పెద్దజలఉండేది. సుగాలీలు ఇద్దరికి మందలుమందలుగా పశువులు ఉండేవి. ఐతే ఒకరికి చెందిన పశువులు పెద్దజలలో నీరుతాగి బయటకువస్తే, రెండవవాడి పశువులు నీళ్ళు తాగడానికి దిగినపుడు నీరు బురదలుగా కుళ్ళు కుళ్ళు అయి ఉండేవి. ఈవిషయమై ఇద్దరూ, నాపశువులు ముందంటే, నాపశువులు ముందు నీళ్ళు తాగాలని గొడవ పడుతుండేవారు.

ఈ ఇద్దరు సుగాలీల్లో ఒకడికి మంత్రాలు తెలుసు. రెండోవాడికి ఏమితెలియదు. మంత్రాలొచ్చిన సుగాలీ వాడి పశువులు నీళ్ళు తాగి బయటకు వచ్చిన తరువాత, రెండోవాడి పశువులకు నీరులేకుండా మంత్రించి నీటిని మాయంచేసాడు. రెండోవాడు ఆవులను నీళ్ళకు తోలుకొచ్చే సమయానికి జలలో ఒక్కచుక్కకూడా నీరులేదు. ఇతని పశువులు నీళ్ళకోసం అల్లాడిపోతున్నాయి. ఆ పరిస్థితులో రెండో సుగాలీవాడు మంత్రాలొచ్చిన సుగాలీవాడ్ని, నాపశువులకు నీరులేకుండాచేసి మంత్రిస్తావా! అని కత్తితో మంత్రగాడి తల–మొండెం వేరుపడేటట్టు నరికాడు.

అప్పుడుచనిపోతున్న మంత్రగాడైన సుగాలీ నేను చాలా తప్పుచేశాను. ఆవులకు నీళ్ళులేకుండాచేసి చాలా పాపం మూటకట్టుకున్నాను. ఏదో తమాషాకి చేశాను. నేను ఎలాగు చనిపోతున్నాను. ఈజలని కాపాడాలంటే నీవు నల్లఆవుపాలు శివలింగంపై పోసి ఇలా మంత్రించమని, మంత్రం చెప్పాడు. అప్పుడు జలలు కుడిదిన్నెలమీదుగా వస్తాయని చెప్పాడు. రెండోవాడు అలాగే చేశాడు. అప్పుడు పెద్దజల ఉండాల్సిన ప్రాంతంలో చిన్నిజల ఉద్భవించింది. పూజాకార్యక్రమం సరిగా నిర్వహించకపోవడంవల్ల జలతగ్గినట్టుగా చెపుతారు.

ఈ బుగ్గలో శివలింగందగ్గర ఎప్పుడూ ఒక పాము సంచరిస్తూ ఉంటుంది. శివుడు పైన కొండమీద ఉంటాడు. కిందికి వచ్చిన నీటిని నిల్వచేయడంకోసం ప్రయత్నించారు. కాని, ఈ నీరు కొంతదూరం వచ్చాక అదృశ్యమైపోతుంది. పారే నీళ్ళయితే వాటిని సేద్యానికి మళ్ళించవచ్చు గాని, దేవుడిచ్చిన నీళ్ళు త్రాగడానికి మాత్రమే వాడాలని చెంచులు అంటారు.

ఉమామహేశ్వరం దగ్గర పాపనాశనం అనే బండ. అక్కడ ఎవరైన ఒకచెంబు మాత్రమే ముంచి నీళ్ళుపట్టుకోవాలి. తరువాత ఇంకొకరు చెంబును ముంచి నీళ్ళు పట్టుకోవచ్చు. ఒకేసారి రెండు చెంబులుగాని, ఇద్దరుగాని నీళ్ళుపట్టలేరని ఎంతమంది వచ్చినా ఒక్కొక్కచెంబు చొప్పున ఎంతనీరైన పట్టుకోవచ్చు.

ప్రతాపరుద్రుని కోట

మన్ననూర్ సమీపంలో ఉంది. ఉమామహేశ్వరం, మల్లెలతీర్థం, లొద్దేశ్వరం, సలేశ్వరంలింగమయ్య దేవాలయాలను ప్రతాపరుద్రుడు కట్టించినాడని కొందరు చెంచుపెద్దలు అంటారు. మరికొందరు ఈ దేవాలయాలనుచూసి ఇక్కడ కోట కట్టించినాడని అంటారు.

చౌరాపురం భ్రమరాంబ గుడి

ఈ దేవాలయం చాలా పురాతనమైనది. పూర్వం శ్రీశైలం వెళ్ళేటప్పుడు భక్తులు కొంత విశ్రాంతి తీసుకొని వెళ్ళేవారు. ప్రక్కనే పెద్ద చెరువు ఉంది. అడవిలోని జంతువులు సాయంత్రం, రాత్రి సమయంలో నీళ్ళు త్రాగడానికి ఈ చెరువుదగ్గరకు వస్తాయి. గుడిచుట్టూ గోడలు నాలుగుపక్కలా ఒకఎకరం స్థలంలో ఉన్నాయి. ముందుభాగంలో పెద్ద గోపురం ఉంది. అప్పాపూర్ నుండి ఆరు కిలోమీటర్లు నడిచి వెళ్ళాలి.

నీలగిరికొండ

ఇది ఫరాబాద్ చెంచుగూడెంకు దగ్గరలో ఉన్నది. ఈ కొండపైనుండి చూస్తే కురవ కింద ఊర్లు, పొలాలు, అడవి, చెరువులు అన్నీ కనబడతాయి. ఈ కొండకు వెళ్ళేదారిలో జంతువులు కూడ (దుప్పులు, నల్లపోతులు, కొండగొర్రెలు) కనబడతాయి.

బుగ్గమల్లయ్య

ఈ దేవాలయం అప్పాపూర్–రాంపూర్ మధ్యన సలేశ్వరంలింగమయ్య గుడికి వెళ్ళే దారిలో ఉంటుంది. సలేశ్వరం జాతర సమయంలో ఇక్కడ పూజలు జరుగుతాయి. ఈ బుగ్గను కాశీబుగ్గ అనికూడ అంటారు. ఈ దేవాలయంలో లింగంకిందనుండి బుగ్గ వస్తుంది. ఈ కాలువ అప్పాపూర్, భీమునిగుండు మీదగా వెళ్ళి 'పామురుకు'లో దూకి ఎనుమలపాయవాగులో చేరి కృష్ణానదిలో కలుస్తుంది.

ఫరాబాద్‌మీది బంగ్లాలు

ఫరాబాద్ (పులిచెలమ) చెంచుగూడెంలో కురవపై తురకరాజులు కట్టించిన విశ్రాంతి భవనము ఉంది. తురకరాజులు ఈ బంగ్లాలో ఉంటూ పులులను వేటాడేవారంట. ఈ బంగ్లా కింద పులిచెలమ ఉంది. దీనికి కిలోమీటరు దూరంలో పిచ్చికుంట్లోని చెరువు ఉంది. ఈ చెరువులో పులులు, జింకలు, చిరుతపులులు, ఎలుగులు మొదలగు జంతువులు నీరుత్రాగడం చూడవచ్చు.

నెమలిగుండం

ప్రకాశం జిల్లాలో విస్తరించిన నల్లమల అటవీ ప్రాంతమైన గిద్దలూరు సమీపాన ఉన్న ఎల్లుపల్లి గ్రామంలో ఒక జలపాతం ఒడ్డున రంగనాథస్వామి దేవాలయం ఉంది. దీన్ని గుండం రంగనాయకస్వామిగా పిలుస్తారు. ఇక్కడి శ్రీరంగనాథుడికి ప్రతి సంవత్సరం చైత్రపౌర్ణమి నుండి మూడు రోజుల పాటు ఘనంగా తిరునాళ్లు జరుగుతాయి.

పాలంకవీరన్న

ఎర్రగొండపాలెం మండలంలో పాలంకవాగు ఒడ్డున పాలంకవీరన్న. తొలిఏకాదశి జాతర.

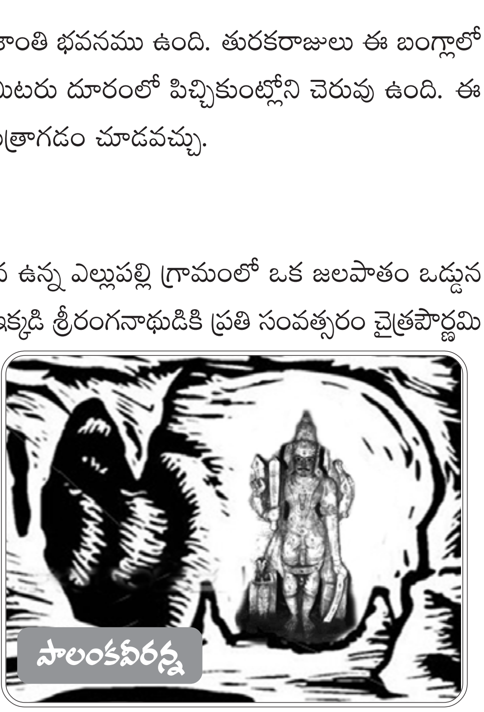
పాలంకవీరన్న

చెంచుపెంట, బైర్లూటిగూడెం - జనగణనవారి అధ్యయనం (1961)

Introduction

Byrlutigudem is a tribal village which lies nestled in a jungle of the Nallamallai ranges of the forest clad hills in Kurnool District. This village is inhabited by what is believed to be one of the most ancient and also perhaps the most backward of the tribes of South India, namely the Chenchus. They are spread over in small habitations dispersed over the western and southern stretches of the Nallamalai ranges mostly in isolated groups. The existence of the Srisailam shrine of all-India fame in the heart of the Nallamalais where the river Krishna gorges through the hill ranges creates an atmosphere which seems to pervade the life of tribal inhabitants of this area and has been an important cultural factor in linking up the Chenchus with the plains people. The Chenchu tribal habitations most of which not easily accessible are spread over in these picturesque forest covered hills on both sides of the river Krishna, the northern side falling in the Telangana area in Mahabubnagar and Nalgonda Districts and the southern side in the Andhra area, mostly in Kurnool and Guntur Districts. The uplift of this backward tribe has engaged the attention of the Government for nearly a century. The amelioration of this tribe in the area under study in Kurnool District is in charge of the Forest Department of the State Government.

Byrlutigudem village, which forms as it were, an eastern gateway to the Srisailam temple, is now an important centre of several developmental activities instituted by the State Government for the uplift of the Chenchus. By virtue of this, the picture of the village reflects the life of the Chenchu tribal, both old and new, as the following report would show.

Location

Perhaps the nearest point at which the Nallamalais can be reached from Kurnool is via Atmakur, a small headquarters town of a sub-taluk, 42 miles due east of Kurnool on the way to Srisailam. The Kurnool-Srisailam bus route is now a well-known highway and it passes through Atmakur town which reflects the influence of the forest that lies only 8 miles away from this town, as can be seen from the logs of timber, the heaps of bamboo that are met within the town and the common spectacle of the khakhi uniformed and the green turbaned Forest Guards moving about the area. It is also the headquarters of the Forest Range Officer of Byrluti Range. Proceeding further east from Atmakur about 8 miles on the Srisailam road one enters the thick green deciduous forest of the Nallamalai hills. These hills fall gradually towards the west and fold from the main ridge running in a westerly direction descending into the plateau of Atmakur. Passing through this picturesque sub-montane forest for about two to three miles, one cannot fail to notice a group of strange looking conical huts lying dispersed in a forest clearing in the midst of a tamarind tope on the left, close to the road near 51st milestone from Kurnool (fig1).

One or two odd looking and ill-clad men may be darting across from hut to hut or a man may be found seated comfortably with his hair being dressed or lice being removed by a woman sitting behind him or a mother with her child in the sling and a bundle of firewood on her head returning home from the forest (fig7) or a few odd children peeping out strangely from inside a dark hut. This is the village of Byrlutigudem considered to be one of the largest Chenchu habitations of the area. The location of this village is between 78^{0}-42’-50" east longitude and 150^{0}-53’-14" north latitude at a height of 1,150 feet above mean sea level. Situated in a flat area in the midst of the forest the village is bounded by Nagalutigudem village in the north, Pasurutla village and the Bhavanasi river in the south, Rollapenta village in the east, Siddapuram tank, Siddapuram settlement (a colony for Vadda, a criminal ethnic group now being rehabilitated) and Sanjiva nagaram (a Lambadi colony) in the south-west and Krishnapuram (a well settled multiethnic village) in the west (map II). Map I shows the

general location of this village in the district of Kurnool. The photographs (figs 1& 3) given at the beginning of this monograph may also be referred to.

Physical aspects

The soil of the area is light sandy loam of moderate depth sometimes mixed with small boulders or pebbles. The land on which the Chenchu houses are put up is located at a distance of 6 to 12 miles away from the hill ranges gently sloping towards the north-west. The Chenchu residential huts at Byrlutigudem are constructed in two distinct parts (map III). The eastern part of the habitation area where conical huts are found (fig 1 & 3) is seated on a slightly raised land when compared to the habitation area in the west which is newly formed as a Chenchu housing colony with 50 new houses built by Government engaging non-Chenchu labour under a scheme of colonizing the Chenchu sponsored by the Government of India. The sluice of Siddapuram tank separates the old Chenchu habitation area and the new Chenchu colony.

Bhavanasi, a small river, flowing south of the village towards the north-western direction feeds this tank. When this tank (located towards the south-west of the village at a distance of a few furlongs) over-flows in the rainy season, the new Chenchu colony which is located in a low-lying area is completely flooded (fig.2). About a mile down in the north-west there is Gosai Katta (now a breached tank) and the newly reclaimed cultivable land as its ayacut area, a part of which is allotted to the residents of the Byrlutigudem new housing colony.

Flora

The forest surrounding this village beginning with an open thorny scrub or inferior deciduous type generally improves to superior pole forest towards the foot-hills. In general, it may be noted that the forest surrounding this village is not only a source of timber, bamboo, firewood but also of green manure, fodder and other vital minor forest produce of great commercial value. From olden times this tract is known as moolika nadu or moolika seema (a tract of medicinal herbs) and has been a source of medicinal herbs, barks and roots, edible roots, tubers, fruits and flowers, honey etc.

Among the inferior deciduous type, the species that are generally found here are chirumanu (anogeissus latifolia), chikreni (albizzia amara), pachari (dalbergia paneiculata), billudu (choroxylon swistenia), tella tumma (acacia leucophloea), vepe (Hardwickia binata), tunki (dispyros melanoxylon), ulinda (diospyros chloroxylon), and somi (soymida febrifuga) etc. Among the superior deciduous type of medium dimension the following species such as teak, vegi (ptorocarpus marsupium), nalla maddi (Terminalia tomentosa), ippa (bassia latifolia) and other soft wood topes are found. Among bamboo types, the species of bongu veduru (bambusa arundinacea) and sanna veduru (dendrocalamus strictus) occur in the area flowering gregariously over a fairly extensive area in the locality of Byrlutigudem. Small spots of semi-evergreen types consisting of giannangifera indica, dalbergia lanceolaria, mimusop memeceylon, dirisenam (albizzia lebbeck), tellamaddi (Terminalia arjuna), and neredu (Eugenia jambolane etc, are also found in and around the perennial sources of water supply. Among trees yielding minor forest produce, tamarind is the most important one. Others are sara (buchanania latifolia), karaka (Terminalia chebula), kunkudu (sapindus emarginatus), rela (cathartocarpus fistula), tangedu (cassia auriculata), modapu (bauhinia vahlii) and verrapoliki (sterculia urens). Grasses occurring in the forest consist mostly of edible strains of good fodder value with the exception of a few strains of the cymbopogon group. Bandevu gaddi or edumulla gaddi (heteropogon contortus), the spear grass is estimated to be on a large area and next in the order of frequency comes nendra gaddi (sohima nervesum). Other grass types are gogadai gaddi (panicum trypheron), and teynendra gaddi (andrepogon pumilus).

Fauna

The surrounding forest is inhabited by wild animals and birds. The statement on page 3 gives an idea of wild life found in this area. In the village, the Chenchus keep dogs as their pets. None keeps fancy birds. They however keep poultry, she-buffalo and goat are reared by a few families as domestic animals.

Climate

The climate of this area is generally dry and the months from March to May are the hottest when the temperature goes up to 110^0F (43.33^0C). With the outbreak of the south-west monsoon early in June, the temperature drops by about 10^0F (6^0C) to 15^0F (8^0C) and thereafter, the climate is agreeable and sometimes delightful till about the middle of September, when a short spell of hot weather is experienced before the onset of the north-east monsoon. The cold weather sets in towards the end of November when the minimum temperature goes low to 45^0F (7.22^0C) at nights. The first three months of the year are usually clear and fine with little or no rain, and the wind blows with moderate force from the south-east. In April and May wind shifts round to the south-west and increases its velocity and generally brings in some rain towards the end of the latter month. During the four succeeding months the wind is for the most part westerly and brings with it a fair amount of rain but by September the south-west monsoon is over and during the transition period before the north-east monsoon sets in, the wind is light and variable and very heavy rain often falls over the whole area; the heaviest showers usually occur during the south-west monsoon. After October the wind is light but heavy dew falls.

Rainfall recordings of the Forest Department at Byrluti rain guage station shows the 20 year average (1925-1945) as follows:

Particulars of Rainfall

Month	**Rainfall**	
	In inches	**In millimeters**
January	…	…
February	…	…
March	0.24	6.10
April	0.63	16.00
May	2.64	67.06
June	4.12	104.65
July	9.37	238.00
August	7.61	193.29
September	9.23	234.44
October	4.53	108.06
November	0.51	12.95
December	0.02	0.51
Total	38.90	988.06

The period, July to September is the heaviest rainy season in the year. The south-west monsoon which breaks in June and continues till September is the chief source of rainfall. The monthly rainfall ranges up to 9.37", a peak figure attained in July.

The rainy season and the early cold weather are supposed to be the worst periods when malaria would be rampant while the hot weather from February to June is considered safe for camping in this area. Byrlutigudem area has, however, been losing its notoriety for malaria due to the operations under the Malaria Eradication Programme.

Size of village

This village is one of the enclosures in Byrluti Forest Range, having an area of 7.00 acres. A part of this area is occupied by the Chenchu residences. At the time of survey, March 1960 there were 74 households in this village (table 1). The tribal population living in the Chenchu habitation part of the village was 291 made up of 142 males and 149 females making an average size of 3.9 per household. This population was covered for the survey. Table 2 shows the population of the entire Byrluti village including the institutional population of the school and those living in the colony according to the 1961 census count. It accounted for 456 persons made up of 257 males and 199 females spread over 82 households and a Chenchu Boarding School.

Scope of survey

This survey covers the life and economy of the Chenchu tribal population in the gudem but not the institutional population living in the eastern part of the village i.e. Byrluti colony. The native population of the gudem is entirely made up of the Chenchus. No other tribe, caste or community lives with them in the neighborhood within the gudem. While it is realized that the community life of the Chenchus is likely to be considerably influenced by the non-Chenchu population living in the village, outside the gudem, it has not been possible to cover such population in any detail, due to the limitation of time and the limited scope of the survey as originally conceived. The part played by the institutions themselves in the life of the Chenchus is, however, discussed at the appropriate places.

Residential pattern and some important public places

The Chenchus generally live in groups of huts called gudems. The huts in their traditional setting are found scattered here and there or in small clusters. They are not aligned to a straight foot-path or any track in a straight line. Each hut is a separate structure put up within a distance ranging from about 290 feet to 3 feet from one hut to another. Map III shows the layout sketch of these huts. Any visitor to this village is sharply struck by the appearance of two worlds in this village, the old and the new as it were. The old world is sandwiched between the new housing colony for 50 families located in the west and the Byrluti school colony area in the east. As one walks along the Atmakur-Srisailam road from west to east (from 50/6 milestone to 51/2 milestone) he will first meet the old Chenchu habitation area (the gudem) to the left near about 51 milestone and about 3 furlongs further down the road he will suddenly come across a fine set of modern looking constructions that are put up in a clearing made in the midst of forest adjacent to the road fringed with teak plantations (fig34). The new constructions represent a colony consisting of a Forest Rest House, a Higher Elementary Residential School for the tribal boys and girls, a Sub-dispensary, a Women Welfare Centre and a Co-operative Sales Depot. Just beyond the Forest Rest House there is an old pond with stone revetment and some ruins of an old temple-like construction and a mantap (fig4). This area referred as Byrluti school colony represents the new world where the younger generation of the Chenchus is being shaped in an altogether different atmosphere (Map III).

Burial ground and crematorium

The Chenchu burial sites are dispersed in two compact areas, one in the north and another in the south of the habitation area at a distance of about ½ mile from the gudem. Each clan (gotra or intiperu) has a separate spot in the same plot customarily assigned to them (fig 32). Except the Chigurla clan whose burial and cremation ground is located in the north of the village (about 6 furlongs away) which is known as Thipurammapenta, all other clans of the village use the site located in the south of the village on the bank of the Bhavanasi river as cremation and burial ground (map II).

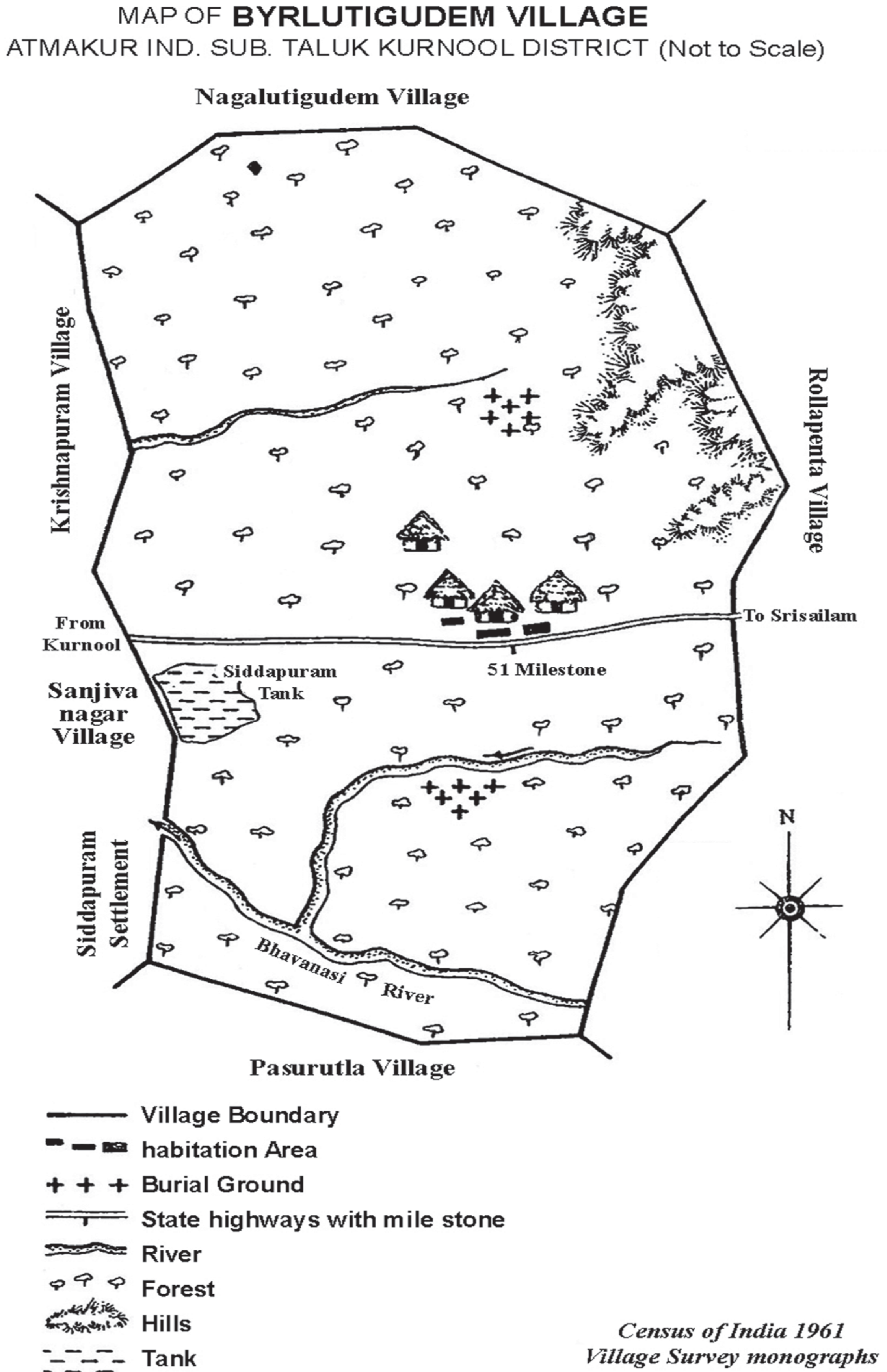

Census of India 1961
Village Survey monographs

Places of worship

There is no deity housed in any permanent structure within the habitation area. But Sunkulamma, a female village deity, is worshipped at a place selected ad hoc in the centre of the village under some tree. Annual worship of this deity takes place at this assigned spot. During other seasons this spot does not show any signs of a shrine symbolized distinguished by any marks or material structure. With the establishment of the new housing colony, the shrine of Sunkulamma has shifted from the old habitation area to the new one. All the Chenchus in the village have accepted this new site for offering worship. Except Sunkulamma all other deities or saints are worshipped either invoking them at the house or outside the habitation area in the forest where they are symbolized in stones with no anthropometric form (fig.29). Frequent visits are made by the Chenchus to a shrine (locally known as daraga) of a Muslim saint, Murthjavali whose tomb is housed in a fairly pucca structure near Nagaluti at a distance of 1.1/2 miles from this village (figs. 30 & 31).

Sources of water

Before the establishment of the Forest Rest House, the Residential Elementary School and the new Chenchu housing colony, in the neighborhood of the gudem, sources of water for drinking and other purposes were the Bhavanasi River or Siddapuram tank. Sometimes, the stone pond near the Forest Rest House was also used. In the non-rainy season some small pits were dug in the sand bed of the Bhavanasi River to obtain the spring water for drinking purpose. At present (1963 December) these natural and old water sources have been supplemented by three drinking water wells newly constructed near the Forest Rest House, the Chenchu Residential Elementary School and the newly built Chenchu housing colony. Even now many Chenchus resort to the river and tank as they sometimes cannot afford to have a rope and a bucket or have not developed the habit of using them for drawing water from the well. Many Chenchu men fit a bamboo ladder into the well (near the Forest Rest House) as it is a shallow one and descend down the ladder into the well to fill their earthern pitchers.

Administrative and welfare institutions and markets

The Forester, an official functionary in the Forest administration, who has some administrative control over the Chenchus lives near the Forest Rest House. As mentioned earlier, the Women Welfare Centre, the Residential Higher Elementary School, the Sub-dispensary are located at one place in the Byrluti school colony (map III). The Co-operative Sub-Depot located in the school colony serves as the marketing centre for Chenchus both for the sale of minor forest produce and for the purchase of domestic requirements. Itinerant traders frequent the village to sell snacks, sweets and savouries from Atmakur. Sometimes these traders settle down for a month or two in this village in the honey collection and tamarind harvest season to conduct their business (fig 9). On every Monday which is a shandy day at Atmakur, the Chenchus visit the weekly market.

History of the village

It is not clear how ancient Byrlutigudem is and or when the Chenchus first settled in this village. It is said that in the earliest times these primitive forest dwellers were almost one with the nature; their only shelter was a forest tree or a cave, and the jungle leaves perhaps constituted their only bodily cover. If this was the condition of the Chenchus in the 17th century, about 270 years ago, their habitations fixed at one place bearing a proper name of the place must have been a later development. Earlier, when they started putting up small conical thatched huts or oblong low huts, these habitation areas came to be known as pentas. This name signifies that either the Chenchus were living as close neighbors to Lambadis who used to keep a large herd of cattle (for penta means a place where dung heaps are made) in the forest for grazing purposes or for some time they themselves were keeping a good number of cattle stock. Some of these old habitation areas still bear the names like Pothurajupenta, Thipurammapent, Rollapenta and so on.

The gudem at Byrluti could only have been more recent. But Byrluti must have been a well known halting place for the pilgrims to Srisailam from the very ancient times as the spring pond and the mantap near the Forest Rest House would indicate. It is likely that the Chenchus who seemed to have worked as the guides and protectors of pilgrims as they passed through the jungles must have lived in this area from quite ancient times but perhaps under more primitive conditions. But the erection of huts and the formation of the gudem bearing the name Byrlutigudem were obviously a later development. It is said that the Forest administration caused the Chenchus residing in the neighboring pentas like Thipurammapenta and Pothurajupenta to move away from there. This was in keeping with their forest conservation policy which necessitated them to settle the Chenchus at one place in a defined enclosure so that they may be amenable for proper control to dissuade them from such destructive acts of indiscriminate burning and felling as would harm the forest wealth.

According to a well informed local teacher, Topi intiperu families were the first settlers in Byrlutigudem. They followed Dasari, Mandla and Chigurla intiperu familes. Perhaps because of the fact that the Topi intiperu families were the first settlers, the village headman (Reddy) is appointed from among the Topi intiperu and subsequently the Deputy Headman (Karnam) was chosen from Mandla intiperu. As mentioned earlier the Chigurla intiperu families have retained their attachment to their ancestral places and even now they cremate and bury the dead in the site of Thipurammapenta, which was their original home. There is evidence to show that the Chenchus of Byrluti area were the first to come under the impact of the administrative and ameliorative measures instituted by the Government from time to time. The following account recorded by E. Thurston in the first decade of this century indicates the nature of the stages through which the Chenchus of the older generation in this village have passed through. This prosperous picture of the Chenchus seems to have ended as an episode without resulting in a sustained course of stable development.

The name Byrlutigudem can be split into two parts, Byrluti and gudem. Gudem means a habitation area. Byrluti itself can be analyzed into two syllables namely Byrlu and uti. The first syllable Byrlu apparently refers to a deity Bhyrava and the second portion uti would perhaps refer to uta which means a spring. In the neighborhood of the old stone riveted pond near the Forest Rest House, already referred to, with a Sivalingam installed in its midst, it is reported that there existed a shrine of Bhyrava deity. The association of this deity Bhyrava with the water spring, uta became, perhaps, an eponymous for the name of this village later. The constant usage and its diminutive effect has turned the original name Bhyravanuta or Bairnuti into (as used by E Thurston) Byrluti, now. This derivation gains credence when it is observed that another neighboring Chenchu village in the vicinity bears the name Nagaluti, where there are shrines of Naga (serpent) and Veerabhadra (a deity) located near a water spring (uta). Naga + uta would have become in due course Nagaluti.

Byrluti and Nagaluti formed a couple of important halting places locally referred to as mettas out of the six mettas they lay on the padestrain route to the famous shrine, Srisailam. Obviously, these halting places were chosen near some natural water springs and to accord them with the religious atmosphere on the pilgrims' passage some shrines of Bhyrava or Naga must have been erected at these places and the natural water springs renovated as stone riveted ponds by munificent devotees as an act of piety. Thus the names of these places came to be referred to as Byrluti and Nagaluti and the Chenchu habitations in the adjacent area bore the names of Byrlutigudem and Nagalutigudem.

✪ బైర్లూటిగూడెం, కర్నూలుజిల్లా, ఆత్మకూరుమండలం సిద్ధాపురంపంచాయితీలోగల చెంచుగ్రామం. ఈపంచాయితీలో బైర్లూటిగూడెంతోపాటు నాగలూటి చెంచుగూడెంకూడా ఉంది. 1961 జనాభాలెక్కల సేకరణలో భాగంగా సెన్సస్ ఆఫ్ ఇండియా వారు ఈ గ్రామంమీద 63పేజీల పుస్తకం ప్రచురించారు. దూర దూరంగా వున్న పోతురాజుపెంట, త్రిపురమ్మపెంట వగైరా పెంటల్లోగల చెంచులను తరలించి, బైర్లూటిగూడెంలో అటవీశాఖవారు స్థిరపరిచారు. ఈ గ్రామానికి 2 స్మశానాలు ఉన్నాయి. చిగురులవారి స్మశానం 1కి.మీ. దూరంలో త్రిపురమ్మపెంటలో ఉంది. మిగిలినవారికి స్మశానం భవనాశినది ఒడ్డున ఉంది.

సంకులమ్మ గ్రామం మధ్యలోఉండగా, మిగతా దేవతల స్థలాలు నాగమయ్య, వీరుడు, బయన్న, ఎర్రన్న, మల్లమ్మ, పోతురాజు, అంకమ్మ చుట్టుప్రక్కల అడవిలో ఉన్నాయి. వీరు కాక ఆయా కుటుంబాల ఇంటి దేవతలు, అప్పడప్పడు పూజించే తండ్రూటి, నందులస్వామి, గొలుసులమ్మ, వేమలమ్మ, చవడమ్మ, ఒంటి వీరన్న, మంతనాలమ్మ, కాటమరాజు, భైరవ దేవతల స్థలాలుకూడా ఉన్నాయి. భైరవుడి మంటపం, కోనేరు ఈ గ్రామంలో చారిత్రక ప్రదేశాలు.

గ్రామపటం గీయడం, పటంలో వచ్చిన పేర్లచరిత్ర వ్రాయడం 1961లో సెన్సస్ వారు ప్రారంభించారు. అటవీహక్కుల గుర్తింపుకు ఇవి సాక్ష్యాలుగా చట్టం పేర్కొంటుంది. సెస్(సెంటర్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ అండ్ సోషల్‌స్టడీస్) బైర్లూటి పక్కనున్న నాగలూటి అధ్యయనం చేశారు కాని ఈ వరవడిని పేర్కోలేదు. గ్రామసభకు నాటి ప్రాజెక్టు ఆఫీసర్, రేంజి ఆఫీసర్ వెళ్లారు సంతకం చేశారు, వ్యక్తిగతహక్కులు తప్ప, ఉమ్మడిహక్కుల సంగతి పట్టించుకోలేదు.

పోతరాజుపెంట, త్రిపురంపెంట, రోళ్లపెంట నుండి చెంచులను పోగుచేసి 100 కుటుంబాలను బైర్లూటిగూడెం కాలనీలోకి అటవీశాఖ 1955-60లలో తరలించింది. ఆశ్రమపాఠశాల, ఆరోగ్యకేంద్రం ఏర్పాటు చేసింది. నిత్యావసరాల డిపోపెట్టింది. కాని ఆయా గూడెలనుంచి వచ్చిన చెంచులు దేవతాస్థలాలు, స్మశానాలకోసం పాతపెంటలకే వేళ్లేవారు. ఉమ్మడి వనరులు పంచుకోవడంలో వలస వచ్చినవారికి స్థానికులు తగాదాలు పెరిగాయి. ఈ తగాదాలు సున్నితంగా పరిష్కరించుకోవడానికి, అటవీశాఖ సహకరించలేదు. కాలనీ జీవితానికి చెంచులు ఇష్టపడలేదు. పైగా కాలనీ పల్లంలో కట్టినందువల్ల త్వరగా ఇళ్ళు కూలిపోయాయి. రేంజి ఆఫీసు బైర్లూటిగూడెంలో ఉండడంవల్ల వారి రుబాబు తట్టుకోలేక చెంచులు చెదరిపోయారు. కాలనీ ప్రయోగం విఫలమైంది. 1942నుండి రోడ్డుపక్క కాలనీలలోకి చెంచులను తరలించడానికి, ప్రభుత్వం, ఏ శాఖవారు అయితేనేం విఫల ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. కాలనీలు రోడ్డుపక్కనుంటే ఇప్పడు అటవీహక్కులకింద ఇచ్చిన పొలాలు 15-20 కి.మీ దూరాన పాత పెంటలలో ఉంటున్నాయి. (అమరాబాదులో కాలనీకి, కొల్లంపెంటలో పొలాలు, దోర్నాలమండలంలో మల్లిఖార్జునపురానికి, సూడేకులపాడులో భూములు, భ్రమరాంబ చెంచుకాలనీ వారి భూములు మర్రిపాలెంలో, వెంకటాద్రిపాలెంలో తరలివచ్చిన వారి భూములు అలాటం, పాలుట్ల, గుట్టలచేనులో. ఎన్నోచోట్ల ఇదే పరిస్థితి.

నాగార్జున సాగర్-శ్రీశైలం టైగర్ రిజర్వ్‌లో అటవీశాఖ బీట్లు

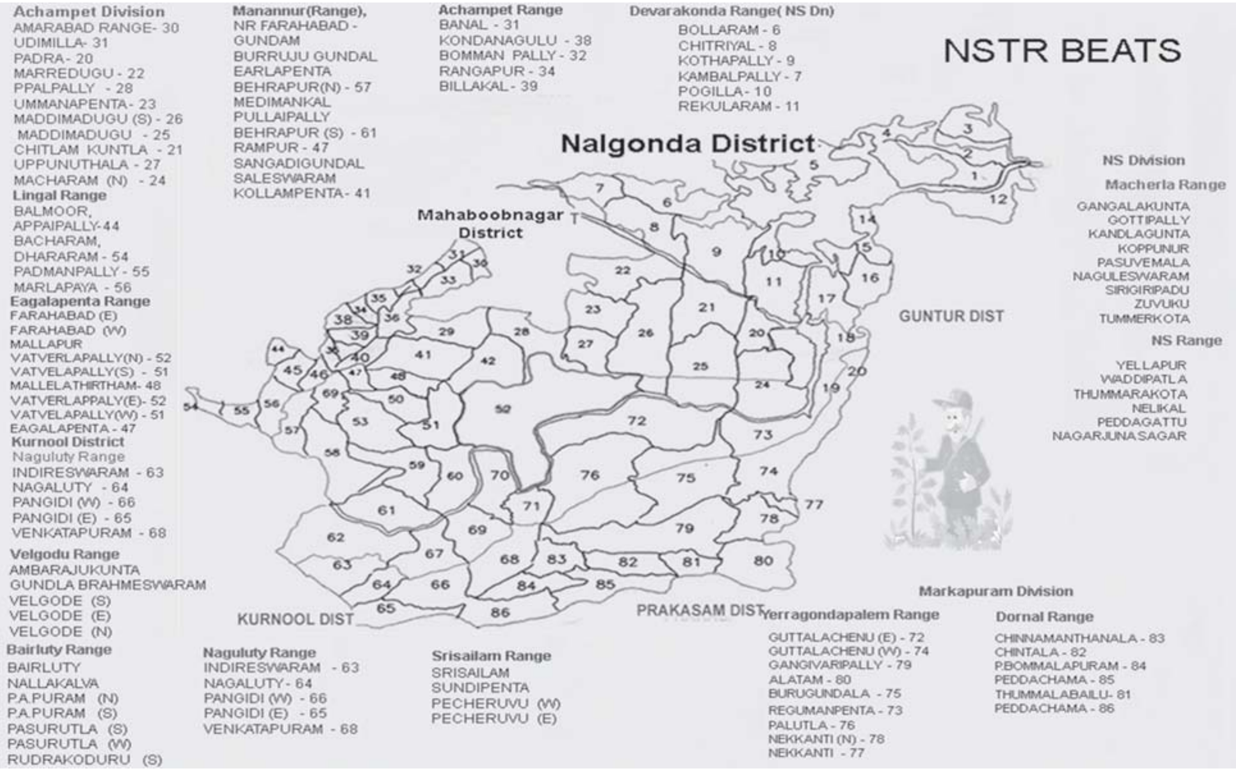

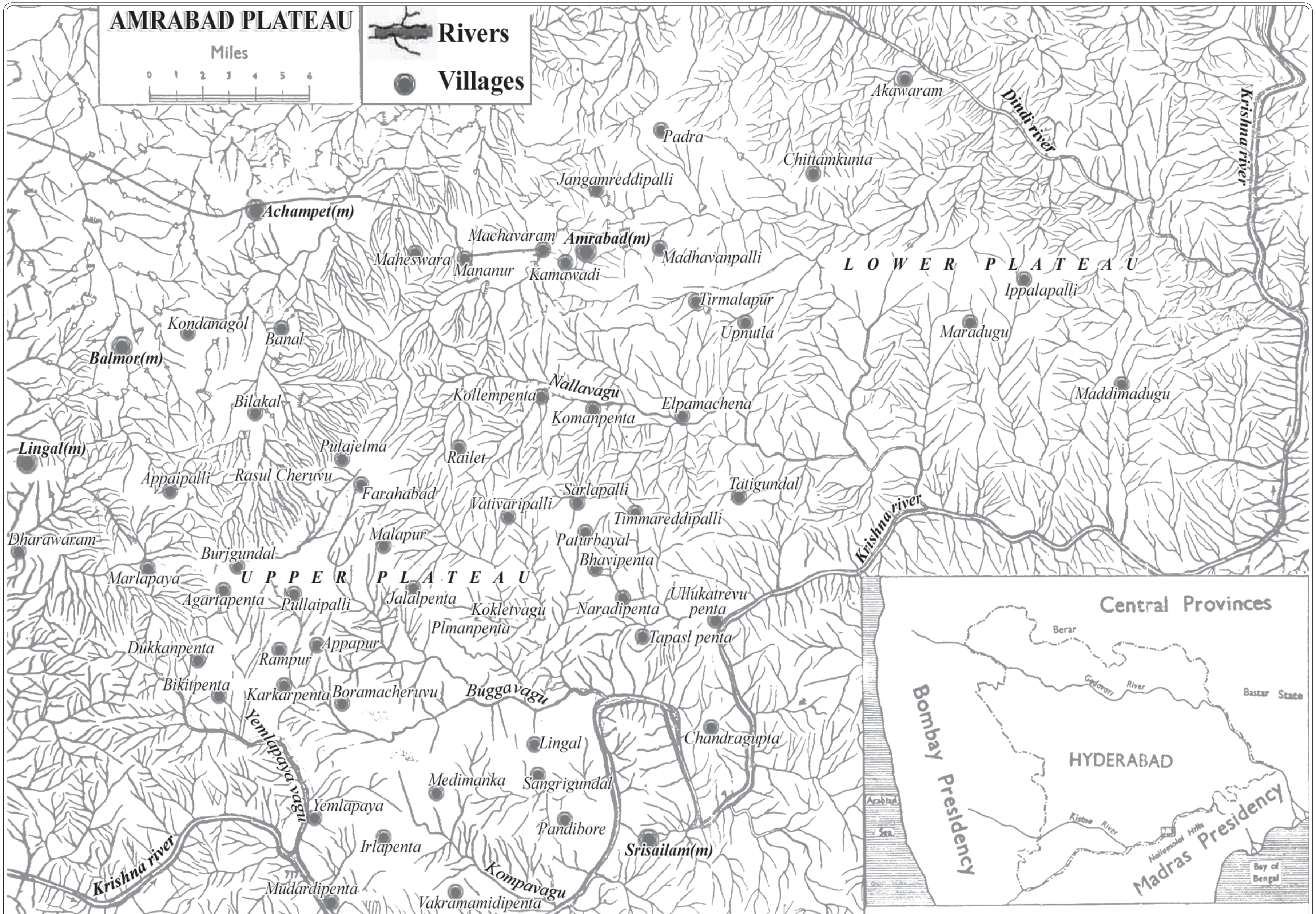

The Chenchus Jungle flok of the Deccan, Haimendorf 1943